

POLITECHNIKA KRAKOWSKA
im. Tadeusza Kościuszki

NR 2(32)/02
marzec-kwiecień

NASZA

POLITECHNIKA

ISSN 1428-295 X

WYPRAWY MOSTOWE 1991 – 2001

„Tradycje wypraw naukowo-szkoleniowo-technicznych na obiekty mostowe Europy (...) sięgają lat 80. minionego stulecia. Wszystko zaczęło się od trzech wypraw do Czechosłowacji w latach 1981, 1984 i 1987, zorganizowanych dla studentów V roku Wydziału Inżynierii Lądowej PK, w ramach przedmiotu budowa mostów i tuneli. (...) Nie sądziliśmy wówczas, że ta inicjatywa rozszerzy się w następnych latach i przyjdzie nam co roku (z przerwą w 1994 r.) przemierzać wzdłuż i wszerz Europę Zachodnią, Północną i Południową w poszukiwaniu interesujących i pouczających rozwiązań mostów, wiaduktów, estakad, tuneli, półmostów i galerii”.*

Żelbetowy most płytowy na Koranie w Slunj

Mostki kamienne na Spetses

Łukowy most betonowy na Neretwie w Mostarze

Wiszący most łańcuchowy „Lanchead” przez Dunaj w Budapeszcie

Zespolony most belkowy nad zatoką Kanalu Malog Stona w Chorwacji

Stalowy most łukowy nad Šibenskim Kanalem w Brodarici

Wspornikowy „Most Wolności” przez Dunaj w Budapeszcie

* Fragment wstępu z książki Kazimierza Flagi i Jana Zycha: „Obiekty mostowe Europy Południowej. Wyprawa «Grecja 2001» w obiektywie”. Seria wydawnicza: „Postęp w mostownictwie światowym”, tom 1. Wyd. „DjaF”, Kraków 2001. Edytor: Kazimierz Flaga. Informacja: Katedra Budowy Mostów i Tuneli, Politechnika Krakowska, ul. Warszawska 24, 31-155 Kraków, tel.: 628 23 13, 628 22 41.

NASZA POLITECHNIKA

dwumiesięcznik

2(32)/2002

Rocznik VI

Adres redakcji:

POLITECHNIKA KRAKOWSKA

UL. WARSZAWSKA 24

31-155 Kraków

tel.: (012) 628 25 08

fax (012) 628 25 09

e-mail: naszapol@usk.pk.edu.pl

www.pk.edu.pl/~naszapol

Kolegium Redakcyjne:

przewodniczący

Ryszard Moszumański

z-ca przewodniczącego

Krystyna Wieczorek-Ciurowa

sekretarz

Józef Nycz

członkowie:

Elżbieta Barowa

Rafał Palej

Lidia Ponanta

stali współpracownicy:

Jan Kurek

Teresa Marszałik

Danuta Zajda

sekretarz redakcji

Katarzyna Tyńska

redakcja techniczna

Ewa Zaczek

redakcja internetowa

Marek Nykiel

fotograf

Jan Zych

projekt I str. okładki

Jadwiga Mączka

Za treść artykułów odpowiadają autorzy

Kolegium Redakcyjne zastrzega sobie
prawo zmiany tytułów i skracania
tekstów

W numerze wykorzystano materiały
ilustracyjne dostarczone przez autorów.
Na życzenie są one zwracane

Prepress: artPROM Agencja Reklamowa
Druk: Zakład Graficzny „Colonel”
Nakład: 1000 egz.

Fot. J. Zych

Na okładce: Gratulacje JM Rektora
dla Rektora-Elekt

Drodzy Czytelnicy,

Na łamach „NASZEJ POLITECHNIKI” proponujemy tradycyjnie produkty, które są dziełem naszych wychowanków i powstają w kierowanych przez nich przedsiębiorstwach. Były wśród nich wyśmienite opony samochodowe, elementy złączne o wysokiej wytrzymałości, energooszczędne okna dachowe i kształtki budowlane. Były też strzeliste budynki, skomplikowane instalacje przemysłowe i wiele innych obiektów inżynierskich.

Dzisiaj pragniemy pokazać produkt szczególnie – KSIĄŻKĘ autorstwa pracowników Politechniki Krakowskiej: rektora, prof. zw. dr. hab. inż. Kazimierza Flagi i naszego redakcyjnego kolegi, mgr. inż. Jana Zycha „OBIEKTY MOSTOWE EUROPY POŁUDNIOWEJ. WYPRAWA «GRECJA 2001» W OBIEKTYWIE”.

Dzięki niej możemy poniekąd uczestniczyć w podróży do źródeł naszej cywilizacji, podziwiać potęgę myśli inżynierskiej i piękno przyrody.

Autorom składamy serdeczne gratulacje i podziękowania.

Kolegium Redakcyjne

W NUMERZE

REFLEKSJE O WYBORACH SPISANE PO WYBORACH <i>Janusz Kawecki</i>	3
SYTUACJA OBECNA I ZAGROŻENIA POLSKIEJ NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO, <i>Andrzej Flaga</i>	5
MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ	10
KOMITET BADAŃ NAUKOWYCH	10
RADA GŁÓWNA SZKOLNICTWA WYŻSZEGO	11
KONFERENCJE REKTORÓW	11
KOLEGIUM REKTORÓW	12
PRACE SENATU PK	13
WAŻNE WYDARZENIA	14
PRACOWNICY PK	
– Nominacje profesorskie	22
– Doktorzy habilitowani	25
– 50 lat minęło... Jubileusz Profesora Stefana Piechnika, <i>Janusz German</i>	27
NAUKA I TECHNIKA	
– Zasady i reguły budowy organizmów i maszyn, <i>Andrzej Samek</i>	29
– Serwis informacyjny OIN BG PK, <i>Marzena Marcinek</i>	32
STUDENCI PK	
– IX edycja Studenckiego Konkursu na Kapliczkę lub Krzyż Przydrożny, <i>Hubert Melges</i>	33
– Salony Polityczne „Kwadratu”, <i>Monika Leszko</i>	35
– Międzynarodowe warsztaty studenckie, <i>Wojciech Buliński</i>	36
– Bieg Kościuszkowski, <i>Konrad Tulej</i>	37
UCZELNIA NASZYM DOMEM	
– Co dalej z nauką i szkolnictwem wyższym? <i>Janusz Lisak</i>	38
WYCHOWANKOWIE PK	
– Bractwo Kurkowe a Politechnika Krakowska, <i>Jerzy Turbasa</i>	39
GALERIE	
– Galeria „Gil”, <i>Jan Kurek</i>	42
– Galeria PK „Stara Polana”, <i>Danuta Zajda</i>	43
– Galeria Sztuki „Kanonicza 1”, <i>Danuta Zajda</i>	44

WYBORY
REKTORA I PROREKTORÓW
POLITECHNIKI KRAKOWSKIEJ
im. TADEUSZA KOŚCIUSZKI
KADENCJA 2002 – 2005

*Przewodniczący zebrania wyborczego
prof. dr hab. inż. Antoni Gajewski*

Członkowie Komisji Skrutacyjnej

Przemówienie Rektora-Elekta

Gratulacje

*Rektor-Elekt
prof. zw. dr hab. inż. Marcin Chrzanowski*

Prorektorzy-Elekci

*prof. dr hab. inż. arch.
Aleksander Böhm*

*prof. dr hab. inż.
Kazimierz Furtak*

*prof. dr hab. inż.
Józef Gawlik*

*dr hab. inż.
Jan Kazior, prof. PK*

Janusz Kawecki, członek Senatu

REFLEKSJE O WYBORACH SPISANE PO WYBORACH

Ustawa o szkolnictwie wyższym uprawnia społeczność akademicką do wyboru swych władz. Co trzy lata na każdej uczelni wszczyna się procedurę wyborczą nakreśloną ustawą, statutem i regulaminem wyborczym. Rok 2002 jest rokiem zakończenia trzechletniej kadencji obecnie sprawujących władzę na Politechnice Krakowskiej. Trzeba więc było wybrać tych, którzy mają tę władzę przejąć na najbliższe trzy lata.

ZGŁASZANIE KANDYDATÓW NA REKTORA

Wszyscy wiedzieliśmy, iż obecny Rektor, mając za sobą dwie pełne kadencje zarządzania uczelnią, nie może już kandydować. Kto więc, z woli elektorów, otrzyma mandat do zarządzania uczelnią przez następne trzy lata? – zastanawiało się zapewne wielu pracowników naszej uczelni. A może to pytanie stawiali sobie również studenci.

Regulamin wyborczy wymaga, aby kandydaci na rektora zostali zgłoszeni wcześniej do Komisji Wyborczej. Zgłaszający musi również uzgodnić ten fakt z kandydatem i uzyskać od niego pisemną zgodę na kandydowanie, którą dołącza do zgłoszenia. Powoduje to zapewne wiele napięć. Najpierw u tych, którzy chcieliby kandydować, ale muszą czekać, aż ktoś ich do tego zaprosi. A także u tych, którzy zostali zaproszeni do kandydowania i muszą przed wyrażeniem zgody dobrze swą odpowiedź przemyśleć. Wiele spraw wymaga zastanowienia. Chociażby rozpoznanie zakresu poparcia wśród elektorów: czy jest ono wystarczające do wygrania, ale również czy ewentualna przegrana nie będzie rezultatem wstydliwie małego poparcia elektorów. W grupie tych zasadniczych pytań znajdują się na pewno i te, które dotyczą programu wyborczego: jakim programem kandydat zainteresuje innych, aby zechcieli go poprzeć? Wyborcy na ogół wiedzą, iż najlepiej każdy kandydat prezentuje się przez dotychczasowe dokonania. Każdy, kto decyduje się kandydować, musi więc zastanowić się nad tym, które z jego dokonań będą stanowiły dla elektorów uzasadnienie, przekonają, że warto jemu właśnie zaufać, bo „nie pisze swego programu patykiem na przybrzeżnym piasku”. Takie zapewne są problemy i związane z nimi pytania, które musi rozstrzygnąć każdy kandydat na rektora, zanim podpisze zgodę na kandydowanie.

Wyborcy zaś z uwagą przyglądają się tablicy, na której Uczelniana Komisja Wyborcza wywiesza swoje ogłoszenia. Tam bowiem znajdują informacje o zgłaszanych kandydatach na rektora. Ważne są również informacje o tym, kto zgłosił danego kandydata. Ze szczególną uwagą przyjmowane jest zgłoszenie przedkładane przez dotychczas sprawującego tę funkcję. Każdy kierujący powinien bowiem tak zarządzać, aby przygotować swojego następcę lub następców. Zgłoszenie kandydata w wybo-

rach przez urzędującego rektora ma zapewne duże znaczenie w społecznym odbiorze. Rektor zgłaszający kandydata informuje wyborców, którzy chcieliby, aby dotychczasowe, główne kierunki i metody stosowane w zarządzaniu Uczelnią były utrzymane, iż kandydat przez niego wskazany spełnia owe wymagania.

Z możliwości przekazania takiej informacji skorzystał również obecny Rektor naszej uczelni. Zgłosił bowiem jednego z dotychczasowych prorektorów jako kandydata w wyborach na rektora w nowej kadencji.

WYBÓR REKTORA-ELEKTA

Nadszedł wreszcie ów piątek, 5 kwietnia br., dzień przeznaczony w harmonogramie wyborczym na wybór rektora. Do sali senackiej przybyli wszyscy elektorzy. Po zakończeniu wstępnych czynności zapisanych w regulaminie wyborczym elektorzy dowiedzieli się, iż zgłoszonych zostało trzech kandydatów na rektora Politechniki Krakowskiej. Każdy ze zgłoszonych ma już za sobą pełnienie funkcji związanych z zarządzaniem. Wśród kandydatów są dwaj dotychczasowi prorektorzy i dziekan Wydziału Mechanicznego.

Rozdano karty do głosowania. Przewodniczący Uczelnianej Komisji Wyborczej podał zasady głosowania. Zdecydowano, iż przed pierwszą turą wyborów kandydaci nie będą prezentować programów ani też odpowiadać na pytania elektorów. Wybierającym powinna wystarczyć ta wiedza o kandydatach, którą zdobyli dotychczas, bo przecież kandydaci są znani na uczelni z dotychczasowych dokonań.

Komisja skrutacyjna policzyła oddane głosy i za chwilę wszyscy wiedzieli, iż do drugiej tury głosowania staną dwaj dotychczasowi prorektorzy. Trzeba w tym miejscu odnotować, iż różnica między drugim a trzecim w kolejności kandydatem była najmniejszą z możliwych. O tym,

kto znalazł się na drugim miejscu zdecydował jeden głos więcej w stosunku do trzeciego z kandydatów. „Walka” była więc wyrównana, ale wszyscy wiedzieli, iż najważniejszy jej etap rozpocznie się właśnie teraz.

Przed drugim głosowaniem obydwaj kandydaci otrzymali od elektora z Wydziału Inżynierii Środowiska jedno, takie samo pytanie. Pytającemu chodziło o przedstawienie takich inicjatyw, które – zdaniem kandydata – pozwolą możliwie spokojnie przejść Politechnice Krakowskiej przez nadchodzący trudny okres, przede wszystkim ze względu na malejącą dotację budżetową. Zdecydowano wówczas, iż kandydaci – otrzymując to samo pytanie i udzielając odpowiedzi w kolejności alfabetycznej – powinni wzajemnie nie słyszeć odpowiedzi kontrkandydata.

Wysłuchaliśmy dwóch wystąpień. Były one wyraźnie różne. W pierwszej wypowiedzi elektorzy usłyszeli informację o tym, iż należy budować przede wszystkim na dotychczasowych dokonaniach, poszerzając je o nowe inicjatywy, takie jak np. szersza współpraca z samorządem wojewódzkim. Druga wypowiedź wskazywała na konieczność zintensyfikowania starań o dofinansowanie uczelni ze strony Unii Europejskiej i pełniejszego wykorzystania jej funduszy.

Po odpowiedziach na to pierwsze, zasadnicze pytanie, zgłoszone zostały następne, które lepiej i pełniej uwypuklały różnice między dwoma kandydatami. Z wyrazu twarzy elektorów można się było domyślić, iż podjęli już decyzję odnośnie do tego, na którego z kandydatów oddadzą swój głos. Rozdano karty do głosowania. Członkowie Komisji Skrutacyjnej rozpoczęli obliczanie głosów.

Po krótkim czasie oczekiwania przewodniczący zebrania wyborczego otrzymał protokół Komisji Skrutacyjnej i ogłosił wynik wyborów. Więcej niż połowa elektorów – bo 34 głosujących – oddała swój głos na prof. Marcina Chrzanowskiego, który w kadencji 2002 – 2005 będzie Rektorem Politechniki Krakowskiej.

Był jeszcze czas na gratulacje dla wybranego i podziękowania dla tych, którzy zgodzili się kandydować, ale nie zostali wybrani. Dobrze, iż kandydatów było kilku. Dobrze, że była między nimi rywalizacja. Świadczy to również o sile naszej uczelni i o tym, że w środowisku akademickim rodzą się różne programy i pomysły na przyszłość oraz o tym, iż dzięki zgłoszeniu kilku kandydatów elektorzy mają możliwość dokonywania prawdziwego wyboru.

WYBÓR PROREKTORÓW

Jeszcze nie minął tydzień od dnia wyboru rektora-elekt, a już w środę, 10 kwietnia, w tejże samej sali senackiej znowu spotkali się elektorzy. Tym razem w pro-

gramie spotkania przewidziano wybór prorektorów. Statut uczelni zakłada, iż kandydatów przedstawia rektor-elekt. Niedawno wprowadzona była zmiana do Statutu, która dawała rektorowi prawo kształtowania grona najbliższych współpracowników z uwzględnieniem nawet czterech prorektorów. Rektor-elekt z tej nowej możliwości skorzystał i zaproponował elektorom wybranie czterech prorektorów do spraw: nauki, dydaktyki, promocji oraz rozwoju. Podział zadań oraz zarys struktury organizacyjnej, wynikającej z tego podziału, były szerzej nawiązane w wystąpieniu rektora-elekt. Kandydaci na prorektorów pochodzą z trzech wydziałów: dwaj są pracownikami Wydziału Mechanicznego i po jednym z Wydziału Architektury oraz Wydziału Inżynierii Lądowej.

Pytania zadawane przez elektorów umożliwiły nie tylko rektorowi-elektowi, ale również zgłoszonym przez niego kandydatom szersze rozwinięcie programów działania, a także pełniejsze określenie zakresu i form przyszłej pracy w nadchodzącej kadencji.

W głosowaniu tajnym elektorzy zaakceptowali propozycję rektora-elekt. W późniejszych wypowiedziach gratulacyjnych była również i ta przekazana przez urzędującego rektora. Gratulował uzyskania mandatu wyborców, przekazał życzenia, ale również poinformował o swoim zadowoleniu z wyniku wyborów.

Nadchodzi kolejny, trudny okres dla naszej uczelni, dla całego szkolnictwa wyższego i nauki. Coraz bardziej zmniejszająca się dotacja budżetowa zmusza do poszukiwania dodatkowych źródeł finansowania Uczelni. Trzeba będzie podejmować nowe inicjatywy w tym zakresie i to na każdym szczeblu zarządzania. Wiele nauczyliśmy się już w poprzednich latach. Myślę, że trzeba ten obszar samodzielności i pobudzania inicjatywy jeszcze bardziej poszerzać. Kierownictwo uczelni wybrane na nową kadencję jest zapewne na te formy pobudzania aktywności uwrażliwione. Zobaczymy, jak to będzie w praktyce. A za trzy lata... nowe wybory.

Fot. J. Zych

*Zespół redakcyjny składa Panu Rektorowi-Elektowi
i Panom Prorektorom-Elektom serdeczne gratulacje i życzenia
wielu sukcesów w pracy dla dobra naszej politechniki.*

SYTUACJA OBECNA I ZAGROŻENIA POLSKIEJ NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

1. Rzut oka na naukę, badania naukowe i szkolnictwo wyższe w przeszłości

Świat nauki w okresie międzywojennym, tak w Polsce, jak i na całym świecie, wyglądał zupełnie inaczej niż dzisiaj. Przed kilkudziesięciu laty nauka miała następujące cechy:

- Nie była zbyt kosztowna, bowiem aparatura badawcza nie wymagała wielkich nakładów; ani państwo, ani sfery gospodarcze nie finansowały prac naukowych w dużym stopniu.
- Była elitarna – środowisko naukowców było bardzo nieliczne. I tak, w Polsce międzywojennej mieliśmy ok. 5000 pracowników badawczych, czyli ok. 170 na milion mieszkańców. Większość z nich pracowała na wyższych uczelniach.
- Była bezinteresowna, gdyż większość pracowników naukowych traktowała badania naukowe jako formę powinności nauczyciela akademickiego, a nie jako pracę przynoszącą dodatkowe dochody; podstawową motywacją dla uczonych była ciekawość naukowa, a nie zamówienia rządowe czy komercyjne.
- Była indywidualistyczna, gdyż zespoły badawcze – najczęściej katedry uniwersyteckie – składały się przeważnie z jednego profesora i jednego albo dwóch asystentów; taki model panował wówczas na całym świecie.

Sytuacja nauki i szkolnictwa wyższego po II wojnie światowej zmieniła się diametralnie. W bogatym świecie, głównie w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej, wojna przyniosła rewolucję naukową. Wpływ uczonych na badania związane z techniką wojskową, a w konsekwencji ich udział w zwycięstwie, uświadomił rządowi i korporacjom przemysłowym, że badania naukowe posiadają kolosalny potencjał militarny i gospodarczy. Państwa bogate zaczęły w dużym stopniu finansować prace badawcze. Podobnie korporacje przemysłowe, dostrzegając potencjał komercyjny nauki, przeznaczały jeszcze większe środki na badania naukowe. Dziś światowe roczne wydatki na badania naukowe wynoszą ponad 500 mld USD PPP – czyli dolarów amerykańskich z uwzględnieniem parytetu siły nabywczej. Tylko 1/3 tej sumy pochodzi z krajowych budżetów, reszta – z kas instytucji gospodarczych.

Dopływ dużego strumienia pieniędzy na badania naukowe wpłynął na szybki wzrost liczby badaczy i ogromny rozwój coraz to bardziej wyspecjalizowanej aparatury pomiarowej i urządzeń badawczych. Lawinowo rosła liczba studentów, którzy znajdowali zatrudnienie w rozwijającej się gospodarce – zarówno przy transferze nowych technologii, jak i potrzebni byli do obsługi powstającej infrastruktury. Pochodną takiej sytuacji była wzrastająca wykładniczo liczba publikacji naukowych, patentów, konferencji czy też organizacji i stowarzyszeń grupujących uczonych. W krajach rozwiniętych na milion mieszkańców przypada ponad 4 tys. badaczy oraz ponad 40 tys. studentów. W krajach tych tylko ok. 40 proc. naukowców jest zatrudnionych w instytucjach państwowych, pozostali pracują w sektorze prywatnym, w różnych jednostkach badawczych przedsiębiorstw gospodarczych.

Niektóre działy nauki stały się bardzo kosztowne. Nowoczesna aparatura i urządzenia badawcze są niezwykle skomplikowane i bardzo drogie. Niekiedy są one zbyt drogie nawet dla pojedynczych państw. Powstają wówczas międzynarodowe korporacje, zatrudniające uczonych z różnych państw, jak np. CERN w Genewie. Realizuje się coraz więcej programów międzynarodowych. Wszystko to sprawia, że współpraca międzynarodowa rozwija się w bardzo szybkim tempie.

Duży dopływ pieniędzy na badania naukowe ma też skutki negatywne. Uczeni stracili częściowo wolność i niezależność, bowiem warunki w dużej mierze dyktują ci, którzy płacą, czyli politycy i przedsiębiorcy. Zmieniło się też wartościowanie prac. Podstawą oceny działalności badawczej stało się kryterium użyteczności wyników badań, ich szybkiego wdrożenia do praktycznego zastosowania. To kryterium staje się też źródłem sporu między naukowcami wykonującymi badania a politykami decydującymi o podziale publicznych pieniędzy, dla których kryteria charakteryzujące dobrą naukę, takie jak: rzetelność, oryginalność, ścisłość, obiektywizm, możliwość zastosowań w dalszej perspektywie czasowej itp. – schodzą na plan dalszy.

Zupełnie inaczej wyglądała sytuacja po II wojnie światowej w Polsce. Okupanci wymordowali ogromną część naukowców i inteligencji, zrujnowali potencjał gospodarczy Polski, zniszczyli ogromną liczbę warsztatów naukowych. W Polsce w okresie wojny praktycznie ustały wszelkie prace badawcze i zaprzestano edukacji dzieci i młodzieży. W odbudowaniu od podstaw polskiej gospodarki i polskiej nauki oraz szkolnictwa narzucone nam zostały z całą mocą wzorce radzieckie. Rozwój nauki i szkolnictwa był w przeważającej mierze uwarunkowany politycznie. Przeprowadzano negatywną selekcję kadr, szczególnie w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych. Sytuacja i kondycja nauki polskiej u progu III Rzeczypospolitej była więc zupełnie inna niż w bogatych krajach zachodnich.

2. Charakterystyka działalności naukowej i naukowo-badawczej w Polsce w ostatnim dziesięcioleciu

W Polsce pracą naukową para się prawie 75 tys. osób. Nadzór nad jednostkami organizacyjnymi, zajmującymi się badaniami naukowymi, sprawuje wiele ministerstw, jednak zasadniczo organizacja i finansowanie badań należą do zadań Komitetu Badań Naukowych.

Decyzję o powołaniu KBN podjęto w 1990 r., a jego pierwsze posiedzenie odbyło się 15 maja 1991 r. Tworząc KBN, oparto się w dużej mierze na wzorcu amerykańskiej National Science Foundation, jednej z pierwszych instytucji tego typu, powołanej do życia w USA w 1950 r. Strukturę KBN tworzą zespoły, reprezentujące poszczególne dziedziny nauki. Początkowo było ich 11, obecnie jest 13.

KBN jest w praktyce niemal monopolistą w zakresie dzielenia środków budżetowych na naukę. Z tymi środkami było raczej źle. I tak, stopień finansowania tej dziedziny życia systematycznie maleje od 1991 r., kiedy to powołując KBN zmieniono zasady finansowania badań naukowych w naszym kraju. W 1991 r. budżet państwa przeznaczył na naukę 0,76 proc. PKB, w kolejnych latach zmniejszając ten wskaźnik do 0,64 proc. PKB w 1992 roku, 0,57 proc. PKB w 1993, 0,55 proc. PKB w 1994, 0,47 proc. PKB w 1995, 0,48 proc. PKB w 1996, 0,44 proc. PKB w 1997, 0,44 proc. PKB w latach 1998 i 1999, by w roku 2000 obniżyć do poziomu 0,42 proc. PKB. Należy przy tym dodać, że budżet nauki stanowił w latach 1991-2000 ok. 1,6 – 1,8 proc. budżetu państwa. Stopień finansowania badań naukowych spoza budżetu państwa utrzymuje się przez cały czas na podobnym poziomie, wahając się w granicach 0,3 proc. PKB.

Dotacje KBN trafiały do jednostek badawczych, szkół wyższych, instytutów PAN oraz JBR-ów. Oto, jak przedstawiały się względne udziały tych pionów w roku 1992 (pierwsza liczba) oraz w roku 2000 (druga liczba):

- Szkolnictwo wyższe: 31,7 proc. / 43,0 proc.
- Instytuty PAN: 17,5 proc. / 19,0 proc.
- Jednostki badawczo-rozwojowe: 38,8 proc. / 31,0 proc.

Należy podkreślić, że szkolnictwo wyższe skupia ok. 73 proc. kadry naukowej, podczas gdy instytuty PAN zaledwie 7 proc., zaś JBR-y około 20 proc. Wnioski nasuwają się same.

W roku 2000 budżet nauki został przez komitet rozdysponowany w sposób następujący: największą część środków – 60,55 proc. budżetu – pochłonęła działalność statutowa jednostek finansowanych przez KBN. Na drugim miejscu znalazły się inwestycje – 14,98 proc. Na projekty badawcze, tzw. granty przeznaczono 13,46 proc., a na projekty celowe – 8,17 proc. budżetu nauki. Oznacza to, że bezpośrednio na działalność badawczą przeznaczono ok. 22 proc. środków pozostających w dyspozycji KBN.

Dotacje na działalność statutową otrzymało 920 placówek, w tym 624 jednostki znajdujące się w strukturze organizacyjnej, 105 szkół wyższych, 81 placówek Polskiej Akademii Nauk, 214 jednostek badawczo-rozwojowych i Polska Akademia Umiejętności. Największa pula pieniędzy wydanych na działalność statutową w 2000 r. przypadła szkołom wyższym (razem z dotacją na badania własne 104 uczelni – 41,6 proc.), JBR-y otrzymały 36,5 proc., Polska Akademia Nauk – 21,7 proc., Polska Akademia Umiejętności – 0,02 proc.

Środki pochodzące spoza budżetu w naszym kraju osiągają tylko połowę tego, co na naukę łoży budżet. W krajach rozwiniętych są dwakroć większe od nakładów budżetowych. Na jednego naukowca przypada w naszym kraju zaledwie ok. 40 tys. USD PPP, podczas gdy w krajach bogatych kilkakrotnie więcej. Polski produkt krajowy przeliczony na jednego mieszkańca to ok. 8700 USD PPP, czyli prawie trzy razy mniej niż w Finlandii, Niemczech czy Irlandii. Wszystko to powoduje, iż rzeczywiście polska nauka jest niedofinansowana.

Polska od 3 lat jest pełnoprawnym członkiem 5. Programu Ramowego Unii Europejskiej w dziedzinie Nauki, Badań Technicznych i Prezentacji i wpłaca niemałe kwoty tytułem składki. Łącznie wyodrębnione w budżecie środki na cele współpracy naukowej i naukowo-technicznej stanowiły w 2000 r. 4,5 proc. w strukturze wydatków na naukę, z czego przeważająca część (tj. 123,5 mln zł ze 136,4 mln zł) stanowią składki 5. Programu Ramowego UE. Polskie zespoły odzyskują tylko małą część tej składki.

Doświadczenia polskich zespołów badawczych, próbujących pozyskać środki na badania naukowe z UE w ramach różnych programów UE i zespołów międzynarodowych, są niezadowolające. Można to pokrótce scharakteryzować następująco:

- Występują bardzo poważne bariery biurokratyczne w przygotowaniu grantów oraz w procedurach przyznawania tych grantów.
- Znaczną część tych środków pochłania utrzymanie biurokratycznej maszyny UE.
- Przeważająca część środków, jakie pozornie otrzymujemy z UE, powraca do krajów UE w różnych formach (opinie, ekspertyzy, konsultacje tzw. ekspertów unijnych, koszty delegacji, koszty udziału zespołów badawczych tych krajów w programach wspólnych itp.).
- Priorytety międzynarodowych programów badawczych UE nie są tożsame z priorytetami polskich programów badawczych.
- Sukcesy polskich naukowców w pozyskiwaniu dofinansowania projektów badawczych z kasy programów UE są skromne.
- Polscy uczeni i badacze doskonale poradzą sobie sami w zorganizowaniu współpracy międzynarodowej, bez pośrednictwa nadmiernie rozbudowanej biurokracji w Brukseli, jeżeli tylko będą mieli zagwarantowane na ten cel środki z budżetu państwa. Tak więc ogromna składka na 5. PR UE, gdyby pozostała w KBN i została przeznaczona na badania naukowe z uwzględnieniem współpracy międzynarodowej i polskich priorytetów badawczych, dałaby kilkakrotnie większe efekty od tych, jakie obserwujemy dzisiaj.

3. Obecna sytuacja w szkolnictwie wyższym

W latach 90. w polskim szkolnictwie wyższym zaszły głębokie przemiany, głównie pod wpływem trzech czynników.

- Po pierwsze, uzyskało ono dużą autonomię.
- Po drugie, ogromnie wzrosło zainteresowanie wykształceniem. Wiąże się to z postępującym wyżem demograficznym w populacji młodzieży w wieku szkoły wyższej, tj. 19-24 lat, oraz ze wzrastającym zainteresowaniem młodzieży podnoszeniem poziomu wykształcenia w sytuacji zwiększających się wymogów rynku pracy w warunkach głębokiej restrukturyzacji gospodarki. Nikt nie przypuszczał, że w okresie od 1991 do 2001 r. nastąpi 3,5-krotny wzrost ogólnej liczby studentów, natomiast w uczelniach dotowanych z budżetu państwa wzrost ten jest prawie 2,5-krotny. Obecnie mamy ponad 1,5 mln studentów. Wskaźnik liczby studentów na 1 mln mieszkańców, w związku z tym jest porównywalny do tego w krajach rozwiniętych. Jest to chyba jedyny pozytywny wskaźnik przemian ustrojowych w Polsce. Szczególnie gwałtowny był wzrost rozmiarów kształcenia na odpłatnych studiach wieczorowych i zaocznych, zarówno na uczelniach państwowych, jak i niepaństwowych, w których kształcenie niestacjonarne jest dominującą formą studiów. W 1999 r. na studiach niestacjonarnych studiowało 53,3 proc. ogółu studentów, z tego w uczelniach dotowanych 45,8 proc., a w uczelniach niepaństwowych aż 79,4 proc. ogółu studentów.
- Po trzecie, nastąpiła znaczna redukcja finansowania szkolnictwa wyższego z budżetu, co w połączeniu z dużym przyrostem liczby studentów spowodowało drastyczne obniżenie państwowej dotacji przypadającej na jednego studenta. W rezultacie obserwujemy wyraźny wzrost liczby absolwentów i, niestety, znaczne obniżenie poziomu nauczania, spowodowane przede wszystkim oszczędnościami wymuszonymi przez państwo i brakiem kontroli jakości kształcenia.

Podstawowym źródłem finansowania państwowych szkół wyższych jest budżet państwa. W uczelniach niepaństwowych zasadniczym źródłem finansowania kosztów ich działalności są opłaty pobierane za kształcenie od osób studiujących na tych uczelniach. W latach 90., a zwłaszcza w drugiej ich połowie, nastąpił dynamiczny rozwój sektora uczelni niepaństwowych, który dotychczas nie był w ogóle zasilany z budżetu państwa.

W uczelniach państwowych wzrasta natomiast systematycznie finansowanie ich działalności ze źródeł nie związanych z dotacjami, pochodzących w głównej mierze z odpłatności za kształcenie na studiach niestacjonarnych (wieczorowych i zaocznych).

W latach 1991-1999 udział wydatków budżetu państwa na szkolnictwo wyższe w produkcie krajowym brutto oscylował między 0,88 – 0,71 proc., z tym że w 1991 r. i 1999 r. ukształtował się na takim samym poziomie 0,82 proc., a w roku 1995 wyniósł 0,71 proc.

W latach 1991-1999 w uczelniach dotowanych z budżetu państwa w przychodach z działalności dydaktycznej systematycznie maleje udział dotacji dydaktycznej, a wzrasta znaczenie przychodów pozadotacyjnych, przede wszystkim z opłat za zajęcia dydaktyczne.

Dotacje budżetowe jednak w dalszym ciągu pozostają zasadniczym źródłem finansowania działalności dydaktycznej, a zwłaszcza kosztów wynagrodzeń wraz z pochodnymi od plac, rozliczanych w ciężar tej działalności.

W zakresie świadczeń pomocy stypendialnej zasadniczą część stanowiły wypłaty stypendiów za wyniki w nauce z zaznaczającą się tendencją wzrostową. W 1995 r. obejmowały one około 64 proc. kosztów tej pomocy, w roku 1999 udział ten wzrósł do prawie 68 proc., w tym w uczelniach MEN wynosił 66,6 proc.

Należy również odnotować, że w strukturze kosztów pomocy materialnej systematycznie maleje udział kosztów związanych z prowadzeniem stołówek studenckich i dopłatami do posiłków studenckich.

Na przestrzeni ostatnich kilku lat senaty polskich uczelni, Rada Główna Szkolnictwa Wyższego i poszczególne konferencje rektorów wielokrotnie już podejmowały uchwały wyrażające zaniepokojenie z powodu pogarszającego się stanu finansowego szkolnictwa wyższego. Wszystkie te uchwały pozostawały bez echa ze strony władz państwowych.

Warto w tym miejscu zwrócić uwagę na jeszcze jeden poważny mankament polityki fiskalnej państwa względem uczelni wyższych i państwowych jednostek badawczych. Otóż, wymiernym elementem realizowanych obecnie procedur fiskalnych względem tych instytucji jest znaczne podwyższenie kosztów świadczonych przez nich usług. I tak np. koszty wynagrodzenia za usługę realizowaną w ramach prac zleconych przez uczelnię, jakie faktycznie otrzymuje pracownik uczelni, wykonując tę pracę, są ok. 2,6 razy mniejsze od kosztów poniesionych przez zleceniodawcę. W przypadku malej instytucji prywatnej relacja, o której mowa, kształtuje się na poziomie ok. 1,5 razy. Taka sytuacja prowadzi do tego, że uczelnie przegrywają na ogół z konkurencyjnymi firmami prywatnymi i tylko nieliczne zlecenia realizowane są na uczelniach; przeważająca część tych zleceń wykonywana jest nie przez pracowników uczelni, ale przez firmy prywatne, z wykorzystaniem najczęściej coraz to skromniejszej bazy laboratoryjnej znajdującej się na uczelniach. Jest to więc dla uczelni strata podwójna.

4. Wnioski i uwagi końcowe

Funkcjonuje stereotyp, że polska nauka jest dramatycznie niedofinansowana. Na uzasadnienie tej tezy przywołuje się wskaźniki PKB finansowania budżetowego w Polsce i innych krajach. Tymczasem przy uwzględnieniu produktu krajowego brutto na głowę wcale tego nie widać. Jeśli na wykresie, na jednej osi odłożymy PKB per capita, na drugiej zaś procent PKB na naukę z budżetu państwa, mieścimy się na zupełnie przyzwoitym poziomie.

Nie zmienia to jednak faktu, iż stan finansowania edukacji narodowej i polskiej nauki jest naprawdę zły. Kluczem do wyjścia z tego kręgu niemożności jest harmonijny rozwój trzech dziedzin: gospodarki, edukacji i nauki. Jeśli którakolwiek z nich stanie się słaba, będzie hamować pozostałe. Gospodarka polska jest słaba, nie finansuje zatem odpowiednio szkolnictwa i nauki. Jak zatem zmienić tę sytuację? Wydaje się, iż w możliwie najkrótszym czasie należałoby wprowadzić w życie następujące rozwiązania:

- Należy dokonać radykalnej reformy polityki ekonomiczno-gospodarczej państwa, reformy systemu bankowego i finansowego, stymulujących rozwój gospodarczy. Realizowana w tym zakresie polityka „schładzania gospodarki”, firmowana przez Leszka Balcerowicza, powinna być oceniona i jak najszybciej zaniechana. Powinny się pojawić tu nowe osoby, spoza aktualnego układu politycznego, które wprowadzą fundamentalne reformy ekonomiczno-finansowo, gospodarcze. Znanych jest dzisiaj w ekonomii wiele innych modeli zarządzania i sterowania gospodarką, które z powodzeniem można wprowadzić w naszym kraju.*

- Niekwestionowanym priorytetem polityki państwa powinien być rozwój nauki i badań naukowych jako wyznaczników dalszego postępu cywilizacyjnego Polski. Należy zatem znacznie zwiększyć finansowanie budżetowe nauki i edukacji narodowej.
- Należy pobudzić finansowanie pozabudżetowe badań naukowych, np. przez inicjowanie rozwiązań podatkowych zachęcających przedsiębiorców do finansowania prac badawczych i wdrożeniowych.
- Trzeba powiązać finansowanie statutowe z osiągnięciami naukowymi jednostki według zasady, że im lepsze wyniki tym, proporcjonalnie, wyższe finansowanie. Osiąga się to m.in. przez system oceny parametrycznej poszczególnych instytucji naukowych.
- Należy wspierać finansowo projekty celowe, współfinansowane przez KBN oraz przyszłych użytkowników.
- Powinno się przyjąć zasadę, że podstawowymi ośrodkami naukowymi, naukowo-badawczymi i dydaktycznymi w Polsce są uniwersytety oraz akademie i politechniki. Wiele z nich boryka się z brakiem kadr i wyposażenia bazy laboratoryjnej. Kłopoty finansowe mają też instytucje naukowe i naukowo-badawcze, działające poza strukturą szkolnictwa wyższego. Po gruntownym rozpoznaniu tej sytuacji należy przewidzieć wcielenie niektórych instytutów i placówek Polskiej Akademii Nauk oraz instytutów resortowych w struktury szkolnictwa wyższego. Rozwiązanie to będzie korzystne dla obydwu stron – wzmocni kadrowo i laboratoryjnie uczelnie wyższe, a zarazem zapobiegnie nadmiernemu rozproszaniu środków na badania naukowe. Ponadto należy grupować środki finansowe, szczególnie na tych uczelniach wyższych, które posiadają dobrą kadrę nauczycieli akademickich oraz odpowiednią bazę laboratoryjną i dydaktyczną.
- Polska nauka nie jest w stanie konkurować z nauką światową we wszystkich dziedzinach. Należy dostrzegać te miejsca, jednostki, zespoły, gdzie pojawiają się pomysły, inicjatywy i indywidualne talenty, gdzie osiągane są bardzo dobre wyniki. Trzeba je pielęgnować i wspierać, podobnie jak to się dzieje w sporcie. Taka też powinna być rola KBN.
- System oświaty i szkolnictwa wymaga gruntownej rozbudowy i unowocześnienia. Podstawą systemu oświaty musi być nadal szkolnictwo państwowe, zapewniające ogółowi obywateli wychowanie i wykształcenie na wysokim poziomie, przede wszystkim tym, którzy nie posiadają środków na korzystanie ze szkolnictwa prywatnego. Nauka w szkołach państwowych i komunalnych wszystkich szczebli powinna być bezpłatna.
- Stałe niedofinansowanie oświaty prowadzi do negatywnej selekcji w zawodzie nauczycielskim. Nauczyciele i wychowawcy wszystkich szczebli nauczania muszą być przedmiotem szczególnej opieki ze strony państwa. Należy podnieść rangę społeczną profesorów akademickich oraz nauczycieli wszystkich szczebli, zapewniając im godziwe wynagrodzenie.
- Należy stworzyć dla studentów instytucje pożyczek pieniężnych nieoprocentowanych i wieloletnich, z których będą mogli opłacać studia, kwatery i inne koszty związane z nauką, które spłacą po studiach w czasie swojej pracy zarobkowej. W interesie narodu i państwa leży, by stale zwiększać liczbę osób wykształconych, choćby nawet nie pracowały w wyuczonych zawodach. Poziom wykształcenia ulega stalemu podwyższaniu – 100 lat temu wystarczała 4-letnia szkoła, 50 lat temu – 11-lata. Wyższe wykształcenie powinno stać się normą. Zdobywanie wykształcenia na coraz wyższym poziomie z czasem przyczyni się do bogacenia budżetu państwowego, bo mniej błędów robią ludzie, gdy mają większą wiedzę.

Andrzej Flaga

AKCJA INFORMACYJNA „POWITANIE”

W lutym br. ruszyła największa akcja informacyjna szkolnictwa wyższego, pomaturalnego i policealnego w Polsce – „Powitanie” (www.powitanie.com.pl). Organizatorem akcji było Zrzeszenie Studentów Polskich, a instytucjami wspierającymi: Kancelaria Prezyden-

ta RP, wojewodowie, marszałkowie, kuratoria oświaty oraz organizacje społeczne.

Ogólnopolska akcja „Powitanie” organizowana jest od dwóch lat. Jej celem jest m.in. informowanie polskich maturzystów i kandydatów na studia o możliwościach edukacji, kształtowania kariery zawodowej oraz pomoc w wyborze szkoły zgodnie z predyspozycjami.

KOMITET BADAŃ NAUKOWYCH

Warszawa, dnia 22 lutego 2002 roku

Informacja prasowa

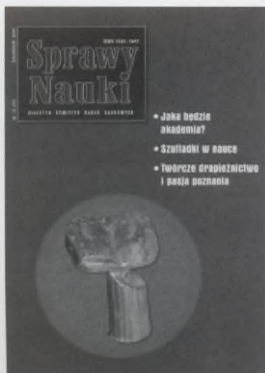
UZUPEŁNIENIE SKŁADÓW ZESPOŁÓW KBN

13 lutego 2002 roku prezes Rady Ministrów – na podstawie art. 8 ust. 2 ustawy z 12 stycznia 1991 r. o Komitecie Badań Naukowych – wyznaczył w skład poszczególnych zespołów Komitetu po jednej osobie reprezentującej praktykę gospodarczą lub społeczną (z wyjątkiem zespołu P-06, gdzie funkcję tę pełni dr inż. Eugeniusz Karol Chylek – p.o. zastępcy dyrektora Departamentu Rozwoju Wsi w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi):

- Zespół Nauk Humanistycznych (H-01)
ks. dr hab. Ryszard KNAPIŃSKI
dyrektor Muzeum Uniwersyteckiego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego
- Zespół Nauk Społecznych, Ekonomicznych i Prawnych (H-02)
Robert BUTZKE
prezes Zarządu ELEKTRIM MEGADEX SA
- Zespół Nauk Matematycznych, Fizycznych i Astronomii (P-03)
dr Mieczysław PRÓSZYŃSKI
prezes Wydawnictwa Prószyński i S-ka
- Zespół Nauk Biologicznych, Nauk o Ziemi i Ochrony Środowiska (P-04)
dr inż. Maciej GÓRSKI
I wiceprezes Zarządu GEOFIZYKA TORUŃ Sp. z o. o.

- Zespół Nauk Medycznych (P-05)
prof. dr hab. Sławomir MAJEWSKI
dyrektor Instytutu Wenerologii Akademii Medycznej w Warszawie
- Zespół Mechaniki, Budownictwa i Architektury (T-07)
dr inż. Ryszard KARDASZ
prezes Zarządu HUTA STALOWA WOLA SA
- Zespół Inżynierii Materiałowej i Technologii Materiałowych (T-08)
Ryszard KAPLUK
prezes Zarządu Fabryki Kotłów RAFAKO SA w Raciborzu
- Zespół Chemii, Technologii Chemicznej oraz Inżynierii Procesowej i Ochrony Środowiska (T-09)
Andrzej KRZYSZTOFORSKI
zastępca dyrektora ds. rozwoju Zakładów Azotowych w Tarnowie-Mościcach SA
- Zespół Elektrotechniki, Energetyki i Metrologii (T-10)
Zbigniew Andrzej BICKI
prezes Izby Gospodarczej Energetyki i Ochrony Środowiska
- Zespół Elektroniki, Automatyki i Robotyki, Informatyki i Telekomunikacji (T-11)
dr inż. Wacław ISZKOWSKI
prezes Polskiej Izby Informatyki i Telekomunikacji
- Zespół Górnictwa, Geodezji i Transportu (T-12)
prof. dr hab. Stanisław SPECZIK
prezes KGHM Polska Miedź.

RZECZNIK PRASOWY
Komitetu Badań Naukowych
dr Tadeusz Zaleski

W Komitecie Badań Naukowych wydawany jest od wielu lat biuletyn „SPRAWY NAUKI”. Można na jego łamach znaleźć bardzo ciekawe informacje o badaniach prowadzonych w Polsce i w wielu innych krajach, o wzorcach organizacyjnych i zamierzeniach resortu nauki w zakresie doskonalenia rozwiązań rodzinnych, nawiązywanych kontaktach międzynarodowych.

W ostatnich latach biuletyn zyskał przepiękną oprawę plastyczną, dzięki czemu stał się arcydziełem sztuki edytorskiej. Fotografie zamieszczane w rubrykach: „Czas uwięziony w kadrze” czy „Galeria pod Chaczykiem” skłaniają do głębokiej refleksji, umożliwiają ucieczkę od naukowych tekstów i laboratoriów.

Byłoby wskazane, aby każdy pracownik naukowy miał dostęp do „SPRAW NAUKI”. Zachęcamy kierowników jednostek organizacyjnych uczelni do stałej prenumeraty.

Kolegium Redakcyjne

POSIEDZENIE PLENARNE RADY GŁÓWNEJ SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

21 lutego 2002 r. w gmachu Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu odbyło się XXI posiedzenie plenarne Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego. W trakcie obrad – prowadzonych przez przewodniczącego prof. Andrzeja Pelczara – przekazano informacje dotyczące działalności Prezydium Rady Głównej od 17 stycznia do 21 lutego 2002 r. Gorącą dyskusję wywołał punkt obrad dotyczący studiowania osób niepełnosprawnych. Referat wprowadzający wygłosił prorektor AGH prof. Bronisław Barchański. Poruszone zagadnienie wywołało ożywioną dyskusję, w której udział wzięło wiele osób, m.in. przedstawiciel Parlamentu Studentów. Podkreślano wagę problemu, a zarazem jego delikatność. Rada postanowiła powrócić do sprawy.

Rada Główna podjęła ponadto uchwałę (zreferowaną przez prof. A. Pelczara) w sprawie szczegółowych zasad i trybu wyboru elektorów i członków Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego na VIII kadencję w latach 2003-2005. Pro-

fesor Pelczar referował także sprawy związane z powołaniem Centralnej Komisji Wyborczej RG.

W toku obrad Rada Główna podjęła uchwały w sprawie:

- projektu ustawy o zamianie ustawy o tytule naukowym i stopniach naukowych,
- projektu rozporządzenia prezesa Rady Ministrów zmieniającego rozporządzenie w sprawie liczby członków Centralnej Komisji ds. Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych oraz zasad i trybu ich wyboru,
- zasad podziału w 2002 r. dotacji na działalność dydaktyczną oraz wynagrodzenia w uczelniach resortu edukacji narodowej i sportu,
- zasad podziału w 2002 r. środków na badania własne pomiędzy uczelnie resortu edukacji narodowej i sportu,
- wniosków jednostek organizacyjnych szkół wyższych o przyznanie uprawnień do nadawania stopni naukowych,
- wniosków dotyczących zwolnienia z podatku stypendiów naukowych.

KONFERENCJE REKTORÓW

KONFERENCJA REKTORÓW POLSKICH UCZELNI TECHNICZNYCH

Od 11 do 14 kwietnia 2002 r. odbywała się kolejna Konferencja Rektorów Polskich Uczelni Technicznych. Organizatorem Konferencji, której obrady toczyły się na zamku w Krasiczynie, była Politechnika Rzeszowska. W poradzie, oprócz rektorów uczelni technicznych, uczestniczyli: sekretarz stanu w KBN – prof. Marek Bartosik, dyrektor Departamentu Szkolnictwa Wyższego w MENiS – dr Józef Lepiech, przewodniczący Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego – prof. Andrzej Pelczar. W części merytorycznej obrad omawiano następujące tematy:

- uczelnie techniczne wobec wyzwań wynikających z nowej polityki KBN,
 - konsorcjum uczelni technicznych – informacja o projekcie jego utworzenia (nauczanie przez Internet, tele-nauka),
 - rola FSN NOT w XXI wieku wobec integracji z UE i globalizacji,
 - uchwała w sprawie przyjęcia w poczet KRPUT Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej,
 - informacja na temat kierunków studiów: informatyka stosowana, lotnictwo,
 - sprawozdanie z działalności Komisji Akredytacyjnej Uczelni Technicznych za ostatni rok,
 - informacja o spotkaniu Prezydium KRASP z ministrem edukacji narodowej i sportu Krystyną Łybacką.
- Do dyskusji zaproponowano następujące tematy:
- ustawa o zamówieniach publicznych,
 - wieloletowość w uczelniach wyższych,
 - zasady zatrudniania profesorów na emeryturze.

Dyskutowano również o budzących niepokój, stale malejących nakładach na szkolnictwo wyższe i zmniejszających się nakładach na projekty badawcze, co – jak uznali rektorzy – wpływa hamująco na postęp polskiej myśli technicznej.

Rektorzy podjęli uchwały:

- w sprawie przyjęcia do KRUT Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej,
- współpracy KRPUT z NOT,
- planów przekształcenia KBN w Ministerstwo Nauki (uchwała w konsultacji).

Uczestnikom obrad przedstawiony został projekt nowelizacji ustawy o szkolnictwie wyższym, który w zasadzie dotyczy wprowadzenia do ustawy zmian umożliwiających tworzenie przez uczelnie zamiejscowych ośrodków dydaktycznych, w których zajęcia będą mogły prowadzić wyłącznie jednostki organizacyjne, posiadające uprawnienie do nadawania stopnia doktora. W projekcie zmian zakłada się, że ośrodki będą powstawać w niewielkich miastach, w których będzie zapotrzebowanie na kształcenia na poziomie wyższym i w pobliżu których nie ma szkół wyższych lub ich jednostek.

Ponadto Rektorzy zapoznali się ze stanowiskiem Prezydium Polskiej Akademii Nauk oraz Prezydium Konferencji Akademickich Szkół Polskich:

- w sprawie proponowanych zmian w systemie organizacji i finansowania badań naukowych w Polsce,
 - w sprawie rządowego projektu zmian zatrudniania osób posiadających uprawnienia emerytalne.
- Poza programem merytorycznym uczestnicy obrad:
- zwiedzili zamek w Krasiczynie,
 - wysłuchali koncertu muzyki dawnej w wykonaniu „Capella Antiqua”,
 - odbyli wycieczkę do Lwowa, gdzie zwiedzili miasto, Politechnikę Lwowską oraz Cmentarz Łyczakowski i Cmentarz Orłąt Lwowskich.

Czterodniowe obrady, których główną myślą była troska o przyszłość polskiej nauki, upłynęły w roboczej, ale miłej atmosferze.

Kazimierz Flaga

KOLEGIUM REKTORÓW SZKÓŁ WYŻSZYCH KRAKOWA 16.01.2002 r.

Na zaproszenie rektora PK, prof. Kazimierza Flagi 16 stycznia br. odbyło się na Politechnice Krakowskiej kolejne spotkanie Kolegium Rektorów Szkół Wyższych Krakowa. Tematem spotkania były zagadnienia związane z rozwojem Akademickiego Parku Technologicznego w Krakowie, działalność Centrum Zaawansowanych Technologii (CZT), działalność Centrum Transferu Technologii PK oraz udział krakowskich uczelni w programach UE – głównie w tworzeniu Centrów Doskonałości.

Po powitaniu przybyłych gości przez przewodniczącego Kolegium Rektorów – rektora UJ, prof. Franciszka Ziękę głos zabrał rektor PK, prof. K. Flaga, który przedstawił Uczelnię, jej strukturę, kadry, kierunki i specjalności dydaktyczne, a także szczególne obszary aktywności. Rektor K. Flaga zwrócił uwagę na fakt, że w ciągu ostatnich 6 lat na PK zmniejszyła się liczba pracowników nie będących nauczycielami akademickimi. Obecnie stosunek tej grupy pracowników do nauczycieli akademickich wynosi 0,81. To jeden z istotnych mierników właściwego zarządzania uczelnią. Rektor K. Flaga poinformował również o aktywnym udziale PK w realizacji programów UE, w efekcie którego utworzono na naszej uczelni między innymi Centrum Transferu Technologii. Następnie prof. K. Flaga przedstawił najbliższych współpracowników, tj. prorektora, dyrektora administracyjnego i dyrektora Biura Rektora oraz pełnomocnika rektora ds. transferu technologii.

Po wprowadzeniu przez rektora K. Flagę w problematykę Akademickiego Parku Technologicznego w Krakowie głos zabrał Krzysztof Krzysztofiak – prezes zarządu CZT, który scharakteryzował jego dotychczasową działalność oraz perspektywę rozwoju. Głównym celem powołania Specjalnej Strefy Ekonomicznej (SSE) oraz zarządzającego nią CZT był rozwój sektora zaawansowanego technologii z wykorzystaniem potencjału naukowych wyższych uczelni Krakowa (udziałowcami SSE są: Uniwersytet Jagielloński, Politechnika Krakowska, Akademia Górniczo-Hutnicza i Huta im. Sędzimir). CZT to jedyna w kraju spółka, która jest rozwijana jako Park Technologiczny.

Powierzchnia SSE została ostatnio powiększona o kilkadziesiąt hektarów w Tarnowie i liczy obecnie 122 ha. W SSE w Krakowie preferowane są przedsięwzięcia związane z technologiami informacyjnymi, telekomunikacyjnymi, biotechnologią czy też nowoczesnymi technologiami *high tech*. Nakłady inwestorów, którzy już zadeklarowali swój udział i otrzymali zezwolenia na działalność w SSE, wynoszą ok. 700 mln zł, przy planowanym zatrudnieniu ok. 3000 osób. By zachęcić nowych inwestorów PK i CZT przygotowały projekt obiektu biurowego Centrum Biznesu i Innowacji „Copernicus”, który ma być przeznaczony głównie dla małych i średnich firm. W CBI „Copernicus” w ramach kontraktu wojewódzkiego będą także zlokalizowane: Inkubator Technologiczny i Małopolski Ośrodek Certyfikacji. Inkubator Technologiczny może stać się szansą rozwoju firm z sektora zaawansowanych technologii, zaś Małopolski Ośrodek Certyfikacji pozwoli m.in. wykorzystywać potencjał badawczy laboratoriów krakowskich uczelni.

W dyskusji nad przedstawionymi zagadnieniami zwrócono uwagę na konieczność efektywnej promocji, w którą powinny zaangażować się także Urząd Marszałkowski, Urząd Wojewody i Urząd Miasta Krakowa. Rektor K. Flaga podkreślił jednak, że niezwykle trudnym problemem jest pozyskiwanie poważnych inwestorów. Zwrócił uwagę, że aby pozyskać inwestorów PK wybudowała 350 mb. alei Parku Technologicznego w części SSE na Czyżynach za kwotę ok. 3,5 mln zł, natomiast pismo skierowane do prezydenta miasta o sfinansowanie kolejnych 300 mb. pozostało bez odpowiedzi. CZT do chwili obecnej jest finansowane głównie

przez Politechnikę Krakowską. Rektor K. Flaga apelował, aby pozostałe podmioty – zgodnie z pierwotnymi założeniami – również partycypowały w kosztach utrzymania CZT. Na konieczność aktywnego zaangażowania się pozostałych udziałowców w funkcjonowanie CZT zwrócił także uwagę dyrektor J. Chocaj, reprezentujący wojewodę małopolskiego, przypominając, że będzie to warunek korzystania w przyszłości z funduszy zapisanych w kontrakcie regionalnym i z funduszy strukturalnych UE.

Działalność Centrum Transferu Technologii Politechniki Krakowskiej (CTT PK) przedstawił prorektor PK, prof. Józef Gawlik. CTT PK powstało w wyniku realizacji projektów unijnych (FEMIRC, IRC) oraz Regionalnego Punktu Kontaktowego ds. 5. Programu Ramowego UE. Główny nurt działalności CTT PK to kojarzenie partnerów przemysłowych do realizacji nowych projektów, prowadzenie z nimi negocjacji, szkolenia nt. potencjalnych źródeł finansowania przedsięwzięć, promowanie wyników badań pracowników uczelni. Szczególną aktywność wykazuje CTT PK w organizowaniu licznych szkoleń i konsultacji z udziałem ekspertów z UE (wg oceny Krajowego Punktu Kontaktowego ds. Programów UE CTT PK należy do najlepszych w kraju). Podkreślono, że jedną z przyczyn niezbyt udanego włączenia się Polski do programów unijnych było zbyt późne zainteresowanie się nimi oraz zbieżność w czasie z zasadniczymi przemianami gospodarczymi i strukturalnymi w kraju. Większą aktywność naszej uczelni w realizacji 6. Programu Ramowego (6. PR) UE uznano za priorytet. Uczelnie powinny występować ze wspólnymi inicjatywami z władzami regionu. Korzystne byłoby także, gdyby w Brukseli znalazł się przedstawiciel regionu krakowskiego ds. 6. Programu Ramowego.

Udział Polski w 5. Programie Ramowym przedstawiła prof. Maria Nowakowska – prorektor UJ. Szczególną uwagę zwróciła na możliwość włączania się do już realizowanych programów oraz na szanse, jakie dla tworzenia sieci badawczych, które w przyszłości będą odgrywać dominującą rolę, stwarzają Centra Doskonałości. Ważną rolę w lepszym przygotowaniu projektów unijnych i w osiąganiu sukcesu mogą również odegrać pracownicy naukowi, którzy zgłaszają się do grona ekspertów oceniających projekty w Brukseli.

W końcowej części spotkania prof. Ryszard Tadeusiewicz – rektor AGH omówił problemy finansowe związane z działalnością akademickiego Radia RAK. Radio to nie uzyskało koncesji z KRRiTV. Rektor R. Tadeusiewicz zaapelował o ponowną wpłatę, aby uzupełnić kapitał do kwoty 50 tys. zł, niezbędnej do dokonania wpłaty rejestracyjnej na Radio RAK. Wiceprezydent Krakowa J. Jedliński podkreślił, że miasto jest zainteresowane funkcjonowaniem Radia RAK i podtrzymał zgłoszoną wcześniej wolę udziału finansowego Urzędu Miasta, ale pod warunkiem że znajdzie się właściwe rozwiązanie prawne.

Kolegium Rektorów Szkół Wyższych Krakowa zaakceptowało propozycję rektora Akademii Ekonomicznej dotyczącą powołania dr. Tadeusza Wilusza w skład Rady Użytkowników MAN i KDMO krakowskiego środowiska naukowego.

Po omówieniu spraw formalnych ustalono, że następne Kolegium odbędzie się w lutym w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Nowym Sączu i będzie poświęcone współpracy uczelni akademickich z państwowymi wyższymi szkołami zawodowymi.

Posiedzenie Kolegium zamknął rektor UJ, prof. Franciszek Zięka.

Opracował Józef Gawlik

POSIEDZENIE SENATU AKADEMICKIEGO POLITECHNIKI KRAKOWSKIEJ

1.02.2002 r.

Senat przyjął:

- opracowaną przez prof. Jerzego Cyklisa opinię o dorobku prof. Jana KOCHA i poparł inicjatywę Politechniki Szczecińskiej w sprawie nadania prof. J. Kochowi tytułu doktora *honoris causa* tej Uczelni;
- opracowaną przez prof. Władysława Muszyńskiego opinię o dorobku dr. inż. Rudolfa Schustera i poparł inicjatywę Akademii Górniczo-Hutniczej w sprawie nadania dr. R. Schusterowi tytułu doktora *honoris causa* tej Uczelni.

Senat pozytywnie zaopiniował wnioski:

- o powołanie prof. Józefa Nizioła na promotora wniosku o nadanie prof. dr. hab. inż. Aleksiejowi Mitrofanowiczowi Kutiepowowi tytułu doktora *honoris causa* Politechniki Krakowskiej;
- o powołanie Politechniki Łódzkiej i Politechniki Warszawskiej jako ośrodków naukowych, opiniujących wniosek o nadanie prof. dr. hab. inż. Aleksiejowi Mitrofanowiczowi KUTIEPOWOWI tytułu doktora *honoris causa* Politechniki Krakowskiej.

Senat jednogłośnie pozytywnie zaopiniował wysokość opłat za zajęcia dydaktyczne w roku akademickim 2002/2003.

Senat przychylił się do propozycji Senackiej Komisji ds. Dydaktyki w sprawie przebiegu i ustalania ocen egzaminu dyplomowego oraz ustalania ostatecznego wyniku studiów.

1. W zakresie przebiegu i ustalania ocen egzaminu dyplomowego:
 - a) student w trakcie egzaminu dyplomowego powinien otrzymać co najmniej trzy pytania;

b) w przypadku jednej odpowiedzi ocenionej negatywnie egzamin można uznać za zdany, jeśli średnia arytmetyczna wszystkich ocen jest równa co najmniej 3,0;

c) po egzaminie dyplomowym student otrzymuje ocenę egzaminu dyplomowego uśrednioną zgodnie z zapisem w § 14 p. 5 regulaminu studiów.

2. W zakresie ustalania ostatecznego wyniku studiów:

a) przy ustalaniu ostatecznego wyniku studiów należy uwzględnić średnią arytmetyczną ocen z odpowiedzi na egzaminie dyplomowym obliczoną do drugiego miejsca po przecinku, bez zaokrąglania jej do ocen przewidzianych w regulaminie studiów;

b) należy przygotować nową wersję protokołu egzaminu dyplomowego i ostatecznego wyniku studiów.

3. Kryteria oceny dostatecznej, dobrej i bardzo dobrej zawarte w regulaminie studiów są kryteriami wzorcowymi, natomiast poszczególne wydziały mogą dostosować te kryteria do specyfiki studiów na wydziale, ale tak aby nie były one niższe niż wymienione kryteria wzorcowe. Przy ustalaniu tych kryteriów należy przeanalizować wagi przypisywane ocenom stanowiącym części składowe ostatecznego wyniku studiów.

4. Przy przyznawaniu wyróżnienia powinny być honorowane, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, odstępstwa od terminów przewidzianych w regulaminie studiów.

8.03.2002 r.

Senat pozytywnie zaopiniował wniosek Rady Wydziału Mechanicznego w sprawie:

- wszczęcia postępowania o nadanie prof. dr. hab. inż. Januszowi Bronisławowiczowi DANILEWICZOWI tytułu doktora *honoris causa* Politechniki Krakowskiej;
- powołania na promotora przewodu prof. dr. hab. inż. Jana Talera;
- powołania Politechniki Śląskiej i Politechniki Warszawskiej jako jednostek opiniujących wniosek.

Senat przyjął uchwały:

- w sprawie zmian w Statucie PK;
- w sprawie zmian w Regulaminie Studiów na PK;
- w sprawie zmian w „Zasadach systemu punktowego na studiach dziennych w Politechnice Krakowskiej”;
- w sprawie zmiany nazwy Ośrodka Kształcenia Urbanistów dla Krajów Rozwijających się na Międzynarodowe Centrum Kształcenia i Studiów Urbanistycznych.

Senat zatwierdził REGULAMIN WYBORCZY WŁADZ UCZELNI I WYDZIAŁÓW POLITECHNIKI KRAKOWSKIEJ NA KADENCJĘ od 1.09.2002 do 31.08.2005.

Senat zaakceptował:

- zaproponowane przez wydziały limity miejsc na I rok studiów dziennych, wieczorowych i zaocznych na rok akademicki 2002/2003;

- kandydaturę dr. hab. inż. Barbary TAL-FIGIEL, prof. PK do Senackiej Komisji Dyscyplinarnej dla Studentów.

Senat pozytywnie zaopiniował następujące wnioski o przyznanie Nagrody Ministra Edukacji Narodowej i Sportu.

Nagrody indywidualne:

- dr. hab. inż. Zbigniew Matras, prof. PK – za osiągnięcia naukowe,
- dr. inż. Władysława Maria Francuz – za osiągnięcia dydaktyczne,
- prof. zw. dr. hab. inż. arch. Tadeusz Bartkiewicz – za osiągnięcia naukowe,
- prof. zw. dr. hab. Józef Nizioł – za osiągnięcia w zakresie kształcenia kadr naukowych,
- dr. hab. inż. Edward Korpala, prof. PK – za osiągnięcia naukowe,
- dr. hab. inż. Maria Fiertak – za pracę habilitacyjną,
- dr. hab. inż. Bogdan Bochenek – za pracę habilitacyjną,
- dr. hab. inż. Dariusz Bogdał – za pracę habilitacyjną;

Nagrody zespołowe:

- prof. zw. dr. hab. inż. Artur Wieczysty, dr. hab. inż. Teresa Lubowiecka, prof. PK, dr. hab. inż. Krzysztof Knapik, prof. PK, dr. hab. inż. Janusz Rak, prof. PRz, dr. hab. inż. Barbara Budziło, prof. PK, dr. inż. Jarosław Bajer, dr. Ryszarda Iwanejko, dr. inż. Izabela Zimoch, dr. inż. Jadwiga Kapcia, dr. inż. Robert Wierzbicki, dr. inż. Krzysztof Głód, mgr inż. Urszula Jarecka – za osiągnięcia naukowe.

5.04.2002 r.

Senat przyjął uchwałę w sprawie zmian (uzupełnień) do uchwały Senatu z dnia 5 grudnia 2001 r. dotyczącej przyjęć na I rok studiów dziennych, wieczorowych i zaocznych na rok

akademicki 2002/2003.

Senat przyjął plan rzeczowo-finansowy PK na rok 2002.

Opracowała Teresa Marszałik

7 stycznia – 5 kwietnia

7.01. – inauguracja kursu nauki tańca dla studentów PK. W pierwszej edycji kursu uczestniczyć będzie około 300 osób.

10-11.01. – w interdyscyplinarnej konferencji pt. „Procesy ewolucyjne w systemach realnych i wirtualnych” (druga międzynarodowa konferencja filozoficzno-informatyczna z cyklu PERVS '01) udział wzięli przedstawiciele PK: prof. dr hab. inż. T. Burczyński – kierownik Zakładu Metod Sztucznej Inteligencji oraz dr hab. Eugeniusz Szumakowicz – kierownik Zakładu Filozofii i Etyki. Sesje odbywały się w Collegium Maius UJ oraz auli AGH.

12.01. – spotkanie uczestników X Wyprawy Mostowej „Grecja 2001”, podsumowujące 10 wypraw, których celem były obiekty mostowe zachodniej, północnej i południowej Europy. Wyprawy organizowane były przez Katedrę Budowy Mostów i Tuneli Wydziału Inżynierii Lądowej PK w latach 1991 – 2001.

16.01. – posiedzenie Kolegium Rektorów Szkół Wyższych Krakowa, którego gospodarzem była PK. Omawiano sprawę dotyczące Akademickiego Parku Technologicznego, Centrum Zaawansowanych Technologii, Centrum Transferu Technologii, Centrów Doskonałości, Programów Unijnych (str. 12).

17.01. – na PK odbyła się, w ramach realizowanego projektu CeeB, konferencja pt.: „Successful Proposal Writing”, adresowana głównie do firm zajmujących się e-commerce. Współorganizatorami konferencji byli: KPK, Singleimage Limited, Academy of Sciences of the Czech Republic.

18.01. – spotkanie informacyjne oraz indywidualne konsultacje dotyczące przygotowania wniosków na Centra Doskonałości, zorganizowane przez Regionalny Punkt Kontaktowy 5. PR, działający przy CTT PK. Porad udzielali eksperci z Krajowego Punktu Kontaktowego.

18.01. – wernisaż wystawy fotografii E. Chrzanowskiej pt. „Irlandia”, zorganizowany w Galerii PK „Stara Polana” w Zakopanem. Podczas wernisażu odbył się koncert kolęd i pastorałek w wykonaniu Akademickiego Chóru PK „Cantata” oraz kapeli góralskiej „Płazińce”.

19.01. – seminarium poświęcone współpracy PK z Chińską Republiką Ludową. W spotkaniu uczestniczyła chińska delegacja rządowa z prof. Xu Bibgye z Uniwersytetu Tsinghua. Prorektor ds. dydaktyki przedstawił propozycję utworzenia na terenie Krakowskiego Parku Technologicznego przedstawicielstwa Chin ds. nauki, techniki i handlu.

19-23.01. – na zaproszenie prorektora prof. J. Gawlika przebywał na Politechnice Krakowskiej prof. Dieter Schneider z Uniwersytetu w Klagenfurcie. Podczas spotkania omówiono możliwości współpracy między obydwoma uczelniami w zakresie realizacji kierunków studiów *zarządzanie i inżynieria produkcji*.

22.01. – podpisano umowy o przeprowadzeniu egzaminu wstępnego na PK w ramach egzaminu dojrzałości z dyrektorami 124 szkół średnich z regionu Polski południowo-wschodniej (str. 17).

24.01. – zakończenie kolejnej edycji Studium Podyplomowego „Konservacja zabytków architektury i urbanistyki”, prowadzonego przez Instytut Historii Architektury i Konservacji Zabytków WA PK; rozdanie dyplomów absolwentom.

26.01. – uroczyste spotkanie oplatkowe Związku Sybiraków, odbywające się tradycyjnie co roku w pawilonie wystawowo-usługowym PK.

28.01. – zorganizowane przez Ośrodek Przekazu Innowacji (IRC), działający przy CTT PK, spotkanie ośmiu ośrodków IRC w Polsce. Omawiano sprawy bieżące i plany na przyszłość.

1.02. – otwarcie Instytutu Teleinformatyki na Wydziale Inżynierii Elektrycznej i Komputerowej (str. 18).

2.02. – tradycyjny, coroczny „Bal Ładowca”, zorganizowany w SCK „Kwadrat” przez Wydział Inżynierii Lądowej PK.

5.02. – otwarcie wystawy fotografii K. Wazl pt. „Świty i zmierzchy” w Galerii PK „GIL”.

9.02. – na scenie Teatru Zależnego PK przy ul. Kanoniczej 1 wystawiono spektakl „The Complete Works of W. Shakespeare” w wykonaniu grupy Madhouse (absolwenci London Academy of Music and Dramatic Art).

12.02. – wizytę na PK złożył prezydent miasta Wałbrzycha Z. Kuźniar. Omawiano współpracę z PK w zakresie prowadzonych przez Urząd Miasta Wałbrzycha inwestycji drogowych.

12.02. – otwarcie nowego, czasowego parkingu PK przy ul. Warszawskiej (str. 18).

21.02. – otwarcie Ogólnokrajowego Sympozjum „Nauczanie wytrzymałości materiałów”, zorganizowanego przez Katedrę Wytrzymałości Materiałów Instytutu Mechaniki Budowli WIL. W drugim dniu sympozjum odbyła się jubileuszowa sesja z okazji 50-lecia pracy naukowej i dydaktycznej prof. S. Piechnika na PK (str. 27).

23-24.02. – prorektor prof. J. Gawlik uczestniczył w posiedzeniu Kolegium Rektorów Szkół Wyższych Krakowa, które odbyło się w siedzibie Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu. Tematem posiedzenia były między innymi zagadnienia współpracy uczelni akademickich z państwowymi wyższymi szkołami zawodowymi.

25.02. – wizyta ambasadora Afganistanu w Polsce p. A. Heidera. Ambasador A. Heider jest absolwentem WliTCh PK.

26.02. – otwarcie wystawy prac grupy „Malarch”, czyli malujących architektów. Wystawa zorganizowana przez Wydział Architektury PK w Galerii Sztuki „Kanonicza 1”, odbyła się w 25. rocznicę powstania grupy.

27.02. – spotkanie z zespołem autorskim pomnika Chrystusa Zbawiciela w Tarnowie. Rektor PK współpracuje z zespołem na zaproszenie przewodniczącej Fundacji Polsko-Amerykańskiej ds. Budowy Pomnika i Centrum Jedności Polonii Świata.

28.02. – zakończenie IX edycji Ogólnopolskiego Studenckiego Konkursu na Kapliczkę Wiejską i Krzyż Przydrożny, dedykowanego J. Trojanowskiemu. Konkurs został zorganizowany przez Instytut Architektury i Planowania Wsi Wydziału Architektury w Galerii PK „GIL” (str. 33).

7.03. – w SCK „Kwadrat”, w ramach „Salonu Politycznego Kwadratu”, odbyło się spotkanie z Januszem Lisakiem, posłem na sejm RP, absolwentem PK (str. 35).

9-12.03. – na PK gościła delegacja Uniwersytetu Technicznego w Budapeszcie. Omawiano współpracę w zakresie badań naukowych.

11.03. – międzynarodowe warsztaty studenckie zorganizowane przez Katedrę Architektury Użyteczności Publicznej Instytutu Projektowania Architektonicznego WA PK w Auli PAU w Krakowie. W warsztatach „Międzynarodowy Moduł Renowacyjny” wzięli udział studenci wydziałów architektu-

ry i ich profesorowie z TU Delft, FH Münster, ETH Zürich oraz PK (str. 36).

14.03. – Regionalny Punkt Kontaktowy 5. PR, działający przy CTT PK, zorganizował szkolenie pt: „Serwis CORDIS – jako źródło informacji o projektach, badaniach i technologiach”. Szkolenie przeprowadzili pracownicy Oddziału Informacji Naukowej Biblioteki Głównej PK. Spotkanie odbyło się w pawilonie wystawowo-usługowym PK. W szkoleniu uczestniczyło 50 osób, m.in. z Akademii Górniczo-Hutniczej, Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, Małopolskiej Agencji Rozwoju Regionalnego SA. Drugie takie spotkanie odbyło się 18 bm. W szkoleniu uczestniczyło 47 osób, reprezentujących między innymi Politechnikę Krakowską, Uniwersytet Jagielloński, Akademię Medyczną w Białymstoku.

15.03. – Bibliotece Głównej PK przyznano *Księgę Dziesięciolecia Polski Niepodległej*. Uroczyste wręczenie książki przez prezesa Fundacji Księgi Dziesięciolecia Polski Niepodległej, p. Małgorzatę Niezabitowską odbyło się w Międzynarodowym Centrum Kultury w Krakowie.

15.03. – wernisaż wystawy fotografii prof. K. Flagi pt. „Moje Alpy”. Wystawa, pod patronatem Starosty Tatrzańskiego, prezentowana była w Galerii PK „Stara Polana” w Zakopanem do 17.04. br. Sponsorem wystawy jest Austriacki Konsulat Generalny w Krakowie oraz Austriackie Forum Kultury.

18.03. – „Dzień otwarty”. PK odwiedziło ponad 1200 uczniów szkół średnich, zainteresowanych studiami na naszej uczelni (str. 21).

19.03. – walne zebranie sprawozdawczo-wyborcze NSZZ „Solidarność” PK. Przewodniczącym Związku ponownie został wybrany dr Janusz Zajęcki.

20-23.03. – Redakcja Wydawnictw PK uczestniczyła w VIII Wrocławskich Targach Książki Naukowej (str. 20).

19-21.03. – na zaproszenie UR SS na PK przebywała delegacja studentów z Narodowego Uniwersytetu Technicznego w Kijowie (str. 21).

22.03. – otwarcie studium podyplomowego „Zarządzanie i organizacja w jednostkach samorządowych i podległych” przeznaczonych dla służb administracji samorządowej w Żywcu. Studium jest prowadzone przez Centrum Szkolenia i Organizacji Systemów Jakości (CJ) PK.

24.04. – XXVI Bieg Kościuszkowski Szlakiem Pomników Pamięci Tadeusza Kościuszki (str. 37).

25.03. – spotkanie z b. premierem RP T. Mazowieckim zorganizowane przez SCK „Kwadrat” w siedzibie Klubu na Czyżynach. Było to jedno z cyklu spotkań „Salonu politycznego „Kwadratu” (str. 35).

27.03. – uroczyste posiedzenie Rady Wydziału Architektury, w czasie którego oddano do użytku odnowione IV piętro budynku WA przy ul. Warszawskiej.

27.03. – w trakcie spotkania przedświątecznego, zorganizowanego przez Fundację Pomocy Dzieciom „Prometeusz” w Hotelu „Royal”, rektor PK prof. K. Flaga otrzymał z rąk prezydenta tej Fundacji inż. W. Ibeka Statuetkę Legionisty, którą wręcza się osobom i instytucjom szczególnie wspierającym działalność na rzecz dzieci specjalnej troski.

4.04. – wernisaż wystawy prac J. Naparzewskiej pt. „Pastele”. Wystawę zorganizowała Fundacja Osób Niepełnosprawnych w Galerii PK „Kanonizacja 1”.

5.04. – wybory rektora Politechniki Krakowskiej na kadencję 2002 – 2005.

Ponadto:

Tytuł naukowy profesora otrzymali:

- dr hab. inż. arch. Bonawentura Maciej PAWLICKI, prof. PK z Instytutu Historii Architektury i Konserwacji Zabytków WA PK,
- dr hab. inż. Jacek ŚLIWIŃSKI, prof. PK z Instytutu Materiałów i Konstrukcji Budowlanych WIL PK.

Na stanowisko profesora zwyczajnego mianowana została prof. dr hab. inż. arch. Barbara BARTKOWICZ z Instytutu Projektowania Miast i Regionów WA PK.

Stopień doktora habilitowanego otrzymali:

- dr inż. Andrzej LASZUK, adiunkt w Instytucie Inżynierii Chemicznej i Chemii Fizycznej (przewód przewodzący w Moskiewskim Gosudarstwiennym Uniwersytecie Inżynierii Ekologii),
- dr inż. Bogdan BOCHENEK, adiunkt w Instytucie Mechaniki i Podstaw Konstrukcji Maszyn WM PK,
- dr inż. arch. Piotr PATOCZKA, adiunkt w Instytucie Architektury Krajobrazu WA PK,
- dr Jerzy SANETRA, adiunkt w Instytucie Fizyki WFTiMK PK (przewód przewodzący w AGH).

Stopień doktora otrzymali

- mgr inż. Andrzej SURÓWKA, zatrudniony w Małopolskim Urzędzie Wojewódzkim (doktorat na WIŚ PK),
- mgr inż. Edyta PLEBANKIEWICZ, asystentka w Instytucie Zarządzania w Budownictwie i Transporcie WIL PK,
- mgr inż. Jacek MAGIERA, asystent w Samodzielnym Zakładzie Metod Komputerowych w Mechanice WIL PK,
- mgr inż. Anna BORATYŃSKA-SALA, asystentka w Instytucie Technologii Maszyn i Automatykacji Produkcji WM PK,
- mgr inż. Artur KROWIAK, asystent w Instytucie Mechaniki i Podstaw Konstrukcji Maszyn WM PK,
- mgr inż. Piotr STRZĘPEK, wykładowca w Instytucie Pojazdów Samochodowych i Silników Spalinowych WM PK,
- mgr inż. Grzegorz WCISŁO, absolwent studiów doktoranckich na WMPK,
- mgr inż. Wojciech ŻUROWICZ, absolwent studiów doktoranckich na WMPK,
- mgr inż. Paweł MAJCHER, zatrudniony w „Fakro” PP Sp. z o.o. w Nowym Sączu (doktorat na WM PK),
- mgr Mariusz JUŻYŃNIEC, asystent w Instytucie Matematyki WFTiMK PK (przewód przewodzący na Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki UJ),
- mgr inż. Sławomir ŻABA, asystent w Instytucie Elektrotechniki i Elektroniki Przemysłowej WIEiK PK (przewód przewodzący na Wydziale Elektrotechniki, Automatyki, Informatyki i Elektroniki AGH),
- mgr inż. Arkadiusz KWIECIEŃ, asystent w Instytucie Mechaniki Budowli WIL PK,
- mgr inż. Andrzej KALINA, asystent w Instytucie Chemii i Technologii Nieorganicznej WiITCh PK (przewód przewodzący na Wydziale Chemii UJ),
- mgr inż. arch. Łukasz STOŻEK, asystent w Instytucie Historii Architektury i Konserwacji Zabytków WA PK,
- mgr Adam WÓJCIK, dyrektor Muzeum Historycznego w Tarnobrzegu (stopień doktora nadany przez Wydział Architektury PK),
- mgr inż. Michał ZIELINA, słuchacz studiów doktoranckich na WIŚ PK, asystent w Instytucie Zaopatrzenia w Wodę i Ochrony Środowiska WIŚ PK,
- mgr inż. Marek STODULSKI z Instytutu Fizyki Jądrowej w Krakowie (stopień doktora nadany przez Wydział Mechaniczny PK).

Opracowała Teresa Marszałik

KONFERENCJE, SEMINARIA...

BEZPIECZEŃSTWO NA DROGACH

Politechnika Krakowska oraz Małopolski Ośrodek Ruchu Drogowego były organizatorami drugiego seminarium szkoleniowego „Zagrożenia, diagnozy i środki poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego na drogach wojewódzkich”, które odbyło się w Janowicach **9 stycznia br.** Podczas seminarium przedstawiono problemy infrastruktury drogowej, utrzymania dróg oraz szacowania i planowania środków, które są potrzebne do poprawy bezpieczeństwa na drogach. Mówiono również o uwarunkowaniach prawnych w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego. Eksperti z naszej uczelni, oprócz aktywnego uczestnictwa w seminarium, m.in. opracowali i przygotowali materiały szkoleniowe dla kadry technicznej jednostek budowy i utrzymania dróg. (eb)

„GRECJA 2001”

Pod takim hasłem odbyła się w lipcu ubiegłego roku X Wyprawa Mostowa. Wyprawy, organizowane z inicjatywy rektora PK prof. Kazimierza Flagi przez Katedrę Budowy Mostów i Tuneli WIL na obiekty mostowe Europy, odbywały się w latach 1991-2001.

12 stycznia br. uczestnicy wyprawy i zaproszeni goście wzięli udział w spotkaniu podsumowującym. W niezwykle sympatycznej atmosferze wspominano podróże, różnego rodzaju zdarzenia, które przytrafiły się podczas pokonywania trasy o długości 8 tys. km.

Spotkania takie odbywają się po każdej wyprawie. Nie mają tylko towarzyskiego charakteru – ich stałym elementem jest m.in. konkurs fotograficzny (tematyka różna; w tym roku: „Ludzie”, „Krajobrazy” i „Mosty”) oraz prezentacja filmu z wyprawy.

To spotkanie miało jeszcze dodatkowy „punkt” – było też podsumowaniem wszystkich dziesięciu wypraw, z których materiały zostały zebrane przez rektora Kazimierza Flagę (tekst i zdjęcia) oraz Jana Zycha (zdjęcia) w pięknym opracowaniu „Obiekty mostowe Europy Południowej. Wyprawa »Grecja 2001« w obiektywie”. (zob. III i IV str. okładki). (eb)

AKREDYTACJA DLA CHEMII

W dniach **od 14 do 16 stycznia br.** przebywał na Wydziale Inżynierii i Technologii Chemicznej PK Zespół Oceniający Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej (UKA). W jego skład wchodził: przewodniczący – prof. dr hab. inż. Jacek Namieśnik (Politechnika Gdańska) oraz członkowie – prof. dr hab. inż. Ewa Andrzejewska (Politechnika Poznańska), prof. zw. dr hab. inż. Andrzej Heim (Politechnika Łódzka), prof. dr hab. Andrzej Mołski (UAM w Poznaniu), dr hab. inż. Zbigniew Szwałd (Politechnika Warszawska). Celem wizyty była akredytacja kierunku studiów *technologia chemiczna* oraz *inżynieria chemiczna i procesowa*.

Wizyta rozpoczęła się od spotkania Zespołu Oceniającego z władzami WliTCh PK (prof. dr hab. A. Stokłosa, dr hab. inż. B. Tal-Figiel, prof. PK, dr hab. inż. J. Rakoczy), w trakcie którego ustalono program wizyty, wymieniono uwagi na temat wniosku akredytacyjnego wydziału. Zdaniem Zespołu

Oceniającego dokumentacja, przedłożona przez WliTCh, została przygotowana bardzo starannie.

W trakcie spotkania z dziekanem WliTCh prof. dr hab. A. Stokłosa i prodziekanem ds. dydaktyki dr hab. inż. B. Tal-Figiel, prof. PK (początkowo w obecności dyrektorów instytutów) zapoznano się z dodatkowymi informacjami dotyczącymi struktury organizacyjnej, szczegółów realizacji procesu dydaktycznego, bazy aparaturowej, zaplecza bibliotecznego, współpracy międzynarodowej. Zespół wizytował wybrane pomieszczenia dydaktyczne, zapoznał się ze sposobem prowadzenia dokumentacji studenckiej i zaliczania zajęć dydaktycznych oraz wybranymi losowo pracami magisterskimi, przeprowadził wizytację biblioteki uczelnianej, bibliotek instytutowych, został mu przedstawiony system przechowywania oraz utylizacji odczynników chemicznych.

16 stycznia br. odbyło się spotkanie ze studentami oraz pracownikami wydziału. Następnie Zespół Oceniający uzgodnił wspólne stanowisko w sprawie procedury przygotowania raportu końcowego. Na zakończenie odbyło się spotkanie członków Zespołu Oceniającego i władz WliTCh z rektorem PK prof. zw. dr hab. inż. Kazimierzem Flagą. W trakcie tego spotkania z uznaniem mówiono o zaangażowaniu kierownictwa Wydziału w organizację dydaktyki.

Przewodniczący Zespołu podkreślił zarówno pozytywną ocenę Wydziału, jak i poinformował rektora, że Zespół Oceniający występuje do Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej z jedynym wnioskiem o udzielenie akredytacji kierunkom *technologia chemiczna* oraz *inżynieria chemiczna i procesowa* WliTCh PK na okres pięciu lat.

Przewodniczący Zespołu stwierdził, że WliTCh PK jest dynamicznie rozwijającym się ośrodkiem dydaktycznym i naukowym, dostrzec można gospodarność i troskę władz Wydziału o zapewnienie odpowiedniego poziomu bazy lokalowej i aparaturowej (Wydział posiada własną halę technologiczną), informacja o programach wszystkich rodzajów zajęć dydaktycznych jest pełna i aktualna. Członkowie Zespołu wysoko ocenili bardzo dobrą współpracę Samorządu Studenckiego WliTCh z władzami Wydziału, ożywioną działalność Koła Naukowego Chemików, rozwijającą się współpracę międzynarodową w zakresie dydaktyki, czego dowodem są coraz liczniejsze wyjazdy studentów do zagranicznych ośrodków uniwersyteckich. Bardzo wysoko oceniono rów-

Fot. J. Zych

niez działalność kierownika administracyjnego i równocześnie kierownika Dziekanatu inż. Zdzisławy Krzeczowskiej za wzorową organizację pracy. Studenci na spotkaniu z Zespołem Oceniającym mówili z największym uznaniem o pracy prodziekana ds. dydaktyki WliTCh PK.

25 stycznia br. Uniwersytecka Komisja Aredytacyjna stwierdziła, że z wynikiem pozytywnym zakończono postępowanie akredytacyjne kierunków *technologia chemiczna* i *inżynieria chemiczna i procesowa* na WliTCh i wystąpiła do Konferencji Rektorów Uniwersytetów Polskich o przyznanie certyfikatu wysokiej jakości kształcenia.

Barbara Tal-Figiel

„SHORT TRACK”

16 stycznia br. na małej tafli lodowej „Krakowianki” odbyły się Pierwsze Mistrzostwa Politechniki Krakowskiej w Short Track, zorganizowane przez pracowników Centrum Sportu i Rekreacji PK. Zawody zgromadziły rzeszę zawodników i sympatyków tej dyscypliny sportu. W bezpośrednich zmaganiach eliminacyjnych i finałowych wystartowało około 25 zawodniczek i zawodników.

W poszczególnych biegach rywalizowało dwóch zawodników. W biegach eliminacyjnych zwyciężał ten zawodnik, który pierwszy minął linię mety po trzykrotnym okrążeniu tafli, natomiast w biegach finałowych zwyciężał ten, który pierwszy wygrał dwa wyścigi.

W finałowym biegu parń bezspornie najlepszą okazała się Magdalena Picheta, studentka III roku architektury, przed Barbarą Mikołajek z III roku architektury. Trzecie miejsce wspólnie zajęły Izabela Wojtaszek i Magdalena Żebrowska, studentki I roku chemii. Wśród panów, po pasjonującej walce, pierwsze miejsce zajął Jakub Cięciwa, student I roku chemii przed Dawidem Krokiem z III roku Wydziału Mechanicznego, na trzecim miejscu uplasował się Stanisław Kawa z I roku chemii.

Arkadiusz Jodłowski

„ŁĄCZONA MATURA”

Już po raz piąty PK podpisała porozumienia z dyrektorami szkół średnich w sprawie łączonego egzaminu dojrzałości z egzaminem wstępnym. Dyrektorzy ze 124 szkół z całej Polski **22 stycznia br.** podpisali porozumienia niezwykle sta-

Fot. J. Zych

rannie przygotowane przez Dział Spraw Studenckich. Każdy z dyrektorów otrzymał też materiały informacyjne (informatory dla kandydatów, plakaty itp.). Podczas spotkania prof. Teresa Winiarska, pełnomocnik rektora ds. egzaminów wstępnych, szczegółowo informowała o egzaminach, zasadach na nich obowiązujących i wyczerpująco odpowiadała na zadawane pytania.

Z roku na rok rośnie liczba studentów korzystających z tej formy egzaminu wstępnego:

• 1998/99	473 osób z 40 szkół	(zdawało 556)
• 1999/2000	1327 osób z 61 szkół	(1476)
• 2000/01	1416 osób z 86 szkół	(1749)
• 2001/02	1377 osób z 94 szkół	(2028) (eb)

KAMIENIOŁOM LIBAN

W ramach zajęć projektowych studenci architektury przygotowali projekty zagospodarowania kamieniołomu LIBAN, znajdującego się na terenach, na których planowane jest utworzenie Centrum Edukacji Kulturowej i Ekologicznej. Prace studenckie były prezentowane na wystawie w holu magistratu, którą **23 stycznia br.** otworzył wiceprezydent miasta Paweł Zaorski słowami: „*Właściwe zagospodarowanie tego terenu to prawdziwe wyzwanie*”. (eb)

Fot. Ł. Korzeniowski

SEMINARIUM DYDAKTYCZNE

29 stycznia br. odbyło się seminarium dydaktyczne nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia w ramach kierunku *architektura krajobrazu* na Wydziale Architektury PK.

Fot. A. Böhm

WAŻNE WYDARZENIA

Specyfika kierunku wymaga, aby w jego realizacji uczestniczyli nie tylko architekci, ale także specjaliści z innych wydziałów Politechniki Krakowskiej oraz UJ, AGH i AR. Bogaty program nauczania, a zarazem ograniczona ilość godzin w programie wymagają precyzyjnej koordynacji. Dotyczy to zarówno problemów merytorycznych, jak i organizacji zajęć, zwłaszcza laboratoryjnych, prowadzonych na czterech uczelniach krakowskich.

Seminarium poświęcone było ocenie pracy w semestrach I i III oraz omówieniu planów dydaktycznych w semestrach IV i V. Interesującym materiałem pomocniczym były ankiety na temat prowadzonych zajęć przeprowadzone wśród studentów na zakończenie każdego semestru.

Aleksander Böhm

INSTYTUT TELEINFORMATYKI

Na Wydziale Inżynierii Elektrycznej i Komputerowej powstał nowy instytut – Instytut Teleinformatyki. Podczas posiedzenia senatu PK **1 lutego br.** odbyło się uroczyste otwarcie Laboratorium Teleinformatyki tego Instytutu.

Fot. J. Zych

Nowo powstały Instytut Teleinformatyki, kierowany przez prof. zw. dr. hab. inż. Jacka Mościńskiego, do swoich głównych zadań zalicza edukację oraz działalność naukowo-techniczną w zakresie informatyki i telekomunikacji. Zajmować się będzie zagadnieniami związanymi z budową, rozwojem i zastosowaniem różnego rodzaju sieci informatycznych, między innymi problematyką nauczania na odległość, e-biznesem, a w szczególności bezpieczeństwem sieci teleinformatycznych. Szczególnie to ostatnie zagadnienie jest bardzo ważne, zwłaszcza gdy wraz z uchwaleniem ustawy o podpisie elektronicznym nasza codzienna egzystencja zostanie podporządkowana sieciom teleinformatycznym. Na polskich uczelniach technicznych, jak również uniwersytetach zagadnienia związane z bezpieczeństwem systemów komputerowych nie należą do popularnych, trzeba liczyć się z tym, że w najbliższej przyszłości pojawi się bardzo znaczne zapotrzebowanie na fachowców z tej dziedziny. Politechnika Krakowska może stać się jednym z bardzo niewielu ośrodków akademickich kształcących specjalistów z teleinformatyki.

Laboratorium posiada dwie sale o powierzchniach 110 i 66 m kwad. – odpowiednio – z 32 i 24 stanowiskami komputerowymi. Obecnie Laboratorium wyposażone jest m.in. w serwer z 10 komputerami, drukarki i sprzęt sieciowy o war-

tości ok. 543 tys. zł, który został wzięty w leasing, spłacany przez Wydział Inżynierii Elektrycznej i Komputerowej. Prace remontowe budynku i wyposażenie Instytutu, w kwocie ok. 300 tys. zł, w całości zostały spłacone ze środków własnych uczelni. (eb)

WYSTAWA PROFESORA STEFANA DOUSY

Profesor Stefan Dousa należy do ścisłej czołówki polskich medalierów, ma w swoim dorobku rzeźby plenerowe, pomniki, rzeźby sakralne, jak też i prace kameralne. **Od 8 lutego do 2 marca br.** we Florencji można było obejrzeć wystawę rzeźby profesora, prezentującą wybrane prace z ostatnich 20 lat. Wystawę przygotowała – przy współpracy Fundacji Romualdo del Bianco – galeria Il Bisonte. Po wernisażu w prasie włoskiej ukazały się bardzo pochlebne recenzje.

(eb)

Fot. z archiwum prof. S. Dousy
Prof. S. Dousa z żoną fotografuje swoją wystawę

NOWY PARKING

12 lutego br. oddano do eksploatacji nowy parking przy ul. Warszawskiej. PK w maju ub. r. podpisała z firmą Tishman Speyer Properties umowę na czas nieoznaczony dotyczącą wydzierżawienia PK terenu o powierzchni 5230 m kwad. z przeznaczeniem na tymczasowy parking dla samochodów osobowych pracowników i studentów PK. TSP wydzierżawiło teren za symboliczną opłatą 425 zł miesięcznie, z jednym

Fot. J. Zych

wszak warunkiem, że PK nie będzie czerpała zysków z parkingu. Politechnika na przystosowanie terenu na cele parkingowe (wraz z oświetleniem) wydała ok. 30 tys. zł, z tym że znaczną część poniesionych wydatków (ok. 16 tys. zł) można będzie odzyskać (po rozebraniu przeniesie gdzie indziej). W ten sposób, dzięki niewielkim stosunkowo nakładom, uczelnia zyskała nowy, strzeżony parking na ok. 300 samochodów, z którego pracownicy i studenci po wykupieniu identyfikatorów mogą korzystać codziennie w godz. 6.00 – 22.00.

(eb)

XIV SPECJALNA KONFERENCJA NAUKOWA – KORBIELÓW 2002

„METODY KOMPUTEROWE W PROJEKTOWANIU I ANALIZIE KONSTRUKCJI HYDROTECHNICZNYCH”

XIV Specjalną Konferencję Naukową – Korbiewów 2002, zorganizowaną z okazji 50-lecia Komitetu Inżynierii Lądowej i Wodnej Polskiej Akademii Nauk, poświęcono zastosowaniu metod komputerowych w projektowaniu i analizie konstrukcji hydrotechnicznych. Sesje odbywały się **od 4 do 7 marca br.** Konferencje o tej tematyce organizowane są od 1988 r. (z przerwą w 1989 r.) w Ośrodku Wypoczynkowo-Turystycznym „Jontek” w Korbiewowie, w Beskidzie Żywieckim, u podnóża stoków Pilska.

Organizatorami konferencji były: Samodzielny Zakład Podstaw Konstrukcji Budowli Wodnych Wydziału Inżynierii Środowiska PK, Sekcja Konstrukcji Hydrotechnicznych Komitetu Inżynierii Lądowej i Wodnej PAN oraz Krakowski Oddział Polskiego Związku Inżynierów i Techników Budownictwa.

Tematyka referatów wygłaszanych na konferencji – niezmienna i wciąż aktualna – obejmowała takie dziedziny, jak: przestrzenność i masowość budowli wodnych, złożoność równań konstytutywnych głównych materiałów tych budowli, betonu i gruntu. Postęp w analizie i projektowaniu jest silnie związany z rozwojem metod komputerowych, natomiast sensowność stosowania zaawansowanych metod obliczeniowych jest uzależniona od postępu w metodach badań laboratoryjnych i od właściwego określania charakterystyk materiałów budowlanych.

W konferencji uczestniczyło 65 osób. Wygłoszono łącznie 32 referaty, w tym 1 referat sponsora (PW STRUCTUM Sp. z o.o. – Lublin). Na XIV Konferencji Naukowej – Korbiewów 2002 wystąpili prelegenci z Akademii Rolniczej w Krakowie, Politechniki Krakowskiej, Politechniki Lubelskiej, Politechniki Śląskiej, Politechniki Warszawskiej, SGGW w Warszawie oraz z instytucji badawczych, firm projektowych i wykonawczych, tj.: Polska Akademia Nauk (Warszawa), Instytut Techniki Budowlanej (Warszawa), Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej OTKZ (Warszawa), Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie i Krakowie, HYDROBUDOWA (Warszawa), HYDROPROJEKT (Warszawa), KGHM Polska Miedź SA (Lubin), HYDROKOP (Mysłowice), GEOTEKO (Warszawa), PW STRUCTUM (Lublin), FUNBUD (Warszawa). Wszyscy przedstawili interesujące referaty, brali udział w dyskusjach w pięciu sesjach naukowych dotyczących zagadnień teoretycznych (8 referatów), budownictwa wodnego (8 referatów), geotechniki (7 referatów), geotechniki, zagadnień różnych (6 referatów), konstrukcji z betonu i murowych (3 referaty).

Po wygłoszeniu referatów, zgodnie z programem konferencji, 6 marca br. zebrał się Komitet Naukowy w celu oceny poziomu przygotowania i wstępnej kwalifikacji do recenzji referatów, które będą zamieszczone w materiałach pokonferencyjnych.

Uczestnicy konferencji podkreślali, że jej ogromną zaletą jest łączenie powagi charakterystycznej dla konferencji naukowej z możliwością bezpośredniej wymiany informacji pomiędzy uczestnikami, typową dla warsztatów naukowych.

Tegoroczną konferencję sponsorowały firmy: KOMITET BADAŃ NAUKOWYCH (Warszawa), HYDROTREST-SKANSKA (Kraków), REGIONALNY ZARZĄD GOSPODARKI WODNEJ (Kraków), DATACOMP (Kraków), ROBOBAT (Kraków), PW STRUCTUM Sp. z o.o. (Lublin), WODEKO (Kraków), DHN PAN (Kraków), GEOTEKO (Warszawa), GEOCOMP (Kraków), STAAND (Kraków), SCHOMBURG (Kraków).

Dla uczestników konferencji i osób towarzyszących przewidziano w programie czas na uprawianie narciarstwa i turystyki pieszej. Zorganizowano amatorskie zawody sportowe w slalomie gigancie na szczycie Kopca (1399 m n.p.m., obok szczytu Pilska) w kategorii mężczyzn i kobiet. Wzięły w nich udział 24 osoby, a konkurencję ukończyło 23. Zwycięzcom pogratulowano i wręczono dyplomy oraz puchary za zdobycie trzech pierwszych miejsc (fundatorem dyplomów i pucharów był Krakowski Oddział Polskiego Związku Inżynierów i Techników Budownictwa).

Zwycięzcy slalomu giganta kobiet:

1. Monika Mitew – Politechnika Warszawska,
2. Dorota Mirosław-Świątek – SGGW w Warszawie,
3. Katarzyna Krakowska – Politechnika Warszawska.

Zwycięzcy slalomu giganta mężczyzn:

1. Mariusz Drzyżdżyk – RZGW Kraków,
2. Tomasz Dobrowolski – Politechnika Warszawska,
3. Paweł Nabelec – RZGW Kraków.

Fot. autora

Specjalne wyróżnienie za patronat naukowy nad konferencją oraz aktywne uczestnictwo w jej części naukowej i rekreacyjnej z rąk przewodniczącego Oddziału Krakowskiego PZITB, dr. inż. Zygmunta Rawickiego otrzymał prof. zw. dr hab. inż. Wojciech Wolski z GEOTEKO (Warszawa).

PODZIĘKOWANIA

Członkowie Komitetu Naukowego i Organizacyjnego XIV Konferencji Naukowej – Korbiewów 2002 składają serdeczne podziękowania wszystkim uczestnikom konferencji za

przygotowanie i wygłoszenie interesujących referatów oraz aktywne uczestnictwo w dyskusjach. Komitet organizacyjny kieruje szczególne słowa podziękowania do:

- KOMITETU BADAŃ NAUKOWYCH (Warszawa),
- Pana mgr. inż. Marcina Stypy, dyrektora HYDROTREST-SKANSKA (Kraków),
- Pani mgr. Elżbiety Seltenreich, dyrektora RZGW – Kraków,
- Pana dr. inż. Jerzego Domskiego, prezesa firmy GEOCOMP (Kraków),
- Pana dr. inż. Andrzeja Tomany, prezesa firmy DATACOMP (Kraków),
- Pani mgr. inż. Małgorzaty Pawłowskiej, dyrektora generalnego firmy ROBOBAT (Kraków),
- Pana mgr. inż. Zdzisława Szczepaniaka, prezesa firmy PW STRUCTUM (Lublin),
- Pana mgr. inż. Adama Kesslera, dyrektora firmy WODEKO (Kraków),
- Pana mgr. inż. Andrzeja Kuźniarskiego, dyrektora firmy DHN-PAN (Kraków),
- Pana inż. Stanisława Kwiatka, dyrektora firmy STAAND (Kraków),
- Pana inż. Jerzego Siwka, prezesa firmy SCHOMBURG Polska – Oddział w Krakowie,
- Pana prof. dr. hab. inż. Wojciecha Wolskiego, prezesa firmy GEOTEKO (Warszawa),

dzięki którym aktualne osiągnięcia krajowych i zagranicznych ośrodków naukowo-badawczych mogą być rozpowszechnione wśród zainteresowanych instytucji projektowych i wykonawczych, zajmujących się budownictwem geotechnicznym i hydrotechnicznym.

Specjalne podziękowania składamy Pani Dyktor DW „Jontek” – Weronice Brodzie oraz całemu personelowi OWT „Jontek”, którzy przyczynili się do niezwykle przyjaznej i bardzo dobrej atmosfery w trakcie trwania konferencji.

Osoby zainteresowane mogą znaleźć dodatkowe informacje na temat konferencji oraz poprzednich na stronie internetowej: <http://www.pk.edu.pl/~s-4/>

Wojciech Biliński

KONKURS STUDENCKI

5 marca br. rozstrzygnięto studencki konkurs pt. „Projekt poddasza z uwzględnieniem okien połaciowych VELUX”, zorganizowany przez Zakład Budownictwa Ogólnego Wydziału Architektury PK i Firmę VELUX. Celem konkursu było wyłonienie projektów, w których najlepiej zostały przedstawione walory użytkowe okien połaciowych (sposób wentylacji i doświetlenia poddaszy). O dużym zaangażowaniu studentów świadczą projekty, niejednokrotnie wykraczające poza wymagania konkursowe.

Konkurs przebiegał w dwu etapach. Do drugiego etapu dopuszczono 27 prac, które spełniały warunki konkursowe. Ich autorzy dokonywali prezentacji projektów w obecności szacownego jury oraz licznie zgromadzonych pracowników naukowych i studentów. Wystawa i prezentacja prac odbyła się w świeżo wyremontowanym hallu ekspozycyjnym na IV piętrze w budynku Wydziału Architektury.

Międzynarodowe jury pod przewodnictwem dr. hab. inż. architekta Wacława Celadyna, w składzie: Lone Feifer – architect M.A.A.-VELUX Dania, Arne Brandt Jensen – archi-

Laureaci pierwszej nagrody otrzymują dyplomy. Od prawej: prodziekan WA PK dr inż. arch. Ewa Węclawowicz-Gyurkovich, przewodniczący jury dr hab. inż. arch. Wacław Celadyn, prof. PK, prodziekan WA PK prof. dr hab. inż. arch. Dariusz Kozłowski oraz laureaci – Maria Miś, Krzysztof Filip, Filip Gocman.

tekt M.A.A., VELUX Dania, prof. dr inż. architekt Andrzej Wyżkowski – sędzia SARP, dr hab. inż. architekt Krystyna Januszkiewicz – kwartalnik „Archivolta”, dr inż. architekt Robert Marcinkowski – sekretarz jury – nagrodiło 6 prac. Pierwszą nagrodę przyznano zespołowi w składzie: Maria Miś, Krzysztof Filip i Filip Gocman. Praca została również uhonorowana nagrodą specjalną czasopisma „Archivolta”.

Sabina Kuc

CYKLICZNE SEMINARIA

Katedra Budowy Mostów i Tuneli PK jest organizatorem cyklu tematycznego trzech seminariów naukowo-technicznych „Planowanie, projektowanie i realizacja komunikacyjnych budowli podziemnych”.

Celem seminariów, organizowanych wspólnie z firmami ALPINE MAYREDER BAU GMBH z Salzburga, KRAKBAU z Krakowa oraz ILF Beratende Ingenieure z Innsbrucka, jest zapoznanie uczestników z najnowszymi osiągnięciami europejskimi w zakresie budownictwa tunelowego.

Rozwój infrastruktury komunikacyjnej Polski wymaga specjalistycznego i wszechstronnego przygotowania się do zagadnień związanych z planowaniem, procedurami przetargowymi, przygotowaniem i zarządzaniem oraz realizacją inwestycji tego rodzaju.

Każde czterogodzinne seminarium obejmować będzie pięć prezentacji wybitnych zagranicznych i polskich specjalistów.

W I sesji seminaryjnej (13 marca br.) wygłoszono następujące referaty:

- Tunele dla ludzi;
- Zagadnienia związane z planowaniem tuneli komunikacyjnych;
- Modelowanie komputerowe w analizie praktycznych zagadnień komunikacyjnego budownictwa podziemnego;
- Renowacja tuneli bez wstrzymywania ruchu pociągów z wykorzystaniem metody „block by block”;
- Mikrotunelowanie w budowie podziemnej infrastruktury komunikacyjnej.

Kolejne seminarium odbyło się 10 kwietnia. Trzecie zaplanowano na 8 maja 2002 r. (eb)

„DZIEŃ OTWARTY”

18 marca br. był na naszej uczelni „Dniem otwartym”. Organizatorzy, przewidując liczny udział młodzieży, podzielili go na dwie tury. Obie miały podobny przebieg. W hali sportowej Centrum Sportu i Rekreacji PK przy ul. Kamiennej odbyło się spotkanie z władzami uczelni, które otworzył prorektor ds. dydaktyki prof. Ryszard Kozłowski. Następnie głos zabrał rektor prof. Kazimierz Flaga, który przedstawił sylwetkę uczelni, jej wydziały, kierunki studiów, mówił także o centrach istniejących przy uczelni, o humanizacji studiów technicznych oraz o sporcie i rekreacji. Następnie zabierali głos prodziekan ds. dydaktyki poszczególnych wydziałów, a każdy z nich w różny sposób zachęcał do studiów na swoim wydziale. Na zakończenie pani mgr Anna Pawlik, która zajmuje się wymianą międzynarodową studentów, ze swadą i poczuciem humoru przedstawiła perspektywy studiowania za granicą.

Fot. J. Zych

Po tej „oficjalnej” części młodzież mogła zapoznać się z ofertą interesujących ją wydziałów, porozmawiać z dyżurującymi przedstawicielami wydziałów, uzyskać materiały informacyjne, przygotowane przez poszczególne wydziały oraz Dział Spraw Studenckich.

Każda tura kończyła się możliwością zwiedzenia poszczególnych wydziałów, gdzie na młodzież oczekiwały osoby służące radą i informacją.

Szacuje się, że w „Dniu otwartym” wzięło udział ok. 1600 – 1800 osób. (eb)

GOŚCIE Z KIJOWA

W ramach wymiany międzyuczelnianej na zaproszenie Uczelnianej Rady Samorządu Studentów PK **19 marca br.** przyjechali studenci z Ukrainy. Osiem osób, które na co dzień działają na swojej uczelni – Politechnice Kijowskiej.

21 marca br. w Galerii „GIL” z naszymi gośćmi spotkali się JM Rektor PK prof. Kazimierz Flaga oraz prorektor ds. dydaktyki prof. Ryszard Kozłowski. Spotkanie rozpoczęła barw-

Fot. J. Zych

nym przemówieniem JM Rektor. Wstępne słowa skierowane do gości przemieniły się we wspomnienia z pobytu na Ukrainie oraz ciepłe słowa opisujące Kijów i Krym. Ciekawe przemyslenia dotyczące historii przedstawił również prorektor Ryszard Kozłowski.

Podczas spotkania panowała miła atmosfera. Wznoszono toasty nie tylko za udaną, miłą i owocną współpracę między studentami, ale i naszymi, bratnimi narodami słowiańskimi.

Kierownik grupy – Daniel Benatov – zaprosił obu rektorów oraz studentów PK na Ukrainę. Na zakończenie JM Rektor podarował miłe upominki, a goście odwzajemnili się pięknymi rzeźbionymi podarkami.

Lukasz Kołodziejczyk

WROCŁAWSKIE TARGI KSIĄŻKI NAUKOWEJ

Redakcja Wydawnictw PK uczestniczyła **od 20 do 23 marca br.** w VIII Wrocławskich Targach Książki Naukowej. W targach wzięło udział 63 wystawców, głównie były to uczelniane oficyny wydawnicze ze wszystkich liczących się ośrodków akademickich w kraju. Prezentowali się także wystawcy zagraniczni, m.in.: Academic Press, Springer Verlag, Wiley. Stoisko PK, na którym wyeksponowano ok. 70 tytułów (książka akademicka, podręczniki, Zeszyty Naukowe, monografie, „Czasopismo Techniczne”), cieszyło się dużym zainteresowaniem kadry naukowej i studentów uczelni wrocławskich, a także innych polskich uczelni. Niektóre z naszych książek zostały polecone przez wykładowców studentom Politechniki Wrocławskiej jako podręcznik wiodący, np. M. Jamka i L. Zielina „Geodezja inżynierska”. Udział wydawnictw PK w targach zaowocował sprzedażą większości prezentowanych tytułów oraz nawiązaniem kontaktów handlowych z 2 księgarniami akademickimi na terenie Wrocławia oraz konkretnymi zamówieniami w ramach sprzedaży wysyłkowej dla odbiorców indywidualnych, bibliotek, instytucji itp.

Maria Ćwiek

Wybrała i przygotowała do druku Elżbieta Barowa

NOMINACJE PROFESORSKIE

Profesor zwyczajny

Prof. zw. dr hab. inż. arch. BARBARA BARTKOWICZ

Jest architektem, specjalistą w zakresie urbanistyki i planowania przestrzennego. Urodziła się w Nowym Sączu. Z Wydziałem Architektury Politechniki Krakowskiej jest związana ponad 40 lat, studiowała tu w latach 1954-1960, a po obronie pracy magisterskiej podjęła pracę w Katedrze Urbanistyki, pracowała także okresowo w biurach projektów.

Stopień doktora nauk technicznych otrzymała w 1972 r., stopień doktora habilitowanego w specjalności *urbanistyka i planowanie przestrzenne* – w 1986 r. W 1988 r. została mianowana na stanowisko docenta w Instytucie Urbanistyki i Planowania Przestrzennego, a w 1991 r. – na stanowisko profesora nadzwyczajnego Politechniki Krakowskiej. W latach 1988-1992 pełniła funkcję zastępcy dyrektora ds. naukowych w Instytucie Urbanistyki i Planowania Przestrzennego. Od 1993 r. kieruje Zakładem, a obecnie Katedrą Projektowania Miast i Obszarów Śródmiejskich w Instytucie Projektowania Miast i Regionów Wydziału Architektury PK. Tytuł naukowy profesora otrzymała w lipcu 1999 r., a 1 lutego 2002 r. została mianowana na stanowisko profesora zwyczajnego.

Działalność naukowa i projektowa profesor Barbary Bartkiewicz koncentruje się wokół problemów rozwoju przestrzennego miast i harmonijnego kształtowania przestrzeni na potrzeby człowieka, szczególnie obszaru południowej Polski, przede wszystkim zaś Krakowa. W Jej bogatym dorobku, obejmującym ponad 200 publikacji, można wyróżnić ponad 50 prac naukowo-badawczych dotyczących struktury przestrzennej miast i ich rewitalizacji, ochrony i racjonalnej gospodarki zasobami przyrody wobec przemian urbanizacyjnych, przeobrażeń i odnowy zabytkowych śródmieść oraz równowagi rozwoju i odbudowy kompozycyjnej miast. Wiele prac (dotyczących Krakowa, Tarnowa, Nowego i Starego Sącza, Wiśnicza i innych) zostało wykonanych w ramach wieloletnich programów badawczych oraz grantów KBN. Profesor Barbara Bartkiewicz jest autorem i współautorem ponad 60 projektów i opracowań planistycznych, w tym kilkunastu nagrodzonych i wyróżnionych w konkursach organizowanych przez SARP i TUP. Na uwagę zasługują także duże opracowania planistyczne wykonane w ostatnich latach: „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego” (dla Tarnowa, 1999 r.; Pszczyny, 1996 r.) i inne oraz prace studialno-koncepcyjne i plany szczegółowe dla Pszczyny (1994 r.), Bielska-Białej (1994 i 1997 r.) i szeregu małych miast południowej Polski. Zastosowana w opracowaniach własna metoda badań nad strukturą i kompozycją miasta (zwłaszcza w Tarnowie) oraz autorski zapis tej problematyki w projekcie Studium jest osobistym wkładem profesor Barbary Bartkiewicz w metodologię opracowań planistycznych.

Dorobek naukowy profesor Barbary Bartkiewicz obejmuje 90 pozycji – ponad 40 artykułów, 2 monografie książkowe, kilkanaście publikacji w wydawnictwach zbiorowych oraz wiele referatów na konferencjach krajowych i międzynarodowych. Jest promotorem 5 obronionych prac doktorskich (w tym 2 z wyróżnieniem), a kolejna dysertacja pod Jej kierunkiem jest na ukończeniu.

Jeśli chodzi o działalność dydaktyczną, profesor Barbara Bartkiewicz od 38 lat naucza urbanistyki i planowania przestrzennego na Wydziale Architektury PK. Prowadzi wykłady, zajęcia projektowe, seminaria i dyplomy z zakresu rozwoju przestrzennego miast, rewitalizacji i przebudowy obszarów śródmiejskich. Jest promotorem około 70 prac dyplomowych, z których wiele zostało obronionych z wyróżnieniem, a 3 otrzymały prestiżowe Nagrody Miasta Krakowa. O wynikach pracy z młodzieżą świadczą także efekty działalności Studenckiego Koła Naukowego „Polskie Miasteczko” (powołanego z Jej inicjatywy i działającego przy Jej merytorycznej pomocy), którego członkowie uzyskali kilkanaście czołowych nagród i wyróżnień w krajowych i międzynarodowych sesjach Kół Naukowych, konkursach studenckich i na organizowanych wystawach.

Profesor Barbara Bartkiewicz aktywnie działa w wielu stowarzyszeniach naukowych i twórczych: Sekcji Urbanistyki Komitetu Architektury i Urbanistyki PAN, Komisji Urbanistyki i Architektury PAN O/Kraków (redaktor naukowy „Sprawozdań” z posiedzeń Komisji), członek European Council for the Village and Small Town (Europejski Ruch Odnowy Wsi i Małych Miast) oraz Towarzystwa Urbanistów Polskich i Stowarzyszenia Architektów Polskich, gdzie od lat pełni szereg funkcji. Jest członkiem wielu gremiów doradczych i opiniujących: Miejskiej Komisji Urbanistyki i Architektury w Krakowie oraz Wojewódzkiej Komisji Urbanistyki i Architektury w Krakowie (w kolejnych kadencjach) i innych.

Za swoje osiągnięcia naukowe, dydaktyczne i twórcze otrzymała szereg nagród i odznaczeń: Nagrodę Indywidualną Wydziału IV PAN, Nagrodę Indywidualną Miasta Krakowa, Nagrodę Indywidualną III Stopnia Ministra NSZWiT oraz kilkanaście nagród JM Rektora PK. Posiada także: Honorową i Złotą Odznakę Politechniki Krakowskiej, Złotą Odznakę Miasta Krakowa oraz Złotą Odznakę Ziemi Krakowskiej, Srebrną i Złotą Odznakę TUP oraz Medal 55-lecia Wydziału Architektury PK. Została także odznaczona: Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Złotym Krzyżem Zasługi oraz Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Zainteresowania pozazawodowe: *podróże, wędrowanie po nieznanymi miastach, obcowanie z przyrodą oraz pielęgnowanie roślin w ogrodzie.*

Profesor tytularny

Prof. dr hab. inż. arch. **BONAWENTURA MACIEJ PAWLICKI**

Urodził się 30 listopada 1933 r. w Krakowie. W latach 1951-1957 studiował na Wydziale Architektury PK. Po studiach był wolontariuszem w Katedrze Historii Architektury Polskiej. Pracę doktorską pt. *Problemy konserwatorskie Zamościa i ich związki z rozwojem gospodarczym i urbanistycznym miasta* obronił w 1964 r. (promotor: prof. W. Zin). Rozprawa habilitacyjna pt. *Strategia konserwacji zabytków architektury w Polsce* została wydana w 1993 r. W 1997 r. profesor Bonawentura M. Pawlicki objął stanowisko profesora nadzwyczajnego PK. Specjalizuje się w zagadnieniach z zakresu architektury i urbanistyki, historii architektury i konserwacji zabytków.

Na PK pełnił funkcję zastępcy dyrektora Instytutu Historii Architektury i Konserwacji Zabytków. Obecnie jest kierownikiem Zakładu Studiów i Badań Konserwatorskich. Prowadzi zajęcia z historii architektury polskiej, projektowania konserwatorskiego, laboratorium „pomiarów budowlane”, kieruje także studenckimi praktykami inwentaryzacyjno-studialnymi.

Profesor Bonawentura M. Pawlicki jest członkiem Wydziałowej Komisji ds. Przewodów Doktorskich w zakresie Historii Architektury i Urbanistyki oraz Ochrony i Konserwacji Zabytków, promotorem 5 prac doktorskich z zakresu konserwatorstwa, licznych prac dyplomowych, recenzentem 1 pracy doktorskiej za granicą. Pracuje jako wykładowca Studium Podyplomowego Konserwacji Zabytków Architektury i Urbanistyki PK. Wykłada na kierunku ochrona środowiska Wydziału Górniczego AGH. Organizował praktyki studenckie w ramach współpracy pomiędzy PK a Wydziałem Architektury Uniwersytetu w Zagrzebiu. Jest pełnomocnikiem dziekana Wydziału Architektury ds. Studenckich Kół Naukowych, uczestniczy w Uczelnianych Sesjach SKN. Brał udział w sympozjach konserwatorskich (Split, Hwar), seminariach poświęconych programowi nauczania przedmiotu konserwacja zabytków na Wydziałach Architektury (Uniwersytet w Budapeszcie), pracach badawczo-studialnych letnich szkół terenowych organizowanych pod patronatem UNESCO i Ministerstwa Kultury Chorwacji (Zagrzeb, Lipik, Konavle).

Należy do wielu stowarzyszeń naukowych: Komisji Urbanistyki i Architektury PAN Oddz. w Krakowie (wieloletni sekretarz Teki Komisji Urbanistyki i Architektury), Komisji Technicznej Infrastruktury Wsi PAN Oddz. w Krakowie, Sekcji Historii Architektury i Konserwacji Zabytków Komitetu Architektury i Urbanistyki PAN. Uczestniczy w pracach Zamojskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, a także Towarzystwa Opieki nad Zabytkami. Jest współzałożycielem i członkiem Zespołu Redakcyjnego i Rady Programowej czasopisma naukowego „Krakowskie Studia Małopolskie”, redaktorem serii „Architektura” „Czasopisma Technicznego”, członkiem Obywatelskiego Komitetu Ratowania Krakowa, Zarządu Towarzystwa Miłośników Miasta Królewskiego Kazimierz, wiceprezesa Towarzystwa Opieki nad Majdankiem Oddz. Wojewódzki w Krakowie. Działa w Stowarzyszeniu Konserwatorów Zabytków Oddz. w Krakowie (przewodniczący Komisji Kwalifikacyjnej Zarządu Głównego SKZ). Jest także członkiem Komitetu Narodowego ICOMOS.

Uczestniczył w zespołowych badaniach, pracach studialnych i projektach konserwatorskich dotyczących Krakowa (Wieża Ratuszowa, Collegium Maius), Polski Południowej (Sławków, Opatów, Chełm, Zamość, Przemyśl). Jest autorem projektu i realizacji amfiteatru letniego przed Nową Bramą Lubelską w Zamościu (1971-1975), współautorem projektów Pałacu Zamojskich i zespołu kamienic ormiańskich adaptowanych na potrzeby Muzeum Okręgowego w Zamościu (pełna rekonstrukcja XVII-wiecznych attyk; 1975-1980). Pełnił funkcję zastępcy dyrektora ds. renowacji Starego Miasta w Zamościu (1972-1973), głównego specjalisty ds. projektowych, konsultanta i weryfikatora Pracowni Projektowej Przedsiębiorstwa Rewaloryzacji Zabytków w Krakowie (1983-1990, kilkadziesiąt realizacji konserwatorskich zabytkowych obiektów staromiejskich Krakowa). Uprawnienia Budowlane (1963). Rzeczoznawca Ministra Kultury w dziedzinie ochrony zabytków nieruchomych (1997, 2001).

Profesor Bonawentura M. Pawlicki jest autorem ponad 100 publikacji naukowych z historii architektury i urbanistyki, konserwatorstwa i strategii ochrony zabytków, ochrony środowiska kulturowego, zastosowania technik informatycznych dla identyfikacji zabytków. Wydał książkę pt. *Kamienice mieszczańskie Zamościa – problemy ochrony* (1999).

Za osiągnięcia dydaktyczno-wychowawcze, zespołowe prace naukowo-badawcze, działania dla dobra Uczelni wielokrotnie otrzymał Nagrodę Rektora, za osiągnięcia w dziedzinie badań naukowych nagrodę I stopnia Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki (1983).

Przyznano mu Srebrną Honorową Odznakę PK (1978), Medal XXX-lecia PK (1979), Złotą Odznakę za opiekę nad zabytkami Ministerstwa Kultury i Sztuki (1978), Odznakę „Zasłużony Działacz Kultury” (1979), wyróżnienie Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa (1979), Medal Budowniczego Zamościa (1980), Medal „650-lecia Miasta Królewskiego Kazimierz” (1985), Złotą Odznakę za pracę społeczną dla Miasta Krakowa (1988), Złotą Odznakę za zasługi dla Ziemi Krakowskiej (1990), Złoty Krzyż Zasługi (1980), Medal Komisji Edukacji Narodowej za zasługi dla oświaty i wychowania (1980), Medal 40-lecia PRL (1984), Srebrny Medal „Opiekuna miejsc pamięci narodowej” (1986), Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (1988), Złoty Medal „Opiekuna miejsc pamięci narodowej” (1991), Medal wydany z okazji 50. rocznicy wyzwolenia obozu na Majdanku i 30-lecia założenia Towarzystwa Opieki nad Majdankiem „za zasługi poniesione w szerzeniu idei Towarzystwa oraz długoletnie zaangażowanie w prace Towarzystwa z młodzieżą akademicką i przekazywanie umiłowania ojczyzny” (1995).

Zainteresowania pozazawodowe: *działalność artystyczna, rysunek i akwarela (architektura i krajobraz; udział w indywidualnych i zespołowych wystawach krajowych i zagranicznych organizowanych także na macierzystej Uczelni), turystyka niedzielna, astronautyka, tygodnik „Przekrój”, III program Polskiego Radia (aktualność, takt, humor).*

Prof. dr hab. inż. JACEK ŚLIWIŃSKI

Urodzony w 1946 r. w Krakowie. Studia na ówczesnym Wydziale Budownictwa Lądowego ukończył w roku 1969, uzyskując dyplom magistra inżyniera budownictwa w specjalności budownictwo miejskie i przemysłowe. Bezpośrednio po ukończeniu studiów podjął pracę w Zakładzie Technologii Betonu ówczesnego Instytutu Budownictwa, zajmując kolejno stanowiska od asystenta stażysty do adiunkta, z przerwą w latach 1972–1973, gdy pracował w Krakowskich Zakładach Betoniarskich i Żelbetowych. W roku akademickim 1973–1974 odbył studia podyplomowe z zakresu prefabrykacji betonowej na Wydziale Inżynierii Lądowej Politechniki Warszawskiej. Stopnie naukowe doktora (1977 r.) i doktora habilitowanego nauk technicznych (1983 r.) nadała mu Rada Wydziału Inżynierii Lądowej PK. W latach 1978 i 1979 odbył roczny staż naukowy w Centre Expérimental de Recherches et d'Etudes du Bâtiment et des Travaux Publics w Paryżu. W latach 1984–1990 przebywał w Algierii, gdzie w ramach kontraktu pracował jako docent w Institut d'Enseignement Supérieur en Génie Civil Uniwersytetu w Tizi-Ouzou, stolicy regionu Grande Kabylie. W latach 1990–1993 był równocześnie konsultantem UNESCO ds. studiów technicznych w krajach rozwijających się. W roku 1992 został powołany na stanowisko profesora nadzwyczajnego PK w Instytucie Materiałów i Konstrukcji Budowlanych swego macierzystego wydziału. W lutym br. uzyskał tytuł naukowy profesora nauk technicznych.

Działalność naukowa profesora Jacka Śliwińskiego koncentruje się na zagadnieniach związanych z szeroko pojętym materiałoznawstwem budowlanym. Rdzeń tych zainteresowań stanowi inżynieria kompozytów z matrycą cementową. Zainteresowania te dotyczą głównie teorii, technologii i aplikacji nowoczesnych tworzyw cementowych, szczególnie zaś fibrobetonów oraz betonów modyfikowanych polimerami. Jednym z nurtów zainteresowań profesora Jacka Śliwińskiego jest także metodyka badań specjalnych cech materiałów budowlanych, na przykład ich przepuszczalności dla mediów ciekłych i gazowych, co wiąże się bezpośrednio z zagadnieniem trwałości. Jest autorem lub współautorem łącznie około 90 publikacji, z czego około 30 to publikacje zagraniczne. Jako autor lub współautor opublikował trzy wydawnictwa książkowe o charakterze podręczników akademickich lub poradników oraz dwa skrypty uczelniane.

Od roku 1999 jest członkiem Komitetu Inżynierii Lądowej i Wodnej PAN, zaś od ponad dziesięciu lat członkiem Sekcji Materiałów Budowlanych tegoż Komitetu. W ostatnich dwóch kadencjach pełni funkcję wiceprzewodniczącego Sekcji. Posiada liczne kontakty z zagranicą, głównie we Francji i w Republice Słowackiej. Jest członkiem zespołu redakcyjnego czasopisma „Cement-Wapno-Beton”. Od blisko dziesięciu lat jest także inicjatorem i organizatorem cyklicznej ogólnopolskiej konferencji naukowo-technicznej „Matbud” dotyczącej zagadnień materiałowych w inżynierii lądowej.

Jest promotorem jednej obronionej pracy doktorskiej oraz jednej będącej na ukończeniu. Był recenzentem sześciu takich prac.

Działalność zawodowa profesora Jacka Śliwińskiego dotyczy przede wszystkim wdrażania nowych materiałów i technologii do praktyki budowlanej, oceny przydatności różnych surowców oraz dodatków modyfikujących do produkcji betonów i innych tworzyw ze spoiw mineralnych, problemów trwałości materiałów, oceny jakości materiałów i wyrobów budowlanych, ekspertyz dotyczących oceny stanu technicznego istniejących obiektów i sposobów ich napraw, w tym zagadnień doboru materiałów naprawczych. Od 1983 r. jest rzeczoznawcą Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Przemysłu Materiałów Budowlanych.

Od wielu lat czynnie uczestniczy w pracach organizacyjnych uczelni i wydziału. W latach 1990–1993 był zastępcą dyrektora Instytutu Materiałów i Konstrukcji Budowlanych PK, a podczas dwóch kadencji (lata 1993–1999) prodziekanem Wydziału Inżynierii Lądowej PK. Od roku 1999 kieruje Zakładem Materiałów Budowlanych i Ochrony Budowli. Obecnie jest także kierownikiem studium doktoranckiego na swym macierzystym wydziale oraz przewodniczącym Wydziałowej Komisji Dydaktycznej. W obecnej kadencji władz uczelni jest przewodniczącym Rektorskiej Komisji ds. Inwestycji i Remontów.

Działalność naukowo-badawcza, dydaktyczna i organizacyjna profesora Jacka Śliwińskiego została uhonorowana między innymi: nagrodą im. prof. W. Żenczykowskiego nadawaną przez Polski Związek Inżynierów i Techników Budownictwa za osiągnięcia w dziedzinie materiałów budowlanych, medalem Komisji Edukacji Narodowej oraz Złotą Odznaką PK. Jest też laureatem nagród ministerialnych, rektorskich oraz stowarzyszeniowych.

W życiu prywatnym jest żonaty i posiada jedno dorosłe dziecko.

Zainteresowania pozazawodowe profesora Jacka Śliwińskiego wiążą się z dwiema, pozornie odległymi, lecz w obydwu przypadkach łągoczącymi obyczaie dziedzinami: muzyką klasyczną i kuchniami narodowymi świata.

DOKTORZY HABILITOWANI

Dr hab. inż. arch. Piotr PATOCZKA

Wydział Architektury

Urodzony w Krakowie 21 maja 1949 r. Matura w V LO im. S. Witkowskiego w Krakowie (1966 r.). Studia na Wydziale Architektury PK (1966–1971) zakończone wyróżnioną pracą dyplomową pt. „Sieć osiedleńcza i turystyczna Bieszczadów Zachodnich”. W czasie studiów działał w Kole Naukowym „Krajobrazy”. Po dyplomie roczny staż w Wojewódzkiej Pracowni Urbanistycznej PWRN w Kielcach. Od 1972 r. pracuje nieprzerwanie na Wydziale Architektury, na kierunku architektura krajobrazu: praca dydaktyczna – prowadzi już przez 63 semestry zajęcia z grupami studenckimi; praca naukowa – opublikował ponad 90 artykułów i wykonał ponad 50 prac studialnych oraz praca społeczna w radach naukowych Bieszczadzkiego (od 1991 r.), Gorczańskiego (od 1993 r.) i Magurskiego (od 1995 r.) Parku Narodowego.

W latach 1977–1981 prowadził zajęcia na Wydziale Malarstwa Krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych; od 1998 r. – liczne zajęcia na Wydziale Leśnym i Ogrodniczym Akademii Rolniczej w Krakowie; od 1999 r. – wykłady i ćwiczenia na kierunku ochrona środowiska Wydziału Chemii Uniwersytetu Jagiellońskiego; w 2002 r. rozpoczął też nauczanie w Wyższej Szkole Zawodowej w Tamowie.

Współpraca zagraniczna z Politechniką we Lwowie, ze STA w Bratysławie i Politechniką w Zagrzebiu.

Zakres badań i nauczania sprowadza się do trzech zagadnień:

- zastosowania metody architektoniczno-krajobrazowej w planowaniu i projektowaniu kulturowego krajobrazu polskiego,
- doskonalenia terminologii „swojej” dyscypliny naukowej,
- rozwijania teorii wnętrza krajobrazu w duchu „szkoły krakowskiej”.

Żona Krystyna (architekt), córka Barbara (filolog, zarządzanie kulturą). Zamiłowania: fotografowanie i malowanie krajobrazu polskiego.

Rozprawa habilitacyjna – „Ściany i bramy w krajobrazie”. Habilitacja zatwierdzona 25.02.2002 r.

Dr hab. Jerzy SANETRA

Wydział Fizyki Technicznej i Modelowania Komputerowego

Urodzony 18 października 1951 r. w Żywcu. Technikum Mechaniczne ukończył w 1970 r. W tym też roku rozpoczął studia na Uniwersytecie Jagiellońskim na Wydziale Matematyczno-Fizyczno-Chemicznym, gdzie w 1975 r. obronił pracę magisterską z fizyki ciała stałego. Po ukończeniu studiów rozpoczął pracę w Instytucie Fizyki Politechniki Krakowskiej. W 1984 r. obronił pracę doktorską pt. „Badania właściwości kompleksów z przeniesieniem ładunku poli(N-winylohalogenokarbazolu) i jego pochodnych z tetracyanoetylenem” na Wydziale Inżynierii i Technologii Chemicznej Politechniki Krakowskiej. Promotorem przewodu doktorskiego był prof. dr hab. inż. J. Pielichowski.

W latach 1984–1985 przebywał na stypendium naukowym w Department of Polymer Technology w Royal Institute of Technology w Sztokholmie, gdzie zajmował się degradacją polimerów, a w latach 1992–1993 na stypendium naukowym na University of New Mexico w USA. W 1996 r. odbył praktykę w firmie Columbus Instruments w USA. Przez cały czas zajmował się fizycznymi właściwościami polimerów i ich kompozytami, ze szczególnym uwzględnieniem ich właściwości elektrycznych i optycznych.

Jest autorem lub współautorem wielu artykułów w czasopismach zagranicznych i krajowych (67). Brał udział w konferencjach krajowych i zagranicznych, gdzie prezentował swoje prace (82 prezentacje w formie wykładów i posterów). Współpracuje z CEA w Saclay, instytutami fizyko-chemicznymi uniwersytetów w Angers, Le Mans (Francja), instytutami fizyko-chemicznymi Królewskiej Akademii Medycznej w Sztokholmie, Politechniki Warszawskiej, Politechniki Wrocławskiej, Akademii Górniczo-Hutniczej, Akademii Rolniczej w Krakowie, Akademii Pedagogicznej w Częstochowie.

Zainteresowania: muzyka, architektura zamków i pałaców, sport (narty, żeglarstwo, pływanie, siatkówka, jazda konna).

Rozprawa habilitacyjna – „Fizyczne właściwości układów polimerowych zawierających grupę karbazolową w aspekcie zastosowania ich w diodach elektroluminescencyjnych”. Przewód habilitacyjny – Wydział Fizyki Technicznej i Jądrowej AGH. Stopień naukowy doktora habilitowanego nauk fizycznych w zakresie fizyki – fizyki polimerów otrzymał 29 października 2001 r.

Dr hab. inż. Andrzej LASZUK

Wydział Inżynierii i Technologii Chemicznej

Urodzony 1 czerwca 1942 r. w Sielcu. Matura w V LO im. A. Witkowskiego w Krakowie w 1960 r. Studiował na Wydziale Mechanicznym PK w latach 1960-1965. Po uzyskaniu dyplomu magistra inżyniera mechanika pracował na Wydziale Mechanicznym w Katedrze Aparatury Przemysłowej kierowanej przez prof. J. Krakowskiego. W 1968 r. został służbowo przeniesiony do Katedry Inżynierii Chemicznej na nowo powstałym Wydziale Chemicznym PK. Był współorganizatorem katedry i laboratorium dydaktycznego, autorem i wykonawcą wielu stanowisk laboratoryjnych.

W 1973 r. na Wydziale Mechanicznym PK obronił pracę doktorską. Specjalizuje się w zagadnieniach tj.: zastosowanie aparatów z trójfazowym złożem fluidalnym do procesów absorpcji i odpylania gazów, odsiarczanie gazów spalinowych i racjonalne użytkowanie energii w przemyśle.

Jest autorem 40 publikacji, 35 prac przedstawionych na konferencjach oraz kilkudziesięciu opracowań dla przemysłu. Prace z zakresu odsiarczania spalin ukierunkowane są na zagadnienia procesowe i optymalizacyjne, a przede wszystkim na opracowanie nowych rozwiązań aparaturowych. W tej dziedzinie jest uznanym specjalistą w kraju.

Za osiągnięcia naukowe dwukrotnie uzyskał nagrodę Ministra Edukacji Narodowej. Przez wiele lat był zastępcą dyrektora Instytutu Inżynierii Chemicznej i Chemii Fizycznej.

Rozprawa habilitacyjna – „Hydrodynamika i wymiana ciepła w absorberze z trójfazowym złożem fluidalnym”. Habilitacja zatwierdzona 28.12.2001 r.

Dr hab. inż. Bogdan BOCHENEK

Wydział Mechaniczny

Urodzony w Krakowie 29 grudnia 1956 r. Po ukończeniu II LO im. Króla Jana Sobieskiego w Krakowie rozpoczął studia na Wydziale Mechanicznym Politechniki Krakowskiej. Studia ukończył w 1980 r., obronił z wyróżnieniem pracę dyplomową przygotowaną pod kierunkiem prof. Antoniego Gajewskiego. Od lipca 1980 r. pracuje w Instytucie Mechaniki i Podstaw Konstrukcji Maszyn PK, obecnie na stanowisku adiunkta. W roku 1987 obronił pracę doktorską „Wielomodalna optymalizacja łuków z uwagi na płaskie i przestrzenne formy wyboczenia”. Promotorem przewodu doktorskiego był prof. Antoni Gajewski. 4 lipca 2001 r. Rada Wydziału Mechanicznego Politechniki Krakowskiej nadała Bogdanowi Bochenkowi stopień naukowy doktora habilitowanego nauk technicznych w zakresie mechaniki – mechaniki ciał odkształcalnych. Rozprawa habilitacyjna „Problematyka optymalnego kształtowania elementów konstrukcyjnych z uwagi na zachowanie pokrywcze” została wyróżniona.

Praca naukowo-badawcza Bogdana Bochenka dotyczy różnych aspektów mechaniki technicznej, od zagadnień stateczności konstrukcji, poprzez problemy optymalizacji konstrukcji aż do wybranych zagadnień mechaniki materiałów.

Jest autorem lub współautorem kilkudziesięciu publikacji naukowych i raportów, wygłosił kilkadziesiąt referatów na krajowych i zagranicznych konferencjach naukowych. Aktywnie uczestniczył w realizacji wielu problemów badawczych. Opracował wiele recenzji wydawniczych dla renomowanych czasopism zagranicznych. Jest członkiem Polskiego Towarzystwa Metod Komputerowych Mechaniki, Gesellschaft für Angewandte Mathematik und Mechanik oraz International Society of Structural and Multidisciplinary Optimization. W roku 2001 został powołany na członka Komitetu Naukowego Kongresu Optymalizacji WCSMO-4 w Dalian (Chiny). Od wielu lat prowadzi współpracę naukowo-badawczą z Instytutem Mechaniki Uniwersytetu w Aalborg (Dania). Żonaty, dwoje dzieci.

Rozprawa habilitacyjna – „Problematyka optymalnego kształtowania elementów konstrukcyjnych z uwagi na zachowanie pokrywcze”. Habilitacja zatwierdzona 28.01.2002 r.

Janusz German

50 LAT MINEŁO...

JUBILEUSZ PROFESORA STEFANA PIECHNIKA

Pierwszego lutego br. obchodziliśmy niezwyklej jubileusz – jubileusz 50 lat nieprzerwanej pracy, w pełnym wymiarze, na Wydziale Inżynierii Lądowej Profesora Stefana Piechnika.

Profesor rozpoczął swoją karierę naukową i dydaktyczną w Katedrze Matematyki PK jako asystent prof. Z. Siedmiograj. Niecodzienny jest fakt, że był wówczas dopiero studentem II roku politechniki. Wybór, jakiego dokonał legendarny prof. Siedmiograj, okazał się nadzwyczaj trafny. Wielu można by użyć słów, aby to potwierdzić, ale w tym wypadku wystarczą fakty dotyczące Jubilata. Podajmy najważniejsze z nich: rok 1960 – doktorat pod kierunkiem prof. M. Życzkowskiego, rok 1963 – habilitacja, rok 1971 – profesor nadzwyczajny, rok 1982 – profesor zwyczajny.

Profesor S. Piechnik, choć nadal jest aktywny życiowo i zawodowo, może się już czuć – w uzasadniony sposób – częścią historii Politechniki Krakowskiej, a szczególnie Wydziału Inżynierii Lądowej. Przez 14 lat zasiadał we władzach dziekańskich, przez cztery pełne kadencje kierował wydziałem jako jego dziekan. Był także prorektorem PK.

Pod kierunkiem Profesora obroniono osiem prac doktorskich. Jest on autorem bądź współautorem kilkudziesięciu artykułów i czterech podręczników. Wszystko wskazuje na to, że Profesor nie „zawiesił jeszcze butów na kołku” i możemy oczekiwać dalszych publikacji. Nieprzypadkowo posłużyłem się sportową terminologią – do Profesora pasuje ona jak do rzadko kogo. Powszechnie znane jest Jego zamiłowanie do sportu: grał w siatkówkę, koszykówkę, piłkę nożną. Do dziś jeździ na nartach, i to znakomicie.

Pozwolę sobie w tym miejscu na osobiste wspomnienie. Wiele lat temu miałem zaszczyt zagrać z Profesorem w drużynie pracowników przeciwko drużynie studentów. Mecz miał się odbyć na boisku Zwierzyńckiego, ale dzień czy dwa przed meczem okazało się, że ktoś z żelaznego składu pracowników jest kontuzjowany. Potrzebny był pilnie zastępca i Profesor – prawie w formie polecenia służbowego – zobowiązał mnie do natychmiastowego podjęcia treningu. Wydawało mi się, że zadanie jest proste, a młodość wystarczy za trening. Po 10 minutach gry zabrakło mi oddechu, po 15 – siły w nogach, a po 20 – chęci do dalszego istnienia. Tymczasem Profesor cały czas grał na pełnych obrotach, przypominając słynnego wówczas Szołtyśka i jego nienaganną technikę, kondycję, serce do walki, a nawet sylwetkę. Najważniejsze było dla mnie wte-

Fot. J. Zych

dy to, iż okazał mi wówczas wspaniałomyślność i nie „wytransferował” mnie poza Zakład Wytrzymałości Materiałów Instytutu Mechaniki Budowli, którym kierował, a w którym ja zaczynałem pracę jako asystent.

Ta wszechstronna i zawsze wieńczona sukcesem działalność nie przeszkodziła Mu w dziele (podejrzewam, że dla Profesora najważniejszym) wychowania dwóch córek i syna, dzięki którym jest dziadkiem sześciu ukochanych wnucząt. Byłoby nietaktem nie dodać, że kiedy mówi się w obecności Profesora o Jego zasługach i osiągnięciach, to zawsze podkreśla On, że nic by z tego nie wyszło, gdyby nie pomoc ukochanej żony, którą nazywa od niepamiętnych czasów „Moja Magnifika”.

Chcąc uczcić osobę Profesora, Katedra Wytrzymałości Materiałów zorganizowała w dniach 21 i 22 lutego br. ogólnokrajowe sympozjum nt. nauczania wytrzymałości materiałów. Wybór tematu nie był przypadkowy, prawdziwą pasją Profesora jest bowiem dydaktyka. Dla nowoczesnego nauczania wytrzymałości materiałów w Polsce ma Profesor niepodważalne i ogólnie znane

zasługi, czego dowodem może być wydanie 4 podręczników, które ustanowiły standard nauczania tego niełatwego przedmiotu. Udział w symposium 26 gości spoza PK, reprezentujących 10 politechnik, a także wielu uczestników z naszej uczelni świadczy o uznaniu dla zasług Profesora, jak i zainteresowaniu tematyką symposium. Otwarcie symposium uświetnił swoją obecnością i interesującym wystąpieniem JM Rektor PK prof. K. Flaga.

Szczegółowe omówienie referatów wprowadzających, wygłoszonych przez profesorów: G. Szefera, J. Kaweckiego, Z. Menderę i M. Chrzanowskiego, a także wystąpienie uczestników symposium, wymagałoby odrębnej publikacji. Przedstawione w referatach poglądy na temat m.in. wzajemnych relacji wytrzymałości materiałów z przedmiotami podstawowymi (matematyka, fizyka, mechanika teoretyczna, teoria sprężystości i plastyczności), przedmiotami z grupy „mechanika konstrukcji” (mechanika budowli, dynamika budowli, konstrukcje powłokowe), przedmiotami konstrukcyjnymi (konstrukcje stalowe, betonowe, żelbetowe, drewniane), a także roli laboratorium fizycznego, komputerowego i wykorzystania Internetu w nauczaniu wywołały żywą dyskusję uczestników. Dzięki swobodnemu charakterowi spotkania dyskusja była bardzo ożywiona, a momentami nawet gorąca, co spotkało się z uznaniem wszystkich uczestników.

Fot. S. Struś

W rozmowach kularowych wielokrotnie pojawiał się wątek organizowania podobnych spotkań w przyszłości (być może nawet cyklicznych) w sytuacji rosnących wyzwań edukacyjnych i konieczności ich zaspokajania w warunkach nie zmieniającej się bazy szkół wyższych. Za potrzebą spotkań przemawia również konieczność permanentnego dostosowywania treści nauczania do dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości.

Kulminacyjnym punktem symposium była sesja jubileuszowa z okazji 50-lecia pracy naukowej i dydak-

tycznej prof. S. Piechnika. Sala senacka nie była w stanie pomieścić wszystkich gości, których liczba z pewnością przekroczyła 150. Wszyscy otrzymali specjalnie przygotowane na tę uroczystość wydawnictwo okolicznościowe, przypominające postać Profesora i Jego osiągnięcia, ilustrowane fotografiami pochodzącymi z różnych okresów życia Profesora. Obszerne sprawozdanie z tej uroczystości nie jest chyba konieczne, bo z pewnością większość czytelników w tej uroczystości uczestniczyła osobiście.

Dla potomnych powiedzmy jednak, że wśród licznych adresów okolicznościowych były życzenia od JM Rektora PK, dziekana WIL i dziekanów pozostałych wydziałów PK, dyrektora Instytutu Mechaniki Budowli i katedr tego instytutu, w tym macierzystej Katedry Wytrzymałości Materiałów, wielu innych jednostek PK, studentów PK oraz od uczelni technicznych z całego kraju.

Po wystąpieniach oficjalnych głos zabrał Jubilat. Wyraźnie wzruszony mówił o swoim życiu zawodowym, a także prywatnym. Wszyscy uczestnicy sesji z pewnością zapamiętają chwilę, gdy Profesor wspominając dzień, w którym spotkał pewną studentkę Wydziału Budownictwa (swą późniejszą żonę – dr inż. Krzysztofę Piechnik, zawodowo także związaną z naszą politechniką), nie był w stanie obronić się przed łezką wzruszenia. Dodam, że wielu gości również.

Fot. S. Struś

To wzruszające spotkanie zakończył wspólny toast i życzenia indywidualne. Chcąc je złożyć, należało się ustawić w długiej kolejce i odnaleźć Jubilata i Jego Małżonkę, z każdą chwilą znikających za coraz większą ilością kwiatów.

Niech mi będzie wolno na koniec tego artykułu, jeszcze raz, uczynić osobiste wyznanie. Gdyby ktoś pozwolił mi powiedzieć o Profesorze tylko jedno zdanie, to brzmiałoby ono następująco: „Profesor S. Piechnik to człowiek, do którego gabinetu chodzę bardzo często po radę i dobre słowo. I zawsze je otrzymuję”.

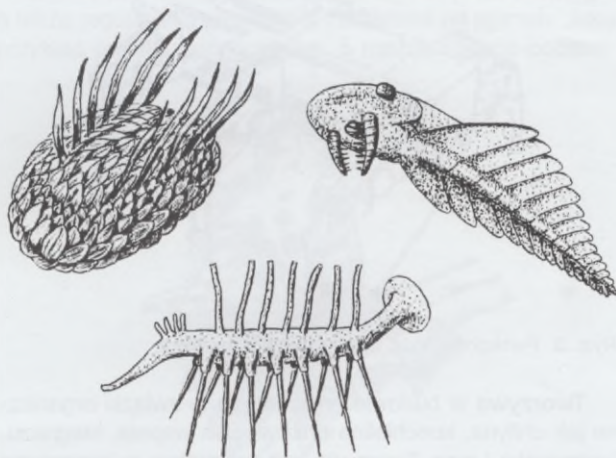
Andrzej Samek

ZASADY I REGUŁY BUDOWY ORGANIZMÓW I MASZYN

WSTĘP

Obserwując ogromne zróżnicowanie świata otaczającego nas przyrodę, pozornie trudno doszukiwać się bardziej ogólnych zasad budowy morfologicznej i funkcjonalnej organizmów. Badania istot żywych wskazują jednak na obecność szeregu prawidłowości, tworzących zasady i reguły ich organizacji i działania. Można wykazać, że są one zaskakująco zbieżne z zasadami konstruowania, obowiązującymi w projektowaniu maszyn i urządzeń. Poznanie tych zasad oraz szersze wykorzystanie rozwiązań występujących w przyrodzie może w ogromnym stopniu przyczynić się do szybszego rozwoju maszyn i wzbogacić je o nowe, nietypowe konstrukcje.

W porównaniu z okresem technicznej działalności człowieka rozwój organizmów był niewyobrażalnie długi. Nie był to okres nieprzerwanych sukcesów. Powstanie życia zapoczątkowało prawdopodobnie pojawienie się bakterii, a następnie zdolnych do fotosyntezy sinic (około 3,5 mld lat), a po nich organizmów wielokomórkowych. Pierwszy eksperyment przyrody (około 700 – 540 mln lat), tzw. przedkambryjska fauna ediakarańska (od miejsca znalezisk, wzgórz Ediakara w Australii) nie przypominała w niczym obecnych form. Raczej kojarzyć się może z dziwnymi stworami z literatury science fiction (rys. 1).

Rys. 1. Fauna ediakarańska

Zwierzęta nie miały twardych pancerzy, narządów do gryzienia i wkrótce wyginęły całkowicie. Eksperyment ediakarański zakończył się klęską. Dopiero w kambrze (ok. 570 – 500 mln lat) nastąpiła kolejna eksplozja nowych form, które w swej koncepcyjnej strukturze zapoczątkowały wszystkie obecne grupy zwierząt. Proces ewolucyjny, w postaci przyjętej obecnie tzw. syntetycznej teorii ewolucji, uwzględniającej w dużym stopniu rolę przypadku, kształtował, jak i dziś kształtuje, zwierzęta i rośliny.

W historii rozwoju życia występowały więc zarówno etapy dynamicznego rozwoju grup, które znalazły korzystne

warunki, jak i straszliwe katastrofy, w wyniku których zniknęło z powierzchni ziemi od 70 do 80 proc. występujących wówczas gatunków. Działanie sił ewolucji można by porównać do gigantycznego laboratorium budowy prototypów, które dysponuje nieograniczonymi środkami i czasem na badania. Obiekty podlegają w nim nieustającej modyfikacji i dostosowaniu do zmieniających się wymagań lub ulegają zagładzie, gdy nie spełniają narzuconych przez środowisko warunków. Stąd wywodzi się doskonałość występujących w przyrodzie rozwiązań. Dotyczy ona zarówno prostych form, jak i powstałych zaledwie przed trzema milionami lat hominidów.

Człowiek, rozpoczynając swą działalność techniczną, początkowo przez konstruowanie narzędzi, a później maszyn i urządzeń, mniej lub bardziej świadomie naśladował występujące w przyrodzie rozwiązania. Dopiero jednak od 1958 r., kiedy formalnie powstała nowa interdyscyplinarna dziedzina nauki – bionika, wykorzystywanie zasobów wiedzy zawartej w rozwiązaniach występujących w organizmach stało się zamierzonym działaniem. Zadaniem bioniki jest badanie organizmów w celu zastosowania wyników w budowie maszyn i urządzeń, a także w budownictwie i architekturze.

O ile początkowo, nawet przed powstaniem bioniki, głównym przedmiotem zainteresowania techniki były kręgowce, np. poruszanie się konia czy lot ptaka, o tyle obecnie ogromną uwagę poświęca się organizmom niższym, głównie stawonogom. Badania sposobów poruszania się organizmów są wykorzystywane głównie w projektowaniu różnego rodzaju maszyn i urządzeń mobilnych. Natomiast rozwijane prace z zakresu neurobiologii, badania systemów nerwowych, zwłaszcza mózgu człowieka, stwarzają nowe możliwości w dziedzinie sterowania złożonymi systemami technicznymi.

Przedstawiając bardziej szczegółowo wiedzę w postaci zbioru reguł, którym podlega świat organizmów, można wskazać analogie w zastosowaniu ich w budowie maszyn i urządzeń.

ZBIÓR ZASAD I REGUŁ W PRZYRODZIE

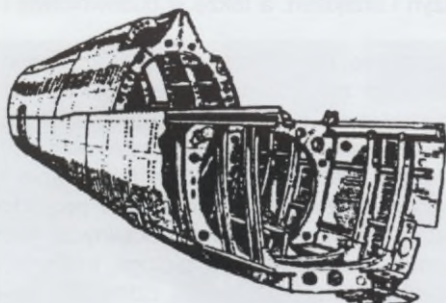
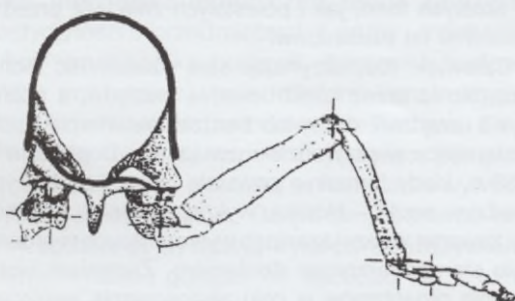
Można by uznać, oczywiście z ogromnym uproszczeniem, że analogicznie do systemów technicznych, organizm jest pewnym systemem biologicznym opisanym przez jego charakterystykę, zbiór funkcji i strukturę. Zasady i reguły, które kształtują jego formę i funkcję, zapewniając przetrwanie i przedłużenie gatunku, dotyczą:

- kształtu,
- funkcjonalności,
- tworzywa,
- energii.

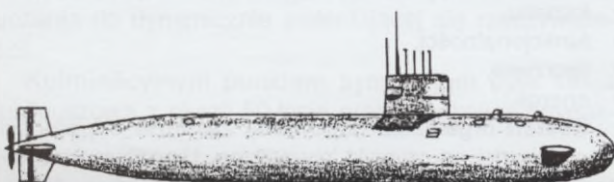
Kształt organizmu odpowiada zasadzie odporności mechanicznej na czynniki zewnętrzne. Umożliwia korzystne rozmieszczenie mięśni-siłowników i powoduje, że organizm jest dostosowany do warunków życia. Występują

konstrukcje powłokowe o równomiernym rozkładzie naprężeń lub żebrowe i siatkowe, gdzie funkcje nośne i uzupełniające są podzielone. Obowiązuje zasada optymalnego ukształtowania powierzchni, a także zasada równowagi statycznej. Zewnętrzny kształt jest uwarunkowany głównie charakterystyką ośrodka, w którym organizm przebywa i sposobem poruszania się. Dlatego kształty morskich przedstawicieli różnych gromad, jak ryby czy ssaki, są podobne. Przykład kształtowania organizmu na podstawie powyższych zasad i analogiczne rozwiązania techniczne pokazano na rys. 2a, 2b.

Rys. 2a przedstawia budowę szkieletu zewnętrznego szarańczy. Jest to konstrukcja skorupowa. Wewnątrz tułowia występują liczne zaczepy mięśni, a na zewnątrz wzmocnienia w miejscach połączeń z odnóżami. Odnóża zapewniają niskie położenie środka ciężkości. Poniżej podobne rozwiązanie techniczne, skorupowa konstrukcja kadłuba

Rys. 2a. Kształtowanie w przyrodzie i technice

Rys. 2b. Kształty zewnętrzne w przyrodzie i technice

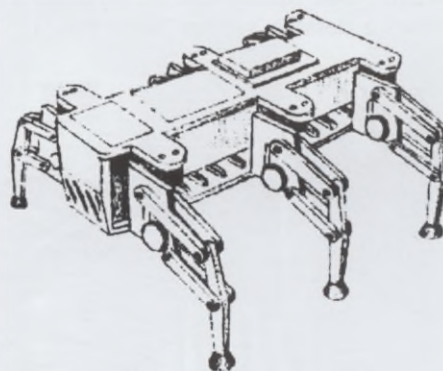
słynnego samolotu myśliwskiego Spitfire Mk.V. Na rys. 2b pokazano podobieństwo kształtu zewnętrznego rekina i delfina, zjawisko tzw. konwergencji funkcjonalnej. Przykładem rozwiązania technicznego jest współczesny atomowy okręt podwodny klasy Swiftsure. Warto nadmienić, że prawie sto lat trwał rozwój okrętów podwodnych, zanim osiągnęły one swą obecną, zbliżoną do zwierząt morskich, postać.

Funkcjonalność organizmów wyraża się poprzez powtarzanie typowych elementów, od budowy komórkowej po zwielokrotniane organy i narządy. Występuje redundancja funkcji, są one przeważnie powtarzane, co zapewnia wzrost niezawodności.

Często funkcje są zintegrowane, a narządy mają charakter wielofunkcyjny. Istnieje możliwość zmiany lub rozszerzania danej funkcji.

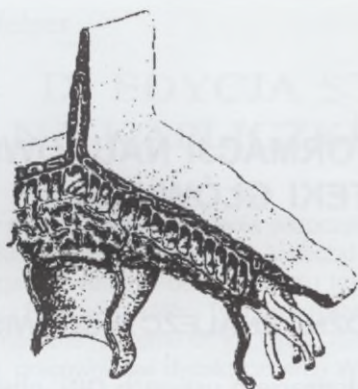
Rys. 3. ukazuje układ mięśniowy tułowia i odnóży skąponoga (*Paupoda sp.*), stawonoga należącego do parczników. Widoczne są powtarzające się pary odnóży poruszane analogicznymi układami mięśni.

Ich liczba zapewnia redundancję funkcji ruchu. U dołu przykład techniczny, robot Lynxmotion o trzech parach pedipulatorów.

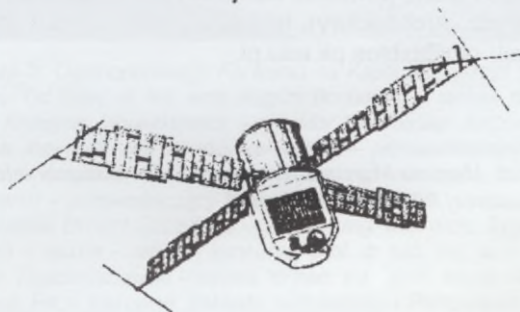
Rys. 3. Funkcjonalność w przyrodzie i technice

Tworzywa w budowie organizmów to związki organiczne jak chityna, konchiolina oraz węglan wapnia, magnezu, krzemionka i inne. Tworzywo jest optymalnie wykorzystane i odporne na warunki środowiska. Występują prawie wyłącznie materiały wielowarstwowe, często elementy materiału tworzą układy, które zwiększają właściwości wytrzymałościowe całości. W miejscach obciążeń pojawiają się skupienia materiału, żebra, wzmocnienia spiralne, a także wstępne sprężanie materiału. Rys. 4 przedstawia przykład zróżnicowania budowy pelagicznego rurkoślana (*Velella sp.*), morskiego jamochłona. Liczne kanały w chitynowej konstrukcji zapewniają lekkość, płytka chitynowa usztywnia środkową część, tzw. żagielek, a żebra wzmocniają szkielet. Przykłady techniczne to skomplikowana, ale sztywna i lekka konstrukcja dziobowej kłapy promu morskiego oraz konstrukcja kadłuba statku.

Rys. 4. Wykorzystanie tworzywa w przyrodzie i technice

Energia przetwarzana jest przez organizmy z niezwykle wysoką sprawnością. Oprócz podstawowych procesów metabolizmu wykorzystywana jest energia słoneczna, chemiczna, elektryczna. Organizm posiada możliwość samoregulacji w przypadku pobierania energii z zewnątrz poprzez zmianę powierzchni i położenia elementów ciała. Istnieje możliwość gromadzenia i zachowywania energii, a także regulacji jej zasobów w zależności od potrzeb. Jako przykład przedstawiono na rys. 5 można sposób pobiera-

Rys.5. Pobór energii w przyrodzie i technice

nia energii słonecznej przez motyla dziennego (*Vanessa sp.*) w celu uzyskania potrzebnej do lotu temperatury mięśni. Energia pobierana jest absorbcyjnie przez ciemną powierzchnię skrzydeł. Poniżej wyposażony w baterie słoneczne satelita Explorer 42, który przez 20 lat (1972–1992) krążył na okołozemskiej orbicie.

Tych kilka przykładów w dostateczny sposób okazuje zbieżność zasad i podobieństwo rozwiązań konstrukcyjnych w przyrodzie i technice.

Można by jeszcze wymienić dwie cechy organizmów: nieortogonalność konstrukcji i miniaturyzację zespołów u małych form.

Nieortogonalność konstrukcji występuje powszechnie w budowie organizmów, zwłaszcza w narządach chwytnych i narządach ruchu, jak skrzydła czy płetwy. Pozwala na zwiększenie sprawności realizowanej funkcji, zmniejszenie wydatku energetycznego, rozmiarów i masy danego elementu. Mimo że zasada równoległości i ortogonalności osi w konstrukcji maszyn upraszcza samą konstrukcję i technologię, to jak wykazały badania, zastosowanie rozwiązań nieortogonalnych jest często korzystne. Zwiększa funkcjonalność urządzenia i prowadzi do bardziej zwartej konstrukcji. Rozwiązania takie można spotkać np. w budowie ukośnych skrzydeł samolotów.

Miniaturyzacja w przyrodzie jest w pewnym sensie wynikiem komórkowej struktury organizmów. Wiele narządów, w tym receptorów zmysłowych, ma niezwykle małe rozmiary przy jednocześnie ogromnej ich liczbie. Niezależnie od tego, wśród wyższych bezkręgowców, owadów i pajęczaków znajdują się liczne gatunki o wymiarach poniżej 1mm. Do miniaturywnych, a w pełni sprawnych owadów należą błonkówek z rodzaju *Scelionidae* o długości ok. 0,2 mm (rys. 6). Ich larwy są pasożytami jaj drobnych motyli. Najmniejszym jednak owadem świata jest należący do tej samej rodziny *Trichogramma embryophagum* o długości 0,1 mm. Nanotechnika daleko jest jeszcze od tego rodzaju osiągnięć.

1 mm

Rys. 6. Miniaturowa błonkówka

PODSUMOWANIE

Przydatność ogromnej wiedzy, jaka zawarta jest w budowie organizmów, jest oczywista. Uzyskane w wyniku badań bionicznych modele czy koncepcje można wykorzystać w procesie projektowania, poszerzając możliwości rozwiązań. Może to w przyszłości przyspieszyć rozwój maszyn i urządzeń. Wprowadzenie nowych materiałów o bardziej zróżnicowanej strukturze, lepsze wykorzystanie i zwiększenie liczby siłowników, a zwłaszcza szerokie zastosowania sztucznej inteligencji będą na pewno charakteryzować maszyny nowej generacji powstałe przy udziale bioniki.

Marzena Marcinek

SERWIS INFORMACYJNY ODDZIAŁU INFORMACJI NAUKOWEJ NA STRONIE DOMOWEJ BIBLIOTEKI GŁÓWNEJ

Internetowe strony instytucji mogą pełnić różnorodne funkcje informacyjne i użytkowe: od prostej wizytówki firmy, poprzez różne formy prezentacji informacji i zasobów skierowanych do zewnętrznych odbiorców, po zasoby tworzone specjalnie na potrzeby swoich pracowników, coraz częściej udostępniane wyłącznie w sieci wewnętrznej. W wielu wypadkach takie zasoby stają się nieodzownym narzędziem codziennej pracy instytucji i osób z nią związanych.

Strona domowa Biblioteki Głównej, skierowana do szerokiej rzeszy odbiorców, ma charakter informacyjny. Umożliwia także bezpośredni dostęp do zasobów i usług Biblioteki (katalog, obsługa wypożyczeń, udostępnianie zasobów internetowych w formie danych bibliograficznych i pełnych tekstów wybranych publikacji itp.). Zgodnie z powszechną praktyką, informacje ogólne są powszechnie dostępne, natomiast część zasobów i usług jest dostępna wyłącznie dla pracowników i studentów Politechniki Krakowskiej, spełniających odpowiednie kryteria (np. rejestracja w bibliotece, dostęp z komputerów sieci uczelnianej itp.).

Część informacji, mimo że ogólnie dostępna, tworzona jest specjalnie na potrzeby społeczności akademickiej PK. Tak powstaje serwis informacyjny Oddziału Informacji Naukowej (OIN), w którym na bieżąco zamieszczamy informacje gromadzone i porządkowane z myślą o pracownikach i studentach poszczególnych wydziałów.

JAK POWSTAJE SERWIS?

Pracownicy OIN na bieżąco przeglądają zasoby Internetu w poszukiwaniu tych interesujących. Kryterium doboru informacji prezentowanych w serwisie jest ich zgodność z profilem uczelni, wiarygodność (informacje o twórcach i dostawcach zasobów), jakość merytoryczna, forma prezentacji, aktualizacja. Poza zasobami Internetu korzystamy z informacji zamieszczanych w literaturze fachowej i materiałach informacyjnych, przysyłanych do OIN przez wydawców, organizatorów konferencji itp. Naszym celem jest ułatwienie dostępu do wartościowych źródeł informacji, nie jesteśmy jednak w stanie, co jest oczywiste, zapewnić kompletności informacji.

CO MOŻNA ZNALEŹĆ W SERWISIE?

- Ogólne informacje o usługach OIN: obsługa informacyjna użytkowników, szkolenia pracowników i studentów w zakresie korzystania z nowoczesnych zasobów edukacyjnych, prace dokumentacyjne – w tym bibliografia niepublikowanych prac naukowych, badawczych, ekspertyz, rozpraw doktorskich i habilitacyjnych SYNABA, bibliografia publikacji pracowników PK (dostępna w Internecie ze strony domowej biblioteki lub bezpośrednio pod adresem <http://www.biblos.pk.edu.pl/SF/biblpppk.shtml>).
- Informacje o udostępnianych bazach danych: Academic Search Full Text International, Anbar Electronic Intelligence, AQUALINE, Chemistry Citation Index, Current Contents, INTEGRAM – baza polskich norm z zakresu budownictwa, ICONDA, Lex – przepisy prawne polskiego prawodawstwa, POLPAT, INFO 2000 – informacje o Unii Europejskiej, Ulrich's Plus oraz o bazach tworzonych i współtworzonych w OIN: Bibliografia publikacji pracowników PK, Referaty z tzw. Konferencji Krynickich, SYMPO, SYNABA.
- Zestaw adresów internetowych uszeregowanych pod kątem przydatności dla poszczególnych wydziałów PK.
- Zestaw informacji o konferencjach (adresy serwisów internetowych oraz bezpośrednie linki do wybranych konferencji).

JAK DO NAS TRAFIĆ?

Ze strony domowej Biblioteki PK należy wybrać „Serwis Oddziału Informacji Naukowej”. Można też bezpośrednio w przeglądarce wpisać adres: <http://www.biblos.pk.edu.pl/oin/>.

Wszelkich informacji na ten temat udzielają pracownicy OIN w tzw. pawilonie bibliotecznym (wejście od strony Wydz. Architektury), tel.: 628 29 67 lub 628 29 51, e-mail: oin@biblos.pk.edu.pl.

mgr inż. Marzena Marcinek jest kierownikiem Oddziału Informacji Naukowej Biblioteki Głównej PK.

Hubert Melges

IX EDYCJA STUDENCKIEGO KONKURSU NA KAPLICZKĘ LUB KRZYŻ PRZYDROŻNY

W nowy rok trzeciego tysiąclecia wkroczyliśmy dziewiątą edycją studenckiego konkursu na kapliczkę i krzyż przydrożny, organizowanego od dziewięciu lat w Instytucie Architektury i Planowania Wsi. Tym razem konkurs dedykowany był zmarłemu rok temu dr. inż. arch. Januszowi Trojanowskiemu, pracownikowi dydaktycznemu Wydziału Architektury PK. Janusz Trojanowski był niezwykle kompetentnym jurorem, życzliwym doradcą, bardzo wrażliwym człowiekiem, o dużej wiedzy i kulturze osobistej, a przede wszystkim kochał studentów.

Należy z wdzięcznością podkreślić, że konkurs od początku jest w szczególności sposobem wspierany przez rektora PK prof. Kazimierza Flagę, który autentycznie „żyje” jego ideą. W tym roku do grona bardzo życzliwych osób, które sponsorują konkurs, przybyły nowe. Pani dr arch. Krystyna Januszkiewicz redaktor naczelny „Archivolta”, upowszechniając konkurs na łamach kwartalnika architektonicznego, szczególnie przyczyniła się do umocnienia jego pozycji w skali krajowej. Bardzo nas cieszy, że ludzie spoza uczelni zafascynowali się tą akcją i wspierają laureatów konkursu nagrodami. Pragniemy wyrazić podziękowanie Panu mgr. inż. Zbigniewowi Dudzie – prezesowi Zarządu NAFTOTRANSREM z Trzebini, Panu mgr. inż. Zygmuntovi Andejasowi – dyrektorowi Kieleckiego Przedsiębiorstwa Robót Mostowych, Panu mgr. inż. Krzysztofowi Michalikowi – właścicielowi biura projektowego „Konstruktor” z Chrzanowa oraz Panu architektowi Tomaszowi Kozłowskiemu – przewodniczącemu Koła SARP na Wydziale Architektury PK. Do prac jury konkursowego z ogromną życzliwością włączyli się pracownicy innych Instytutów Wydziału Architektury. Łącznie Jury liczyło czternaście osób.

Jurorzy IX Ogólnopolskiego Konkursu na Kapliczkę i Krzyż Przydrożny. Od lewej: dr inż. arch. August Bocheński – sędzia, dr inż. arch. Krystyna Januszkiewicz – redaktor kwartalnika „Archivolta”, dr hab. inż. arch. Jan Władysław Rączka – przewodniczący jury, mgr inż. Krzysztof Michalik – sponsor, mgr inż. arch. Tomasz Kozłowski – przewodniczący Koła SARP na WA PK, dr inż. arch. Małgorzata Drożdż-Szczybura – sędzia, mgr inż. arch. Zygmunt Kuchta – sędzia – referent konkursu, prof. dr hab. inż. arch. Zbigniew Radziewanowski – sędzia, dr hab. inż. arch. Marek Kowicki, prof. PK – kierownik Zakładu Architektury i Planowania Wsi, mgr inż. Zygmunt Andrejas – sponsor, prof. dr hab. inż. arch. Wacław Celadyn – dyrektor Instytutu Architektury i Planowania Wsi

Tematem konkursu są kapliczki i krzyże przydrożne. Tradycyjnie konkurs składa się z dwóch części. Wiodącym tematem jest samodzielny projekt kapliczki lub krzyża przydrożnego dla określonego regionu i miejsca. Drugim tematem jest konkurs fotograficzny na najciekawszą, zdaniem autora, istniejącą w terenie kapliczkę lub krzyż. Konkurs ma charakter ogólnopolski i biorą w nim udział studenci architektury i innych artystycznych uczelni. W tym roku wydanych zostało ponad dwieście warunków konkursu, a na konkurs wpłynęło 28 prac. Z doświadczenia zdobytego przez kolejne lata wynika, że ten konkurs jest trudny i wymaga dużej wrażliwości artystycznej i umiejętności projektowych. Celem konkursu jest propagowanie wiedzy, która – jak się wydaje – była domeną etnografów i wąskiej grupy badaczy kultury ludowej. Studenci, biorący udział w konkursie, obdarzeni są niejednokrotnie ogromnym ładunkiem emocji. Ich prace są formą odpowiedzi na propagowane przez profesora Włodzimierza Gruszczyńskiego hasło *architektury wzruszeniowej*. Z zadowoleniem można stwierdzić, że co roku poziom konkursu jest coraz wyższy. Dowodem są nagrody równorzędne. Wszystkim uczestnikom konkursu serdecznie gratulujemy i zapraszamy już teraz do uczestnictwa w jubileuszowej dziesiątej edycji.

PRACE PROJEKTOWE

I Nagroda równorzędna – Cuong Nguyen Phu i Nga Nguyen Thi Hang (V rok, WA PK). I Nagroda równorzędna – Jakub Marszałski (V rok, WA PWr). II Nagroda – Grzegorz Wierus (V rok, WA PK). III Nagroda – Piotr Furdzik (II rok, WA PK). III Nagroda – Emanuel Czernik (student WA PSz). III nagroda – Ewa Białecka i Paweł Dusza (WA PK).

PRACE FOTOGRAFICZNE

I Nagroda równorzędna – Paweł Orszulak (IV rok, WA PWr). I Nagroda równorzędna – Magdalena Mrozowska (III rok, WA PK). II Nagroda – Pola Strojny (WAPK). III Nagroda – Piotr Furdzik (II rok, WA PK).

NAGRODY REKTORA POLITECHNIKI KRAKOWSKIEJ

PRACA PROJEKTOWA

Cuong Nguyen Phu i Nga Nguyen Thi Hang (V rok, WA PK).

PRACA FOTOGRAFICZNA

Magdalena Mrozowska (III rok, WA PK).

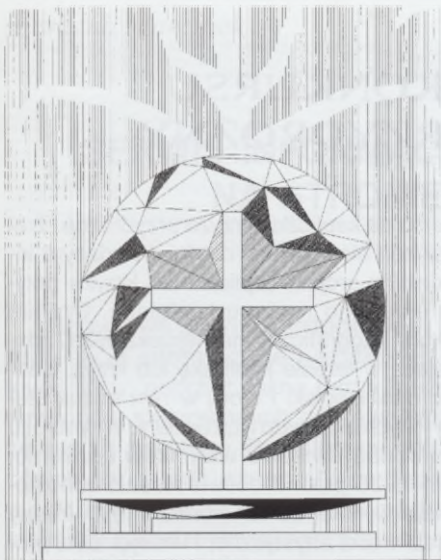
NAGRODY REDAKCJI „ARCHIVOLTY”

PRACE PROJEKTOWE

Izabela Muskalska i Gabriela Obłońska (III rok, WA PK). Dominik Przygocki (IV rok, WA PK).

PRACE FOTOGRAFICZNE

Diana Zuzel (II rok, WA PK). Pola Strojny (WA PK).

I nagroda równorzędna – Cuong Nguyen Phu & Nga Nguyen ThiHang, V r. WA PK

*I nagroda równorzędna
Jakub Marszałski, V r. WA PK*

*III nagroda
Piotr Furdzik, II r. WA PK*

28 lutego br. w Galerii „GIL” PK otwarto wystawę pokonkursową IX edycji konkursu na kapliczki i krzyże przydrożne oraz wręczono nagrody laureatom. W uroczystości wzięli udział: rektor PK prof. K. Flaga, prorektor prof. M. Chrzanowski, profesorowie – członkowie Jury, sponsorzy, zaproszeni goście, studenci, laureaci z uczelni krakowskiej, szczecińskiej, gdańskiej, poznańskiej, wrocławskiej i gliwickiej. Spotkanie przebiegało w wyjątkowo serdecznej atmosferze. Wszyscy stwierdzili, że ta edycja konkursu miała bardzo dobry poziom. Dzięki takim spotkaniom można wymienić poglądy, podjąć merytoryczną dyskusję i integrować młodzież uczelni artystycznych. Mamy nadzieję, że w kolejnej jubileuszowej edycji – dziesiątej – prace studenckie będą miały równie dobry poziom merytoryczny i artystyczny.

*I nagroda równorzędna
Cuong Nguyen Phu & Nga Nguyen ThiHang, V r. WA PK*

*I nagroda równorzędna
Magdalena Mrozowska, III r. WA PK*

*I nagroda równorzędna
Paweł Orszulak, IV r. WA PK*

*III nagroda
Piotr Furdzik, II r. WA PK*

Monika Leszko

SALONY POLITYCZNE „KWADRATU”

5 marca br. w Studenckim Centrum Kultury PK „Kwadrat” zorganizowano drugie spotkanie z cyklu „Salon polityczny «Kwadratu»”. Pomysł Uczelnianej Rady Samorządu Studentów, która zainicjowała dyskusję „Salonu politycznego «Kwadratu»” na PK, cieszy się uznaniem studentów, jak i grona profesorskiego naszej Uczelni. Swoje poglądy mogą tu wymienić studenci i gość – którym jest znany polityk. W rozmowach biorą także udział władze uczelni. Zebrani dyskutują o nurtujących ich problemach, pytają o sprawy dotyczące naszego społeczeństwa, kraju.

W pierwszym wydaniu „Salonu politycznego «Kwadratu»” w grudniu ub. r. udział wziął senator Andrzej Chronowski – były wicemarszałek Senatu i minister skarbu. W czasie spotkania poruszył temat polityki pieniężnej państwa, mówił o podatках, przekształceniach własnościowych i prywatyzacji.

Fot. T. Platek

Pan Janusz Lisak, gość marcowego „Salonu politycznego «Kwadratu»”, znany studentom Wydziału Mechanicznego PK z zajęć, teraz jako poseł RP odpowiadał na pytania zgromadzonych. Jak sam powiedział, spotkanie w takim gronie było dla niego szczególnie ważne i emocjonujące, ponieważ sam jest częścią PK. Omawiał katastrofalną sytuację ekonomiczną naszego państwa, a także możliwości poprawy tego stanu. Dla studentów najbardziej interesująca była sytuacja szkolnictwa wyższego: dofinansowanie edukacji studentów przez państwo, likwidacja studenckich zniżek

na kolej, nakłady finansowe potrzebne na studia dzienne i prywatne, prace prowadzone w Sejmie na rzecz edukacji, zwłaszcza szkolnictwa wyższego, itp.

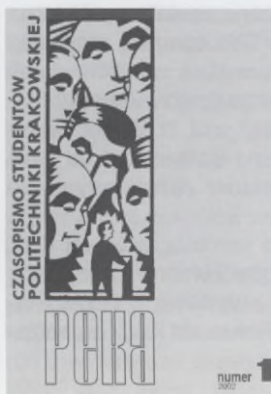
Wszyscy oczekiwaliśmy odpowiedzi, może dlatego że każdy z nas ma nadzieję na lepsze jutro, na znalezienie pracy po ukończeniu studiów, dostatnie i godne życie, a kto może nam to zagwarantować, jak nie politycy, którzy rządzą, kierują gospodarką naszego państwa.

Fot. J. Zych

W atmosferze poszukiwania odpowiedzi na nurtujące młodych ludzi pytania przebiegało także spotkanie z pierwszym premierem III Rzeczypospolitej – Tadeuszem Mazowieckim (25 marca br.). Premier T. Mazowiecki nie tylko dzielił się refleksjami na temat konfliktu na Bałkanach, ale i przedstawił swoje pomysły na lepszą przyszłość młodych ludzi w naszym kraju, zwrócił uwagę na to, że młodzi powinni przejmować inicjatywę, zakładać własne firmy, a państwo powinno im pomóc, np. zmniejszając podatki małych i średnich przedsiębiorstw. Podkreślał wartość konstytucji, a respektowanie jej praw uznał za podstawowy obowiązek w niezależnym kraju. Wyraził uznanie dla wszystkich młodych osób, którym dobro państwa nie jest obojętne i które dbają o właściwe rozumienie pojęcia demokracji, przyjmując aktywną postawę społeczną.

Myszę, że należy pogratulować pomysłu organizatorom i życzyć nowych – równie trafnych.

W roku 1974 został wydany pierwszy zeszyt biuletynu informacyjnego środowiska studenckiego naszej uczelni „PeKa”.

Czasopismo ukazywało się przez kilka lat, przynosząc informacje o studenckim ruchu naukowym, turystycznym, kulturalnym. Ukazywały się wywiady z ulubionymi nauczycielami akademickimi, przytaczane były oryginalne wypowiedzi z wykładów, zawsze gościł humor studencki. Całość była ilustrowana rewelacyjną, jak na stan ówczesnej poligrafii, grafiką.

Pomysł wskrzeszenia biuletynu odżył w środowisku Zrzeszenia Studentów Polskich PK, i właśnie przed kilkoma dniami ukazał się pierwszy zeszyt nowej „PeKi”. Wielką w tym zasługą kolegi profesora Wacława Celadyna, redaktora naczelnego czasopisma sprzed ćwierć wieku.

Zespół redakcyjny tworzą nasi studenci – dzieci wychowanków Politechniki Krakowskiej.

Kolegium Redakcyjne

Wojciech Buliński

MIĘDZYNARODOWE WARSZTATY STUDENCKIE

Zorganizowane w dniach od 11 do 12 marca br. seminarium rozpoczęło szóstą edycję międzynarodowych warsztatów, w których biorą udział studenci i profesorowie z wydziałów architektury Technische Universiteit Delft, Fachhochschule Münster i Politechniki Krakowskiej. Ideą przewodnią warsztatów – zapoczątkowanych w 1977 r. we Frankfurcie z inicjatywy prof. Herberta Bühlera, dziekana Wydziału Architektury Fachhochschule Münster – było poszukiwanie rozwiązań architektonicznych nowego, współczesnego użytkowania obiektów modernistycznych – dzieł wybitnych architektów europejskich. Spotkania odbyły się już dwukrotnie we Frankfurcie, dwukrotnie w Delft i Rotterdamie, a w tym roku – także po raz drugi – w Krakowie. Co roku warsztaty wieńczy wystawa projektów. Prace prezentowane są w prestiżowych instytucjach np. w Muzeach Architektury we Frankfurcie i Rotterdamie (również w Krakowie). Pokłosiem wystaw są katalogi prac projektowych.

Hasłem krakowskich warsztatów jest „Adolf Szyszko-Bohusz, przeszłość i przyszłość”, tematem – renowacja i przekształcenie przestrzenne budynku i otoczenia Domu Plastyków przy ul. Łobzowskiej w Krakowie autorstwa A. Szyszko-Bohusza. Wybór tematu był nieprzypadkowy, gdyż prof. Adolf Szyszko-Bohusz, twórca Wydziału Architektury w Krakowie, był jednym z najwybitniejszych architektów polskich okresu międzywojennego – wybitnym konserwatorem zabytków i wspólnym twórcą współczesnej architektury.

W uroczystym otwarciu seminarium w auli Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie wzięli udział JM Rektor Politechniki Krakowskiej prof. Kazimierz Flaga, który w swoim pięknym wystąpieniu powitalnym zawarł głębokie treści, przybliżające zwłaszcza studentom i profesorom zagranicznym idee polskiej kultury, tradycji Krakowa i przesłania intelektualnego warsztatów.

Od lewej: prof. Wacław Seruga, prof. Maria Misiągiewicz, JM Rektor PK prof. Kazimierz Flaga

W otwarciu seminarium, witając gości, uczestniczyli również: dziekan Wydziału Architektury PK prof. Wacław Seruga i dyrektor Instytutu Projektowania Architektonicznego prof. Maria Misiągiewicz oraz prof. Herbert Bühler, dziekan Wydziału Architektury w FH Münster i prof. Leo Verhoef z TU Delft.

Gościem honorowym seminarium był prof. Bert Dirrix z TU Eindhoven w Holandii, który wygłosił niezwykle interesujący wykład oparty na własnej twórczości i związany z problematyką warsztatów.

Od lewej: prof. Herbert Bühler, prof. Bert Dirrix

W tegorocznych krakowskich warsztatach bierze udział 80 studentów z TU Delft, 25 z FH Münster i 120 z Politechniki Krakowskiej wraz z 19 profesorami i wykładowcami z tych uczelni. Ich organizatorami byli: prof. Wojciech Buliński, prof. Andrzej Kadłuczka oraz dr arch. Piotr Gajewski i dr arch. Wiesław Michałek.

Od lewej: JM Rektor PK prof. Kazimierz Flaga, prof. Wojciech Buliński, prof. Andrzej Kadłuczka, dr Piotr Gajewski

W trakcie seminarium wygłoszone zostały wykłady na temat działalności Adolfa Szyszko-Bohusza jako architekta – twórcy (prof. W. Buliński), konserwatora zabytków (prof. A. Kadłuczka) i artysty, działacza i organizatora Związku Plastyków (mgr arch. Leszek Dutka), zaś prof. H. Bühler zaprezentował w swoim wykładzie własne doświadczenia twórcze z dziedziny adaptacji obiektów zabytkowych do współczesnych funkcji.

Efekty wizualne, trwającej letni semestr, twórczej konfrontacji studentów z różnych kręgów kulturowych zostaną pokazane 24 czerwca 2002 roku na wystawie w Domu Plastyków przy ul. Łobzowskiej w Krakowie, na którą organizatorzy już dzisiaj zapraszają.

Fot. M. Nowak

Konrad Tulej

BIEG KOŚCIUSZKOWSKI

24 marca 1794 r. na krakowskim Rynku Głównym Tadeusz Kościuszko złożył uroczystą przysięgę, która rozpoczęła powstanie narodowe. Z tej okazji Centrum Sportu i Rekreacji oraz Akademicki Związek Sportowy Politechniki Krakowskiej im. Tadeusza Kościuszki już po raz XXVI zorganizowały Uliczny Bieg Sztafetowy Szlakiem Pomników Pamięci Tadeusza Kościuszki.

Zanim rozpoczęły się sportowe zmagania, na pamiątkowej płycie na krakowskim Rynku honorowi goście: Jerzy Jedliński – wiceprezydent miasta Krakowa, Ryszard Kozłowski – prorektor ds. dydaktyki Politechniki Krakowskiej, Jan Kuśiński – prezes krakowskiego AZS oraz Alfred Szyłko – dyrektor gabinetu wojewody małopolskiego i Tomasz Janosik – asystent wojewody – złożyli wiązanki kwiatów i wieńce.

W samo południe przy dźwiękach hejnału z wieży Mariackiej spod gmachu Politechniki Krakowskiej przy ul. Warszawskiej 24 na pierwszą zmianą sztafetową ruszyli mężczyźni, by następnie na Rynku Głównym przekazać pałeczki swoim klubowym kolegom, którzy przemierzali ulice: Grodzką, Podzamcze (II zmiana), Kościuszki (III zmiana), Księcia Józefa, Malczewskiego i aleję Waszyngtona (IV zmiana), docierając do mety na Kopcu Kościuszki. Zawodniczek sztafet żeńskich, które rozpoczęły sportową walkę o godz. 12.15, miały do pokonania cztery okrążenia Rynku Głównego.

W XXVI Biegu Kościuszkowskim udział wzięły 23 sztafety żeńskie i 27 drużyn męskich z całej Polski. Dla najlepszych czekały dyplomy, nagrody, a także puchary ufundowane przez członków Honorowego Komitetu Organizacyjnego, w skład którego weszli: JM Rektor Politechniki Krakowskiej prof. Kazimierz Flaga, wojewoda małopolski Jerzy Adamik, marszałek województwa małopolskiego Marek Nawara, prezydent miasta Krakowa Andrzej Gołaś.

W kategorii krakowskich zespołów uczelnianych wśród kobiet jako pierwsze linię mety przekroczyły zawodniczki AZS Akademii Górniczo-Hutniczej, a u panów – studenci reprezentujący barwy pierwszego zespołu AZS Uniwersytetu Jagiellońskiego. W klasyfikacji ogólnej wygrała sztafeta AZS AWF Kraków, a wśród ekip męskich bezkonkurencyjni byli reprezentanci AZS Uniwersytetu Rzeszowskiego. Natomiast w klasyfikacji zespołów wojskowych zwyciężyli żołnierze JW 2771 z Krakowa.

Tegoroczną nowością (poza tym że sztafety męskie nie przebiegały przez Wawel, jak w latach ubiegłych, tylko pod wzgórzem) był I Memoriał im. Piotra Jeża, rozgrywany pomiędzy zawodnikami pierwszej zmiany. Dla trzech zawodników, którzy jako pierwsi pokonali odcinek między ul. Warszawską

i Rynkiem Głównym, Siria R. Lopez konsul generalny USA ufundowała cenne albumy i puchary. W ten sposób organizatorzy pragnęli uczcić pamięć zmarłego w tym roku pomysłodawcy i współorganizatora Biegu Kościuszkowskiego – Piotra Jeża. Pierwszymi zwycięzcami Biegu Memoriałowego zostali: Mariusz Pękala (AZS Rzeszów), Łukasz Gacek (UJ) i Tomasz Brachman (AWF Kraków).

W czasie uroczystej dekoracji tryumfatorów XXVI Biegu Kościuszkowskiego w hali CSiR PK przy ul. Kamiennej 17 JM Rektor prof. Kazimierz Flaga podziękował wszystkim sponsorom oraz mediom, bez których organizacja tak dużej imprezy byłaby niemożliwa. Sponsorami byli: Fakro – światowy producent okien dachowych, Heros – Bankowe Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji, Żywiec, Isostar oraz TEMI – Galicyjski Tygodnik Informacyjny. Natomiast wśród patronów medialnych XXVI Ulicznego Biegu Sztafetowego Szlakiem Pomników Pamięci Tadeusza Kościuszki znaleźli się: „Gazeta Krakowska”, „Tempo”, „Radio Kraków”.

Specjalne słowa podziękowania za trud włożony w przygotowanie i realizację zawodów rektor prof. Kazimierz Flaga skierował do Jacka Majki – Przewodniczącego Komitetu Organizacyjnego oraz do wszystkich wolontariuszy (1200 studentów PK), którzy bezinteresownie poświęcili swój cenny czas. Po uroczystościach oficjalnych zarówno dostojni goście, jak i uczestnicy relaksowali się w klubie „Kamienna”, a w kularowych rozmowach dało się słyszeć: „Do zobaczenia za rok!”.

Klasyfikacja ogólna kobiet:

1. AZS Akademia Wychowania Fizycznego Kraków,
2. AZS Akademia Bydgoska,
3. Cracovia 1,
18. AZS Politechnika Krakowska.

Klasyfikacja ogólna mężczyzn:

1. AZS Uniwersytet Rzeszowski,
2. AZS Akademia Wychowania Fizycznego Poznań,
3. AZS Akademia Bydgoska,
11. AZS Politechnika Krakowska 1,
27. AZS Politechnika Krakowska 2.

Fot. J. Zych

Janusz Lisak

CO DALEJ Z NAUKĄ I SZKOLNICTWEM WYŻSZYM?

Piszę ten tekst nie z potrzeby serca, niestety, ale dlatego że zostałem o to poproszony. To przykre, ale prawdziwe stwierdzenie na temat stanu i perspektyw polskiej nauki i szkolnictwa wyższego. Niewiele dobrego można dziś na ten temat powiedzieć. Jak jest – wszyscy wiemy, więc nie ma sensu masochistyczne opowiadanie o licznych irytujących detalach. Jak będzie? Oto jest pytanie!

Jako świeżo upieczony poseł na Sejm RP, a w dalszym ciągu aktywny pracownik naukowo-dydaktyczny naszej uczelni jestem w szczególnie trudnej sytuacji. Z jednej strony chciałbym zapewnić szkolnictwu wyższemu możliwie najlepsze warunki działania, przynajmniej taką sytuację jak na początku lat 90. (gdy funkcjonowało całkiem nieźle), z drugiej jednak strony – znam realia ekonomiczne kraju trochę lepiej niż przeciętny pracownik wyższej uczelni, ponadto wiem, że ani parlament, ani rząd nie są zdeterminowane, by pozyskiwać dodatkowe środki na naukę i szkolnictwo wyższe kosztem innych dziedzin życia społeczno-gospodarczego w kraju. Niby wszyscy zgodnie uznają kształcenie młodzieży na poziomie wyższym i rozwój nauki za priorytet, ale kończy się na werbalnych deklaracjach. Twarda rozmowa o pieniądzach pokazuje, że tych, którzy chcą dać środki na ten cel, jest niewielu. Oczywiście, mógłbym szczegółowo opisywać założenia programowe mojej partii – Unii Pracy, jednak jako członek kierownictwa rządzącej koalicji wiem, że byłoby to nie do końca uczciwe, gdyż z powodu katastrofalnej sytuacji finansów państwa nasz program może być realizowany tylko fragmentarycznie. Jedno jest pewne: Unia Pracy nigdy nie zgodzi się na rozwiązanie, które wprowadzałoby powszechną odpłatność za studia stacjonarne. Nawet gdyby miała to być odpłatność tylko częściowa. Dla nas podstawą systemu szkolnictwa wyższego jest bezpłatny dostęp do studiów dla wszystkich młodych, zdolnych i pracowitych ludzi, niezależnie od ich statusu materialnego. Zdajemy sobie oczywiście sprawę, że obecnie młodzież z rodzin ubogich, szczególnie tych ze wsi i małych miasteczek, gdzie nie ma szkół wyższych, jest w bardzo trudnej sytuacji. Teoretycznie mogą studiować bezpłatnie, niestety, nie mają za co wynajmować mieszkań i utrzymywać się w mieście akademickim. Widzimy więc konieczność rozwijania systemu kredytów dla studentów. Kredyty te powinny stać się dostępne. Nie tak jak obecnie, gdy większość chętnych nie jest w stanie znaleźć odpowiednich żyrentów bądź spełnić warunków stawianych przez banki. Państwo musi zatem znaleźć odpowiednie środki na gwarancje budżetowe dla banków, gdyż dzięki wywalczonemu właśnie przez Unię Pracy zapisowi w Konstytucji został zagwarantowany dostęp do bezpłatnego szkolnictwa wyższego. Tego będziemy się domagać od ministra finansów.

Teraz powinienem zapewne opisać zamierzenia koalicji w interesującej nas kwestii. Zrobię jednak inaczej. Przedstawię kilka własnych poglądów na sprawy, które uważam za najbardziej istotne, a zarazem kontrowersyjne. Uczynię tak, ponieważ w chwili obecnej nie istnieje strategia działania koalicji co do nauki i szkolnictwa wyższego. Są oczywiście pewne poglądy, przedstawiane przez bardzo wpływowe i kompetentne osoby zajmujące wysokie, ministerialne stanowiska, ale nie jest to coś, co można nazwać dojrzałą koncepcją. Należy to traktować raczej jako zaproszenie do debaty, z której dopiero wyłoni się konkretny projekt. I proszę powyższego stwierdzenia nie traktować jako przytyk do kogokolwiek. Pamiętajmy: „na początku był chaos”!

Sprawą, którą uważam za najważniejszą dla przyszłości naszego środowiska, jest status nauczyciela akademickiego. Oczywiście chodzi także o wysokość zarobków, które powinny zapewnić odpowiedni poziom życia, a także sposób wykonywania zawodu jako misji, a nie fuchy. Nie jest bowiem możliwe, aby poświęcał się bez reszty nauce i dydaktyce człowiek, który musi szukać dodatkowych źródeł zarobkowania. Gdy rozpoczynałem pracę na uczelni, a było to w 1978 roku, dyrektor mojego instytutu, wspaniały nauczyciel, prof. Stanisław Rudnik mawiał, że nie będzie nigdy dobrym naukowcem osoba, która na uczelni jest krócej niż od 9 rano do 19 wieczorem. Oczywiście, musi mieć czas na śniadanie, obiad, rozmowy z kolegami, czytanie prasy (nie tylko naukowej), ale nic nie powinno jej odrywać od koncentrowania uwagi na pracy naukowej i uczeniu studentów. W pełni zgadzam się z tym poglądem. Dlatego nie dziwi mnie słaby poziom nauki polskiej. Przecież większość nauczycieli wpada na uczelnię, a po zajęciach dydaktycznych biegnie do drugiej pracy, wykonuje wiele różnych fuch, które pozwalają związać koniec z końcem. Badania naukowe robi się głównie po to, aby napisać artykuł, który pozwoli wykazać się w tzw. dorobku naukowym albo zdobyć kolejny stopień. I, niestety, mało kto przejmuje się tym, że te badania nie są nikomu do niczego (poza karierą naukową autora) potrzebne. Dydaktykę jedni traktują bardzo poważnie, w imię odpowiedzialności moralnej, odpowiedzialności za studentów, za ich przydatność zawodową, inni zaś jako uciążliwy obowiązek, który trzeba odbębnić, choć w tym czasie chętniej zajęliby się pracą naukową. I często jest tak, że dobry, zaangażowany dydaktyk zaniedbuje prawie kompletnie pracę naukową, a osoby mające aspiracje naukowe, pragnące zrobić szybką karierę naukową nie przykładają się do dydaktyki. Dlatego zapewnienie wynagrodzeń na godziwym poziomie jest, moim zdaniem, warunkiem koniecznym, aby podnieść naukowy poziom polskich uczelni wyższych i poziom kształcenia. Mam świadomość, że zrealizowanie tego celu będzie niezwykle trudne, ale uważam go za

podstawowy i dlatego będę w tej sprawie uparty. Nie sposób w tym miejscu pominąć sprawy drażliwej. Jest nią wieloetatowa praca naukowców. Taka forma zatrudnienia praktycznie nie istnieje nigdzie na świecie. Jest to polska specjalność. Polski uczoney potrafi pracować równocześnie nawet na dziesięciu uczelniach i jest przekonany, że pracę swą wykonuje dobrze, rzetelnie i uczciwie. Moim zdaniem takie chałturzenie, bo na kilku etatach to nie jest praca, musi zostać zakazane. Rozważać można, czy w szczególnych przypadkach, np. wybitnych uczonych o międzynarodowej renomie, nie dopuścić do zatrudnienia na dwóch etatach, ale może to stanowić jedynie wyjątek. Regułą powinien być jeden etat. Tylko wówczas można myśleć o wyższej jakości badań naukowych i lepszym poziomie działalności dydaktycznej.

Jest jeszcze wiele innych, bardzo ważnych kwestii: studia zaoczne, ich zakres i sposób finansowania; tytuły naukowe, np. celowość utrzymania habilitacji, celowość

prowadzenia badań podstawowych w tak szerokim jak dziś zakresie, sposoby finansowania nauki i szkolnictwa wyższego, etc., ale pozostawiam je jako tematy kolejnych wypowiedzi, gdyż – jak stwierdziłem – w niniejszym artykule zajmuję się sprawami najważniejszymi, bez rozwiązania których nie można skutecznie poprawić stanu naszej nauki i szkolnictwa wyższego.

Dr inż. Janusz Lisak jest pracownikiem Instytutu Materiałoznawstwa i Technologii Metali, WM PK

WYCHOWANKOWIE PK

Jerzy Turbasa

BRACTWO KURKOWE A POLITECHNIKA KRAKOWSKA im. T. KOŚCIUSZKI

Strój polski był dziełem sarmatyzmu, tej ideologii herbowej szlachty, co to „na zagrodzie równa wojewodzie”. Zmitologizowany światopogląd stawiał wszystkich w ramach stanu równymi wobec siebie, wyrównywał różnice etniczne, językowe, majątkowe i wyznaniowe. Przypominał o obowiązkach wobec ojczyzny – udziale w sejmikach, piastowaniu urzędów i uczestniczeniu w pospolitym ruszeniu. W czasach niewoli jego włożenie stawało się demonstracją patriotyzmu, bo kojarzył się z patriotycznym myśleniem, stając się symbolem. W jego skład wchodziły – żupan, kontusz z guzami, przepasany pasem bławatnym, spod którego wystawały rapcie utrzymujące karabelę. Na nogach safianowe buty z cholewkami, głowę wieńczył kołpak z pękiem piór drapieżnika, najczęściej czaplich, lecz nie strusich, bo te były przeznaczone niewiastom o... bardzo rozrywkowej profesji.

Krakowscy Bracia Kurkowi są ostatnimi, co kontusze zakładają, a czynią to w dniach świąt narodowych, kościelnych i swojego największego – intronizacji króla kurkowego. Zostali powołani już VIII wieków temu, by bronić murów i bram założonego na prawie magdeburskim grodu. Szkolili się w kunszcie strzeleckim na specjalnej strzelnicy, zwanej celestatem, która mieściła się za Bramą Mikołajską. W oktawę

Bożego Ciała odbywało się uroczyste strzelanie do drewnianego kura. Najlepszy, co ostatni okruc kura zestrzelił, zostawał królem kurkowym. Na prawie ustanowionym przez króla Władysława IV najznakomitszy wśród znakomitych był uwalniany od cel i myt wszelakich.

Fot. R. Moszumański

Po utracie niepodległości, w 1794 roku Bractwo Kurkowe zostało rozwiązane, a reaktywowane w 1831 roku. Wówczas to znalazło swoją nową siedzibę w ruinach zamku królewskiego na Łobzowie, a swoje zmagania strzeleckie odbywało w sąsiadujących ogrodach. Dziś Pałac w Łobzowie jest siedzibą Politechniki Krakowskiej, a umieszczona tam brązowa tablica, którą wykonał brat kurkowy Czesław Dźwigaj, przypomina o tych faktach.

Król kurkowy, kupiec Józef Louis ufundował bractwu ogrody na Wesolej, obecny teren Parku Strzeleckiego, o założeniu parku angielskiego, w których w 1837 roku zorganizowano strzelnicę. W okresie formowania się na Wyspach klubów towarzyskich, formował się podobny gromadzący najznakomitszych obywateli miasta Krakowa. Nieprzypadkowo też powstały budynek, zwany Celestatem, wzniesiono w stylu neogotyku angielskiego. Zapoczątkowana została piękna tradycja stawiania figur wybitnym postaciom. W rocznicę wiktoria wiekańskiej wzniesiono, wg modelu W. Gadomskiego, pomniki – ostatniego króla kontuszonego Jana III Sobieskiego oraz legendarnego fundatora najcenniejszego insygnium władzy króla kurkowego – Srebrnego Kura – króla Zygmunta Augusta.

Władza ludowa zawiesiła Bractwo, jak wszystkie patriotyczne organizacje, na dokładkę fundując parkowi pomnik Lenina i Stalina, który jak szybko się pojawił, tak szybko zniknął w bliżej nieznanym okolicznościach. Był to wyraźny sygnał i dobra wróżba dla wieloletnich starań doktora Wincentego Bogdanowskiego. Dzięki niemu Bractwo Kurkowe, po śmierci Wielkiego Językoznawcy, zostało w 1957 roku reaktywowane. Dopiero po 7 latach udało mu się doprowadzić do królewskiego strzelania, po którym jako „Odnowiciel” został po 25-letniej przerwie w panowaniu, kolejnym królem kurkowym. Te ogromne zasługi dla Bractwa, pełniąc funkcję jego prezesa, położył ojciec prof. Janusza Bagdanowskiego, wybitnego specjalisty w dziedzinach architektury krajobrazu, zieleni parkowej, architektury obronnej, od lat związanego z Wydziałem Architektury Politechniki Krakowskiej. Co tu ukrywać rodzinne skłonności – również jest bratem kurkowym. Wygłosił dla braci wiele wykładów, był także konsultantem przy opracowaniu projektu zagospodarowania Parku Strzeleckiego.

Od 1964 roku, odbywające się rokrocznie próby strzelania, sprawiły, iż w 1989 roku, w uznaniu swoich zasług dla bractwa, na zasadzie wyjątku, dopuszczony został jeden, który dotychczas nie pełnił funkcji marszałka. W ten sposób moja rodzina wkroczyła również do historii Krakowskiego Bractwa Kurkowego. Celne oko, a i Pan Bóg, który kule nosi, sprawili, że mój ojciec – Józef Turbasa przez rok nosił Srebrnego Kura jako 25. po wojnie król kurkowy. Jako królewski przydomek przyjął „Brzoza Sprawiedliwy”, wykorzystując swój konspiracyjny pseudonim z ugrupowania Żelbet. Były to znamienne dla Polski chwile, toteż i wpis do Księgi Królewskiej był wyjątkowy. „Działo się to w czasie, gdy Polak, Ojciec Święty Jan Paweł II stanowi najwyższy autorytet moralny dla świata, w wielce obiecującym 1989 roku, w szczególnej atmosferze międzynarodowej, gdy dopełnić się mają wielkie nadzieje Narodu, pojednanie i porozumienie; w roku Okrągłego Stołu, roku rejestracji «Solidarności» i rehabilitacji jej Przewodniczącego, który – oby Bóg dał – przyniesie odnowę moralną, społeczną, gospodarczą i polityczną Polaków”.

Zapewne na ten celny strzał mojego ojca wpływ niepośledniej wagi miał fakt, iż kunsztu strzeleckiego uczył się w kole myśliwskim przy Politechnice Krakowskiej. Dziś jest seniorem wśród politechnicznej myśliwskiej braci, a z fuzją chodzi nadal po lesie, jak 40 lat temu. A przecież, dodać muszę, w ubiegłym roku święcił piękną rocznicę 55 lat założonej przez siebie firmy – Artystycznej Pracowni Krawieckiej. Francuzi o takich mówią: „człowiek o 6 palcach u dłoni”. Swoją dar wydobywania piękna człowieka realizuje poprzez zawsze bezbłędny krój – choć jak mówił nieżyjący już, znakomity chirurg prof. Miodoński: „Panu to dobrze. Pan się może w krojeniu pomylić...”.

Celny strzał sprawił, że w 1995 roku królem kurkowym został Ryszard, mój brat, również związany z PK. Tu przecież studiował na Wydziale Mechanicznym, na kierunku samochodowym, co sprawiło, iż otworzył własną renomowaną stację obsługi samochodów – wówczas serwis Polskiego Fiata – ciesząc się wśród klientów opinią bardzo fachowej. Jego kadencja obfitowała w liczne, specjalnie organizowane spotkania ze znakomitymi osobistościami, jak prezydenci: Lech Wałęsa, Jerzy Kaczorowski, George Bush. Przez wiele kadencji był członkiem Rady Starszych, a dziś wraz ojcem zasiada w Radzie Królewskiej Bractwa Kurkowego. Jest dalej związany z „polibudą”, od lat również jak ojciec, jako myśliwy Koła Łowieckiego „Ostoja”. Nie przez przypadek jako król przybrał przydomek „Łowiec”. Jak widać, strzelanie jednak na coś się przydaje...

Nie należę do koła myśliwskiego przy PK, więc nie wiem, dlaczego właśnie ja w 1999 roku ustrzeliłem tytuł króla kurkowego okręgu krakowskiego? Od reguły są, jak widać, wyjątki. Reprezentując krakowskie bractwo, brałem udział w strzelaniu o tytuł europejskiego króla kurkowego, w 2000 roku w Garel, w Niemczech. Niestety, bez większego sukcesu, za to w kontuszach zaprezentowaliśmy się znakomicie, wzbudzając autentyczny podziw.

Gdy biorąc udział w pielgrzymce bractwa, 17 listopada 1999 roku w czasie audyencji generalnej na placu św. Piotra w Rzymie, usłyszałem wypowiedziane przez Ojca Świętego słowa: „(...) abyście stare tradycje związane z waszym Bractwem rozwijali i przekazywali następnym pokoleniom”, wiedziałem, że jest to historyczne dla nas wskazanie, by służące Krakowowi Bractwo stało się depozytariuszem starych, polskich tradycji w nadchodzącym III tysiącleciu.

3 stycznia 2000 roku na Radzie Starszych zgłosiłem inicjatywę postawienia w roku jubileuszowym 2000 pomnika Jana Pawła II w Parku Strzeleckim i stanąłem na czele Komitetu Organizacyjnego. Zrodził się olbrzymi problem – pomnik Wielkiego Polaka nie mógł stać w tak zdegradowanym otoczeniu, miejscu, gdzie w sposób jawny relaksowali się amatorzy tanich win. Należało dokonać renowacji parku, przywrócić go okolicznym mieszkańcom, matkom spacerującym z dziećmi. Ogromne zadanie. Mając wsparcie takich autorytetów, jak: ks. inf. J. Bryła, prof. A. Dziatkowiak, prof. J. Bogdanowski, wykonałem projekt renowacji połowy parku, a także bezpośredniego otoczenia pomnika. Po przyznaniu ogromnej kwoty na ten cel przez rajców miasta, Bractwo Kurkowe zapomniało rajcom ten niecny uczynek, jakim niegdyś było zburzenie murów obronnych, odbierające przecież braciom sens egzystencji. Dopiero słowa Karola Wojtyły, wykute w afrykańskim granicie: „...Abyście stare tradycje związane z waszym Bractwem rozwijali i przekazywali następnym pokoleniom”, wyznaczyły nowe zadania.

Figura Ojca Świętego stanęła na półokrągłym placu zieleni w towarzystwie wspomnianych już figur królewskich, na niewielkim wyniesieniu. W tle rośnie platan klonowy, drzewo nierozzerwalnie związane z Rzymem, które jakby półtora wieku czekało tu na Biskupa Rzymu. Zaprojektowałem postać siedzącego papieża, tak jak to było pamiętnego 17 listopada. Moja koncepcja zakładała, by był to pomnik-przesłanie, pomnik wskazań skierowanych do nas. Stąd realistyczna głowa i gest ręki, dalej spływające w kierunku ludzi na czerwony granit szaty. Jak słowa. Brązowa postać pozbawiona została cokołu. Do samej figury można podejść

po rozbiórkowej, porfirowej kostce z krakowskich ulic, po której, kto wie, może chodził metropolita krakowski...

Z koncepcją tą w pełni zgodził się znakomity rzeźbiarz prof. Cz. Dźwigaj i podjął się jej wykonania. Do 1 lipca wszystko było gotowe, a pomnik w pełni zrealizowany ze składek społeczeństwa Krakowa. Cały zespół pomnikowy został iluminowany. Park Strzelecki jako jedyny z krakowskich parków jest w nocy monitorowany; a po zmroku zamykany.

Z dumą mogę stwierdzić, iż jedna z numerowanych miniatur pomnika stoi na stoliku w korytarzu przy apartamencie Ojca Świętego w Pałacu Apostolskim, a inna znalazła swoje miejsce w krakowskiej Kurii Biskupiej na stoliku przed obrazem Pani Jasnogórskiej, tym ulubionym, przy którym codziennie modlił się Karol Wojtyła.

Projektowania uczyłem się przecież na Wydziale Architektury PK. Z wyróżnieniem obroniłem dyplom, który później został zakwalifikowany na ogólnopolski Konkurs im. M. Skripiaja w Warszawie na najlepszą pracę dyplomową w dziedzinie architektury i urbanistyki. Jury nie uwierzyło (1978 rok!), że student mógł zrealizować przedstawiony w pracy obiekt, nie posiadając uprawnień projektowych. Przez 8 bitych lat, będąc na etacie dydaktyczno-naukowym w Zakładzie Architektury Sportu i Rekreacji, kierowanym przez prof. A. Skoczka, sekretarzystałem Radzie Wydziału, byłem członkiem Komisji Rekrutacyjnej. Jednak ciągnęło wilka do lasu i wybrałem modę... Może właśnie dlatego zacząłem te dywagacje od opisu stroju polskiego. W końcu projektowanie tak naprawdę jest jedno.

Niech kłamrą zamykającą te rozważania nad związkami Bractwa Kurkowego i Politechniki Krakowskiej będzie fakt niezwykle doniosłej wagi, otóż Jego Magnificencja, rektor PK prof. K. Flaga jest również bratem kurkowym.

Fot. z archiwum autora

Właśnie ukazał się 53. numer KOMUNIKATU Stowarzyszenia Wychowanków Politechniki Krakowskiej. Czasopismo to ukazuje się od lat 60. raz do dwóch razy w roku, w zależności od natężenia wydarzeń w Stowarzyszeniu.

Na początku KOMUNIKAT miał skromną postać, przypominającą wydawnictwa stanu wojennego. A od 1995 roku przyjął formę typowego czasopisma, które na swej okładce prezentuje kolejne obiekty Politechniki Krakowskiej.

W KOMUNIKACIE zamieszczane są również ważne, aktualne wydarzenia z życia Politechniki, przybliżane są życiorysy wielkich profesorów, a także przytaczane wspomnienia z dawnych lat.

KOMUNIKAT rozsyłany jest do wszystkich aktywnych członków SW PK, podtrzymując ich więź z Alma Mater. Stanowi on – obok biuletynu studentów „PeKa” – uzupełnienie NASZEJ POLITECHNIKI – głównego czasopisma Uczelni.

Kolegium Redakcyjne

GALERIA „GIL”

Klub Pracowników Politechniki Krakowskiej

Jan Kurek

Styczniowa wystawa **Agnieszki Łukaszewskiej** „Portrety i pejzaże” – to pytanie o człowieka, pytanie o prawdę. Jej rysunki i pastele, zdaniem Janusza Wałka, mówią m.in. o istotnych elementach życia: narodzinach, wchodzeniu w świat, poszukiwaniu miłości i rozmijaniu się z miłością, trwaniu w szarej codzienności... Autorka mówi, że „w pracy nad portretami towarzyszy jej pytanie o sens ludzkiego istnienia, doznanie kruchości i ulotności życia oraz jego brutalnej mocy, kiedy ujawnia swoją wulgarną, tandetną i szpetną stronę”. W ukazywaniu pełni życia autorka posługuje się więc świadomie deformacją i groteską. Urodzona w Krakowie, tu ukończyła liceum plastyczne oraz uzyskała w 1995 r. dyplom z wyróżnieniem na Wydziale Grafiki ASP.

Krystyna Wazl, em. pracownik naukowo-dydaktyczny PK, od lat pasjonuje się fotografią przyrodniczą – zwłaszcza zjawiskiem przemijania. Prezentowana w Galerii wystawa „Świty i zmierzchy” to impresje z Parków Narodowych w USA, które autorka z grupą przyjaciół

odwiedziła w 2001 roku. „Wstawaliśmy przed świtem, obserwowaliśmy wschody słońca, wsłuchiwałam się w śpiew ptaków, spotykaliśmy dzikie zwierzęta, podziwialiśmy cudowne krajobrazy, chodząc wśród łąk, jeszcze kwitnących, mimo nadchodzącej jesieni, obserwowaliśmy purpurowe zachody słońca i błękitno-fioletowe kolory zmierzchu” – mówi autorka. W jej kadrach zostały wspaniale uchwycone ulotne i niezwykle klimaty dzikiej i także pięknej amerykańskiej przyrody.

W lutym br. w Galerii zaprezentowana została wystawa pt. **„Kapliczka wiejska i krzyż przydrożny”**. Jest ona plonem IX edycji ogólnopolskiego konkursu studenckiego objętego patronatem JM Rektora PK prof. Kazimierza Flagi. Konkurs składał się z dwóch części: projektowej – obejmującej autorskie propozycje kapliczki lub krzyża dla wybranego miejsca i fotograficznej – prezentującej unikatowe walory kapliczek i krzyży „zakorzenionych” już w polskim krajobrazie. Konkurs i wystawa odbyły się przy wydatnej pomocy: redakcji i wydawcy miesięcznika „Archivolta”, Kieleckiego Przedsiębiorstwa Robót Mostowych, biura projektowego „Konstruktor” z Chrzanowa, koła SARP przy Wydziale Architektury PK oraz dzięki wsparciu władz Uczelni i grona jej dydaktyków zaangażowanych w jego przeprowadzenie.

Andrzej Stefaniuk – rodowity krakowianin, inżynier budownictwa, wychowanek PK zaprezentował w Galerii pierwszą z cyklu wystaw fotografii pt. „Praga, miasto niezwykłe”. Autor, po latach aktywności zawodowej, twórczo zajmując się fotografią, odnalazł w sobie uzdolnienia

artystyczne. Początkowo była to fascynacja pięknem Krakowa (cykl wystaw – „Nieznane piękno Krakowa”). Obecnie autor realizuje twórcze dokumentowanie piękna nadwiślańskiej metropolii. Licznie przybyła na wernisaż publiczność jeszcze raz udowodniła, że związki i sympatie pomiędzy Pragą i Krakowem są wciąż silne i żywe, a zaproszony na otwarcie red. Leszek Mazan wspaniale opowiadał – przytaczając wiele anegdot – o praskich zabawkach, znanych miejscach oraz prawdziwych bądź będących jedynie literacką fikcją postaciach.

Galeria Politechniki Krakowskiej „STARA POLANA”

34-500 Zakopane, ul. Nowotarska 59, tel.: 018 20 64 015

Danuta Zajda

Minął luty, a z nim wystawa „Portretów” Ryszarda Grazdy – krakowskiego malarza i grafika, a także pracownika Samodzielnej Katedry Rysunku, Malarstwa i Rzeźby Politechniki Krakowskiej. Absolwent krakowskiej ASP jest nam wszystkim doskonale znany, przynajmniej od dwóch lat. Nam – to znaczy Czytelnikom „Naszej Politechniki”, a także zakopiańskim gościom galerii „Stara Polana”, choć być może nie wszyscy to sobie uświadomiamy. Pan Ryszard jest bowiem autorem logo galerii „Stara Polana”. Tym razem mogliśmy podziwiać impresje portretowe akrylem i temperą na papierze i płótnie oraz drzeworyty z witającym gości „Autopreterem z okularami”.

Od 15 marca br. miłośnicy gór mają okazję podziwiać wspaniałe, wyniosłe, groźne i chmurne Alpy. Wystawa fotografii „Moje Alpy” autorstwa prof. Kazimierza Flaga – rektora Politechniki Krakowskiej ukazuje nie tylko pasję fotograficzną, ale przede wszystkim fascynację górami. „Moje Alpy” to wyraz wieloletniej miłości do Alp, od pierwszej, jeszcze studenckiej wyprawy minęło ponad 40 lat, taka stałość w uczuciach godna jest szacunku. Autor przyznaje, iż nie uprawia

turystyki wysokogórskiej, ale góry przyciągają go jak magnes, adoruje je i stara się uchwycić i zatrzymać ich piękno w kadrze. Na wystawie zaprezentowanych zostało 90 zdjęć obejmujących Alpy: francuskie, berneńskie, walijskie, niemieckie oraz Wysokie Tury. Dzięki rektorskiej pasji Politechnika Krakowska należycie uczciła Rok Gór. Rada Artystyczna Galerii składa podziękowanie za profesjonalne przygotowanie wystawy Panu Rektorowi oraz Panu Janowi Zychowi za pomoc techniczną i ratowanie starych zdjęć. Przygotowanie każdej wystawy to wspólny wysiłek wielu osób, a wśród nich – od początku istnienia Galerii – pracownik Biura Rektora. Tym razem przy montażu i aranżacji wystawy pomagała z wielkim zaangażowaniem Pani Małgorzata Kurowska. Wernisaż zgromadził wielu znamienitych gości z Zakopanego i Krakowa. Oprawę muzyczną wernisaż zawdzięczał kapeli „Piłzińce” i austriackiej kapeli Music Payer z Grazu.

Wystawę można było oglądać do 17 kwietnia br., a od 19 kwietnia gośćmi galerii będą Władysław Trebunia-Tutka i Anna Trebunia-Wyrostek i ich prace: malarstwo, tkactwo, rysunek i grafika.

Ryszard Graczy wśród koleżanek i kolegów z Katedry Rysunku, Malarstwa i Rzeźby

Grono profesorskie Wydziału Architektury PK: K. Kuśnierz, E. Gologórska-Kucia, A. Kadłuczka, M. Żychowska, dr A. Białkiewicz

Rektor K. Flaga, starosta powiatu tatrzańskiego A. Gąsienica Małkowski, prorektor M. Chrzanowski

Przedstawicielki Zarządu Związku Podhalań Z. Majerczyk-Owczarek, L. Krzeptowska z gratulacjami dla Autora

Fot. J. Zych

Politechnika Krakowska Galeria Sztuki „KANONICZA 1” TEATR ZALEŻNY

Danuta Zajda

W lutym br. w kawiarni „Inkwizytor” zaprezentowana została poplenerowa wystawa pt. „Zabytki Wieliczki” II Międzynarodowego Pleneru Artystów Niepełnosprawnych. Tradycją stało się przenoszenie wystaw poplenerowych z trzeciego poziomu wielickiej kopalni soli do krakowskich piwnic galerii „Kanonicza 1”. Tym razem wystawę otwierał dyrektor Muzeum Żup Krakowskich p. prof. Antoni Jodłowski. Na wernisażu spotkali się uczestnicy pleneru z Krakowa i okolic oraz współorganizatorzy, tj. przedstawiciele Fundacji Sztuki Osób Niepełnosprawnych oraz pracownicy Muzeum.

Fot. M. Gyurkovich
Agata Stoińska – autorka wystawy fotografii „Spojrzenia”

W marcu zostały zaprezentowane w kawiarni „Inkwizytor” fotografie autorstwa Agaty Stoińskiej – studentki V roku Wydziału Architektury PK. Wystawa nosiła tytuł „Spojrzenia” i była plonem studenckich podróży do USA i Francji. Sama autorka tak mówi o swojej twórczości: – *Architektura i fotografia to dwie interesujące mnie dziedziny, które staram się ze sobą połączyć. Wykorzystuję architekturę jako pretekst do tworzenia abstrakcyjnych obrazów, które stanowią swoistą grafikę, zaś obiekt do niej użyty staje się zagadką. Szukam niecodziennego spojrzenia na architekturę, uwypuklając charakterystyczne cechy danego obiektu lub jego twórcy, przedstawiając potęgę symetrii, rytm brył, zaskakujące kolory, iluzję odbić, kompozycje graficzne. W rezultacie otrzymuję obraz, będący nie informacyjnym opisem, lecz abstrakcyjnym studium.*

Dzięki inicjatywie p. dziekan Ewy Węclawowicz-Gyurkovich spotkali się w galerii Kanonicza 1 „malujący architekci – MALARCH”. Jak sami obliczyli, to już 25 lat istnienia grupy. Tym razem aż 16 twórców pokazało swe prace. Było to wzru-

szające spotkanie: wspomniano dawne plenery, ale przede wszystkim prof. Krystynę Wróblewską, która skupiła wokół siebie studentów i zaraziła ich malowaniem, wspierała ich, pomagała wytrwać w tej pasji przez wiele lat.

Fot. J. Zych
Hanna Gąsienica-Samek

Kolejna wystawa, tym razem indywidualna, prezentuje „Kompozycje malarskie” Hanny Gąsienicy-Samek. Pani Hania jest malującą architektką związaną z MALARCH-em, a jej wystawa jest również dedykowana założycielce grupy. Martwe natury i pejzaże znakomicie prezentują się na kamiennym tle piwnicznej galerii. Wernisaż odbył się w wigilię imienin Krystyny i zgromadził wielu gości, wśród których honorowe miejsce zajął prof. Przemysław T. Szafer. Wystawę można było oglądać do 2 kwietnia br.

Fot. J. Zych
MALARCH: Ewa i Jacek Gyurkovich, Danuta Dunin

Fot. M. Gyurkovich
„Czym skorupka za młodu...” najmłodsza uczestniczka wystawy „Spojrzenia”

Fot. M. Dudek
Dla kogo pani Hania przyniosła w prezencie portret Natalki, wiedzą uczestnicy wernisażu

Fot. J. Zych
MALARCH: M. Mizia, M. Wójcikiewicz, I. Zuziak

50-lecie pracy
naukowej i dydaktycznej
Profesora Stefana Piechnika
na Politechnice Krakowskiej

KAZIMIERZ FLAGA
JAN ZYCH

OBIEKTY MOSTOWE EUROPY POŁUDNIOWEJ
WYPRAWA „GRECJA 2001” W OBIEKTYWIE

W